

Univerzita Karlova

Filozofická fakulta

Ústav českých dějin

Bakalářská práce

Josef Sterzik

Začátky mužské větve Opus Dei na území České republiky

The beginnings of the male branch of Opus Dei in the Czech republic

Poděkování

Rád bych vřele poděkoval vedoucímu práce Mgr. Miroslavovi Michelovi, Ph. D za cenné rady. Také bych poděkoval Petru Kopovi, Gustavovi Monge a Manueli Lobo za poskytnutí rozhovorů pro moji práci.

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval samostatně, že jsem řádně citoval všechny použité prameny a literaturu a že práce nebyla využita v rámci jiného vysokoškolského studia či k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze 10.5.2022.

Jméno a příjmení:

Abstrakt (česky)

Bakalářská práce pojednává o Opus Dei, o jediné osobní prelaturě v katolické církvi. Práce se však zaměřuje zejména na počátky mužské větve v České republice. Práce je postavena na analýze historických děl a u poslední kapitoly je využita metoda orální historie. V rámci výzkumu orální historie se soustředím na vyprávění tří zakládajících členů Prelatury na území České republiky. Celou práci je možné rozdělit do tří částí. V první části je psáno o životě zakladatele a s ním související historií organizace a její struktuře, na základě sekundární literatury české, německé a anglické provenience. Vycházím zde především z třídílného životopisu Josemarií od španělského historika Vazqueze. Osobou zakladatele se ve své práci zabývám poměrně důkladně, neboť jeho osoba je velmi ústřední pro pochopení Opus Dei. Členové se k němu často vztahují a během roku se slaví různé svátky týkající se důležitých událostí v jeho životě. Dále popisují právní vývoj a organizační strukturu Opus Dei. Druhá část bakalářské práce se týká situace katolické církve mezi léty 1945-1989. Snažím se zde ozřejmit poněkud specifické pozadí situace církve v Československu před příchodem Opus Dei. Třetí část ukazuje změny, které nastaly po roce 1989. Sametová revoluce mimo jiné umožnila příchod Opus Dei do Československa. V poslední části se snažím pomocí rozhovorů s narátory ozřejmit samotný příchod členů Opus Dei do Československa. Ukazuji, jaké kroky byly podnikány pro rozšíření poselství Opus Dei do společnosti. Z rozhovorů vyplynulo, že první sociální vrstva, na kterou se Opus Dei zaměřuje jsou mladí lidé, zejména studenti vysokých škol. Sami členové vnímají, že někdy bývají nepochopeni a sami ví, jaké důvody k tomu vedou. Poslední část práce ozřejmuje motivace, zkušenosti a samotné jednání prvních členů Opus Dei na území České republiky.

Abstract (anglicky)

The bachelor thesis is about Opus Dei, the only personal prelature in the Catholic Church. However, the thesis focuses mainly on the origins of the male branch in the Czech Republic. The thesis is based on the analysis of historical works and for the last chapter the method of oral history is used. My oral history research focuses on the narratives of the three founding members of the Prelature in the Czech Republic. The whole thesis can be divided into three parts. In the first part, the life of the founder and the related history of the organization and its structure are written, based on secondary literature of Czech, German and English provenance. I draw here mainly on the three-volume biography of Josemaría by the Spanish historian Vazquez. I deal with the person of the founder quite thoroughly in my work, as his

person is very central to understanding Opus Dei. Members often refer to him and various feasts are celebrated throughout the year relating to important events in his life. I also describe the legal development and organizational structure of Opus Dei. The second part of the thesis concerns the situation of the Catholic Church between 1945-1989. Here I try to clarify the somewhat specific background of the situation of the Church in Czechoslovakia before the arrival of Opus Dei. The third part shows the changes that took place after 1989. Among other things, the Velvet Revolution made the arrival of Opus Dei in Czechoslovakia possible. In the last part I try to shed light on the arrival of Opus Dei members in Czechoslovakia through interviews with the narrators. I show what steps were taken to spread Opus Dei's message to society. The interviews revealed that the first social stratum targeted by Opus Dei is young people, especially university students. The members themselves perceive that they are sometimes misunderstood and know the reasons for this. The last part of the thesis sheds light on the motivations, experiences and actual actions of the first Opus Dei members in the Czech Republic.

Klíčová slova: Opus Dei, post-socialismus, orální historie, katolická církev v Čechách, církevní dějiny.

Key words: Opus Dei, post-socialism, oral history, Catholic Church in Czech republic, church history

Obsah

1. Úvod	8
2. Historie Opus Dei a život svatého Josemaríi Escrivy de Balaguer y Albas (9. 1. 1902-26. 6. 1975)... 12	
2.1. Mládí zakladatele	12
2.2. Založení a začátky Opus Dei	13
2.3. Španělská občanská válka a rozvoj Díla.....	16
2.4. Období po občanské válce	17
2.4.1. Pomluvy a útoky	18
2.5. Zakladatel v Římě	19
2.6. Organizace center Opus Dei a jejich rozšiřování	21
2.7. II. vatikánský koncil.....	22
2.8. Závěr života	23
3. Opus Dei	25
3.1. Právní vývoj	25
3.2. Poselství Opus Dei	25
3.3. Organizace Opus Dei	26
3.4. Věřící prelatury	27
3.4.1. Formace členů a jejich začlenění.....	29
3.5. Korporativní díla	30
3.6. Kněžské společenství Svatého kříže	31
4. Situace katolické církve v Československu mezi léty 1945-1989	32
4.1. Obecná charakteristika situace	32
4.2. Procesy s řeholníky a komunistické zacházení s kněžími	35
4.3. Podzemní církvev	36
4.4. Problém kolaborace	37
4.5. Vztah církve a státu ve světle legislativy	38
4.6. Kontakty československé církve s Vatikánem	40
5. Příchod Opus Dei do Československa.....	42
5.1. Situace kolem roku 1989	42
5.2. Situace církve po „sametové revoluci“	43
5.3. Vztahy nového státu a Vatikánu.....	43
5.4. Působení Opus Dei ve vzpomínání členů prelatury.....	45
5. Závěr	58
Seznam literatury	60
Přílohy.....	64
1. Příloha č. 1: Rozhovor vedený s doktorem Petrem Kopou 22.7.2021 v Praze.....	64

2.Příloha č.2: Rozhovor vedený s Gustavem Mongem 27.7.2021 v Praze	75
3.Příloha č.3.: Rozhovor vedený s doktorem Manuelem Lobem 19. 8. 2021 v Praze.....	82

1. Úvod

Tématem mé práce je Opus Dei a jeho působení na území České republiky. Vybral jsem si toto téma z důvodu, že jsem žil tři roky na koleji, kterou zřizovalo právě Opus Dei. Dle mého názoru se v České republice o fenoménu Opus Dei moc neví, přesto již bylo napsáno několik prací týkající se právě této problematiky.

Patrně první prací je *Zakladatel a jeho dílo. Život a dílo Josemaríi Escrivy de Balaguer (zakladatele Opus Dei)* od Jany Hlušíkové¹, která se zaměřuje především na osobu zakladatele a poměrně stručnou charakteristiku Opus Dei. Další prací je *Opus Dei a jeho vztah k lidskému tělu* od Johany Pižlové², která ve své práci charakterizuje organizaci Opus Dei. Zaměřuje se však především na praktiky tělesných sebezáporů a na postavení žen uvnitř organizace. Na konci se nachází i rozhovor se členkou, který mě inspiroval v pokládání některých otázek při vedení rozhovorů.

Podrobnější informace přináší Helena Kaucká ve své práci *Osobní prelatura Opus Dei*³. Autorka důkladně analyzuje Opus Dei a vytváří poměrně autentický obraz této organizace. Celkově vzato však lze říci, že se jedná o práce spíše náboženského charakteru.

Má práce by měla přinést nový pohled na Opus Dei, neboť jsem používal některé zdroje, které přede mnou nebyly používány a také jsem svojí práci zaměřil poněkud odlišným způsobem. Kladl jsem si jiné otázky a jako historik jsem se pokusil vyložit fungování Opus Dei i v širším společenském kontextu. Snažil jsem se ozřejmit, jak konkrétně členové působí ve společnosti, jaké jsou jejich motivace a jak celkově přemýšlí.

V první kapitole jsem se důkladně zaměřil na osobu zakladatele a s tím spojený vývoj Opus Dei. První kapitola je poněkud obsáhlá z důvodu, že vnímám zakladatele jako velmi klíčovou osobu k pochopení Opus Dei. Sami členové se k němu často odkazují a nazývají ho důvěrně náš otec. U první kapitoly jsem čerpal především ze tří dílného životopisu svatého Josemaríi. Mimo jiné i literaturu, kde figuruje sám zakladatel například *Rozhovory s mons. Escrivou de Balaguer*⁴, kde sám vysvětluje, jak samotné Dílo⁵ vzniklo. Osvětluje celou řadu

---

¹ HLUŠTÍKOVÁ, Jana. *Zakladatel a jeho dílo. Život a dílo Josemaríi Escrivy de Balaguer (zakladatele Opus Dei)*. Olomouc: Řád, 1992. Univerzita Palackého v Olomouci, Pedagogická fakulta, katedra pedagogiky. Vedoucí práce Doc. PhDr. Drahomíra Holoušková, CSc.

² PIŽLOVÁ, Johana. *Opus Dei a jeho vztah k lidskému tělu*. Masarykova Univerzita, Filozofická fakulta – ústav religionistiky. Bakalářská diplomová práce, Brno 2008. Vedoucí práce: PhDr. David Václavík, Ph.D.

³ KAUCKÁ, Helena. *Osobní prelatura Opus Dei*. Univerzita Karlova v Praze, Katolická teologická fakulta – katedra fundamentální a dogmatické teologie. Diplomová práce, Praha 2014. Vedoucí práce ThLic. Prokop Brož, Th.D.

⁴ *Rozhovory s mons. Escrivou de Balaguer*. Brno: Cesta, 2002. Ze španělského originálu přeložil Petr Čermák. s. 160.

⁵ V České republice se běžně zkráceně Opus Dei nazývá Dílo či Prelatura.

předsudků a pomluv, které se na Dílo valily již ze začátku činnosti, a to zejména z církevního prostředí.

V další kapitole jsem provedl charakteristiku Opus Dei. Tato charakteristika by mohla přinést nové informace, neboť jsem používal například Katechismus Opus Dei, který předtím nebyl použit. Pomocí katechismu jsem se snažil více seznámit se spiritualitou a organizací Opus Dei. Ve třetí kapitole jsem zaměřil na církevní situaci v době komunismu, abych ozřejmil vývoj katolické církve a tím pádem nastínil atmosféru, do které přichází Opus Dei po revoluci.

V poslední kapitole zmíním situaci během Sametové revoluce a následně se soustředím na hlavní téma práce, což jsou začátky mužské větve Opus Dei na území České republiky. Snažím se pomocí rozhovorů⁶ ozřejmit motivace, problémy a život účastníků procesu vznikání nového centra Opus Dei. Vyjadřují se ke konkrétním a praktickým otázkám, které vlastně přibližují každodenní život člena Opus Dei. Ke konci jsem v přílohách nechal přepsané celé znění rozhovorů. Jako metodologické východisko pro orálně-historický rozhovor jsem použil knihu od Miroslava Vaňka *Třetí strana trojúhelníku*⁷. Vedl jsem rozhovory se třemi osobami, které v České republice začínali s apoštolskou prací Opus Dei. S jedním jsem vedl dva rozhovory. První byl spíše zaměřený na jeho život a měl mi pomoci při dalším rozhovoru, který jsem nechal přepsaný na konci práce. Ostatní dva pány jsem již poměrně znal, takže jsem upřednostnil spíše polostrukturovaný rozhovor.

S prvním narátorem, Petrem Kopou, jsem setkal právě při besedách na vysokoškolské koleji na Hradčanech. Dozvěděl jsem se z nich spoustu informací o jeho osobě, a zejména tu informaci, že zde začínal jako první ještě s Gustavem Mongem a knězem Manuelem Lobem. Čerstvě napsal práci o svém životě, kterou jsem si přečetl, bohužel však není ještě v češtině vydaná. Doktor Petr Kopa prožil své mládí v Paraguayi, avšak původem pochází z Čech. Do Paraguaye se odstěhovali v roce 1948.

Během studií v Paraguayi se seznámil s organizací Opus Dei, do které posléze vstoupil. Přibližně ve 21 letech odletěl do Říma, kde měl možnost se osobně seznámit se zakladatelem Josemariou Escrivou de Balaguer. Již brzy po příletu se ptal zakladatele, kdy bude možné rozšířit Opus Dei i do tehdejšího Československa. Zakladatel mu řekl, že ještě není vhodná doba, ale doporučil mu udržovat svou češtinu, a že jednou tam určitě půjde. Zakladatel nicméně

---

⁶ Záznamy rozhovorů a jejich přepis jsou v mém osobním archivu. Přepis rozhovorů jsem uvedl na konci práce do příloh.

⁷ VANĚK Miroslav a MÜCKE. *Třetí strana trojúhelníku: teorie a praxe orální historie*. 2., přepracované a doplněné vydání Praha: Univerzita Karlova v Praze, nakladatelství Karolinum: Fakulta humanitních studií, 2015. s. 326.

zemřel patnáct let předtím, než Opus Dei v Československu začalo působit. Petr Kopa se z Itálie posléze dostal do Švýcarska a do Německa. V roce 1989 se otevřely hranice a mohl jít do České republiky, kam se také vydal.

Druhý narátor Gustavo Monge se narodil ve Španělsku, konkrétně v severní části Madridu. V dětství žil v bytě s rodiči a dvěma sourozenci. Žil ve čtvrti, kde žili slavní novináři ze Španělska. Blízko bytu se nacházela škola zaměřená právě na žurnalistiku. Vystudoval zde základní školu i gymnázium. Otec nebyl příliš praktikující katolík. Jeho matka se katolickému náboženství začala více věnovat, když měl jako malý kluk v osmi letech přistoupit ke svatému přijímání. V 15 letech se skrze kluky, se kterými hrál fotbal, seznámil s Opus Dei. Pozvali ho na páteční rozjímání, které se mu zalíbilo. Později začal docházet na formační kroužky a poměrně brzy pochopil, že Opus Dei je pro něj.

Nicméně i když tušil, že je do Opus Dei povolán, tak žádost o členství oddaloval. Na nějakou dobu také přestal docházet do centra Opus Dei. Během studia na střední škole se účastnil delšího pobytu v Anglii. Docházel tam do místního centra Opus Dei, kde pochopil, že je sem skutečně povolán a stal se členem v Anglii. Po vystudování gymnázia v Madridu se rozhodl jít studovat do Anglie. Anglie ho přitahovala a zároveň tam chtěl šířit poslání Opus Dei. Kdyby zůstal ve Španělsku, tak by byl studoval nějakou vysokou školu zaměřenou na žurnalistiku. V Anglii byl však snáze dostupný obor ekonomie, a tak si zvolil právě tento obor. V Anglii pobyl asi čtyři roky a jak sám říkal, tak v Anglii zapomněl, že je Španělem.

Během jeho pobytů ve Španělsku se zmínil v komisi Opus Dei, že by rád šel pracovat za železnou oponu, až to bude možné. Jeden z numerářů si tuto větu dobře zapamatoval. V Barceloně poznal kněze Prelatury, se kterým později odcestoval do Československa. Poté se na ročním kurzu⁸ v Rakousku seznámil s doktorem Petrem Kopou. Poté když se prelát Opus Dei ptal, kdo by chtěl začít pracovat v Československu, tak to bylo nabídnuto právě panu Mongeovi, se kterým jsem vedl rozhovor. On tuto nabídku přijal a do Prahy odcestoval roku 1991, kde už byl v jednom bytu ubytován doktor Petr Kopa. Nejprve byl zaměstnán v účetnictví a administrativě. Od roku 2002 až dodnes se věnuje žurnalistice, tedy oboru, se kterým je v kontaktu již od svého mládí.

---

⁸ Roční kurz je třítydenní pobyt v nějakém centru Opus Dei po světě. Během ročního kurzu se numerář zaměřuje především na rekreaci, studium teologie a filozofie a společenské aktivity. Nejspíš nejčastějším pobytem však zůstává země, kde daný numerář působí. Také v Čechách je budova na venkově, která slouží rekreačním účelům, duchovním cvičením a dalším.

Třetí narátor Manuel Lobo, který začínal v Československu s činností Opus Dei, je knězem Prelatury. Členem Opus Dei se rozhodl stát již ve svých patnácti letech. Má ještě další tři bratry. Opus Dei tak trochu znal odmala, protože jeho maminka je členkou. Potom co vystudoval vysokou školu chemickou, mu bylo nabídnuto, zda by nechtěl být knězem Opus Dei. On tuto nabídku přijal. Po poměrně krátkém působení ve Španělsku mu byl nabídnut odchod do Československa. S tím také souhlasil. Pro činnost Opus Dei je nutná přítomnost kněze, který zajišťuje věřícím Prelatury „duchovní servis“. Činnost zde tedy začínali Petr Kopa, Gustavo Monge a kněz Manuel Lobo. Petr Kopa přišel ze Švýcarska a ostatní dva přišli ze Španělska.

Ve své práci bych chtěl zjistit, jak Opus Dei působí, když někde nově začíná. Jak konkrétně vypadá apoštolát členů, a jak první členové v Československu vzpomínají na začátky svého působení. Celkově by mě zajímalo, zda se členové ve svém apoštolátu zaměřují na nějakou sociální vrstvu ve společnosti. Chtěl bych také zjistit, jak členové reagují na kritiku či nepochopení ze strany společnosti či církve. Práce by měla ozřejmit působení Opus Dei v Československu, které zde začalo svou činnost v roce 1991, pomocí vzpomínání tří prvních příchozích členů Prelatury na území Československa.

2. Historie Opus Dei a život svatého Josemaríi Escrívya de Balaguer y Albas (9. 1. 1902-26. 6. 1975)

2.1. Mládí zakladatele

Josemaria Escriva se narodil v roce 1902 v Barbastru na severu Španělska. Jeho rodina byla početná a katolická. Když se narodil, tak měl tři strýce kněze a dvě tety řeholnice. Při křtu mu byla dána čtyři jména José, Maria, Julián a Mariano. Svá první dvě jména později spojil z úcty k Panně Marii a svatému Josefu a vzniklo již známé jméno Josemaría,⁹ Měl jednu starší sestru Carmen, tři mladší sestry¹⁰, které zemřely v útlém věku a mladšího bratra Santiaga. V šesti nebo v sedmi letech šel ke své první zpovědi. V dubnu roku 1912 přistoupil ke svému prvnímu svatému přijímání, na jehož výročí během života často vzpomínal.¹¹

V roce 1915 se na 5 let odstěhovala celá rodina do Logroña. Nicméně na Barbastru nikdy nezapomněl také díky tomu, že se tam nacházely tři hroby jeho malých sester. Přestože rodiče nebyli moc bohatí, chtěli dětem zajistit kvalitní vzdělání. Byl vynikajícím studentem. Co se týká jeho povahy tak byl velmi pořádný až puntičkářský. Rád se věnoval četbě kastilských klasiků.¹² Poté co uviděl stopy bosého karmelitána za tuhé zimy ve sněhu, začal přemýšlet o smyslu oběti a o svém povolání. Nakonec se rozhodl pro kněžství a zároveň měl v sobě tušení nějakého úkolu, který však zatím viděl velmi nejasně. Od té doby se neustále modlil krátkou modlitbu: „Domine ut videam!“¹³

Šel do semináře v Zaragoze. V semináři si z něj již trochu utahovali, protože ostatním spolužákům připadalo trochu zvláštní, že se každý den sprchuje, a že je vždy vhodně oblečený a celkově upravený. Dokonce mu někteří začali přezdívat hejsek, jelikož byl všem známý jeho odpor ke špíně a důraz na hygienu. Jeho kvalit si všiml kardinál a ustanovil ho roku 1922 inspektorem semináře, což byla druhá nejvýznamnější funkce po rektorovi. Měl za úkol spolu s rektorem lidsky a duchovně formovat seminaristy.¹⁴ Začal i v noci chodit do kostela, aby poznal, co od něj Bůh očekává. V jeho 23 letech mu zemřel otec. Jeho malému bratrovi tehdy šestiletému Santiagovi se obzvlášť vrylo do paměti, že rodině sliboval, že jim otce nahradí. Otcova smrt ho utvrdila v kněžském povolání.

---

⁹ VÁZQUEZ DE PRADA, Andrés. Zakladatel Opus Dei – díl 1., Madrid, 1997 – neoficiální překlad ze španělštiny. s. 23. (Dále už jen Vázquez, 1. díl, ... s.)

¹⁰ María Asunción, María de los Dolores, María del Rosario.

¹¹ Tento den se v Opus Dei každoročně připomíná.

¹² Mezi jeho velmi oblíbené patřil například Miguel de Cervantes y Saavedra.

¹³ „Pane, ať vidím!“ – Lukáš 18, 35-43.

¹⁴ Vázquez, 1. díl, ... s. 113-122.

Po smrti otce se celá rodina přestěhovala do Zaragozy. Roku 1925 ve svých 23 letech byl vysvěcen na kněze, pro jeho nízký věk mu musel být udělen dispenz. V té době na tom byla jeho rodina velmi bídňě. Uvědomil si, že jestli chce uživit rodinu, tak musí i vyučovat. Zároveň tedy studoval stále ještě práva. Měl neustále na paměti, že kněz by se měl chovat vážně, tedy aby neutrpěla kněžská důstojnost.¹⁵ Každý si rychle všiml, že umí velmi dobře jednat s lidmi. S některými profesory udržoval přátelství po celý svůj život.¹⁶

Josemaría nacházel velmi těžce nějaké dobré místo v Zaragoze. Začal tedy uvažovat, že se přesune do Madridu, kde by mohl dostudovat právo. Kněz, který se tam však chtěl přestěhovat musel dostat povolení od svého ordináře a také od madridského biskupa. Nakonec mu bylo povoleno dva roky studovat na madridské univerzitě doktorandské studium z práva. V Madridu se věnoval kněžské službě a studiu zároveň. Zanedlouho se stal kaplanem Patronátu nemocných. Během této doby navštěvoval chudé a nemocné v chudinských čtvrtích Madridu. Mezi kněžími hovořil už v té době o apoštolátu mezi intelektuály, což byl podle něho způsob, jak lze dobře ovlivnit celou společnost. Roku 1927 se sešla celá jeho rodina v Madridu. Josemaría začínal dávat studentům soukromé hodiny, když přišla na doučování dívka, tak chtěl, aby tam byla i jeho matka.¹⁷

2.2. Založení a začátky Opus Dei

Z vnitřních hnutí pochopil, že jeho úkolem bude založit nějakou novou fundaci, ale nevěděl, o co se bude přesně jednat. Během duchovních cvičení si pročetl své poznámky podnětů během modliteb od svých 18 let. Josemaría vyprávěl, že mu během četby bylo vnuknuto Dílo v celistvosti, jak by mělo vypadat. Vnímá to tak, že vnuknutí je odpovědí na jeho prosby ale zároveň úkolem. Stalo se to druhého října 1928. V Opus Dei je dodnes 2. října slavnost založení Opus Dei. Sám říkal, že předtím ho ani nenapadlo, že by měl uskutečňovat mezi lidmi podobné poslání. To, co ten den uviděl, v něm zůstalo až do smrti.¹⁸

O co se asi ve zkratce přibližně jednalo? Vnuknutí se týkalo hledání svatosti v jakékoli slušné profesi a zároveň, aby člověk uměl kontemplotvat uprostřed světa. Malé každodenní povinnosti by měl člověk plnit s láskou a co nejlépe. Práce a společenské prostředí je právě ta oblast, která má být posvěcována. Bůh tak podle Josemaríi vyjádřil své přání, že jsou všichni

---

¹⁵ ESCRIVÁ, Josemaría de Balaguer. Brázda, nakladatelství Cesta, Brno, 1995. Bod č. 72: „*Neuved' kněze do okolností, kde by mohl ztratit svou důstojnost. Je to ctnost, kterou, bez jakékoliv okázalosti, musí mít. Jak se modlil jeden náš známý a mladý kněz: „Pane, dej mi ... osmdesát let důstojnosti.“ Modlí se za ni pro celé kněžstvo a vykonáš dobrou věc.*“ (Dále už jen Escrivá 1995, bod. č.)

¹⁶ Vázquez, 1. díl, ... s. 163.

¹⁷ Tamtéž, s. 175-195.

¹⁸ Tamtéž, 213-214.

lidé povolání ke svatosti a křesťané jsou tím dokonce povinni. Při uskutečňování svého poslání se však členové nebudou odlišovat od ostatních a budou stejní jako ostatní občané. Uvědomoval si, že vznikne nový pastorační a asketický fenomén, pro který bude vytvořena nová praxe i teorie.¹⁹

Po duchovních cvičeních začal seznamovat ostatní a zvláště své studenty s všeobecnou výzvou ke svatosti. Apoštolskou činnost začal vyvíjet nejprve mezi studenty a pak i mezi dělníky a řemeslníky. O necelé dva roky později 14. února 1930 mu bylo během mše svaté vnuknuto, jak by měla vypadat ženská větev Opus Dei. Měl jasnou představu, jak má Dílo vypadat, avšak nevěděl, jak ho uskutečnit. Nechtělo se mu zakládat něco nového, a tak hledal něco, co by odpovídalo přijaté představě. Například přemýšlel o paulánech kardinála Ferrariho. Zkoumal různé zahraniční i španělské instituce, zda by některá neodpovídala jeho představě. Obával se, že v založení něčeho nového může být velký kus pýchy. Mísily se v něm pocity odporu a nadšení. Chtěl splnit to, co od něj Bůh žádal, ale zároveň vůbec netoužil být zakladatelem něčeho nového.²⁰

Proč vlastně pojmenoval to, co chtěl založit, Opus Dei? Ze začátku tomu říkal prostě jen Dílo. Název však vznikl poměrně náhodou, když se ho jeden kněz zeptal: „Jak pokračuje Boží dílo?“ Nicméně název byl vyhovující i z jiných důvodů. Zprvé nechtěl, aby v názvu bylo nějakým způsobem zmíněno jeho jméno. Zadruhé si přál, aby se z názvu neodvozovalo označení členů, protože jsou to jen běžní a věrní křesťané. Také je v tom patrná teologie posvěcování práce, kdy základní myšlenkou je, že pomocí práce se uskutečňuje apoštolát a zároveň je spolu s Kristem vykupován svět běžnou lidskou prací. Nejspíš však to hlavní je, co se tím chtělo říct, že instituce vychází z plánu Boha, a ne z myšlenky člověka. Byl přesvědčen, že pokud by na boží podnět neodpověděl on, tak by si Bůh našel někoho jiného, kdo by Opus Dei uskutečnil.²¹

Zprvu poměrně dost váhal ohledně terminologie, jež se bude týkat Opus Dei. Nejdříve chtěl například členy nazývat bílí rytíři a bílé dámy. V poznámkách lze nalézt pokyny všeho druhu, ať už se to týkalo liturgických obřadů, apoštolátu či zbožného života. Sám sebe v poznámkách popisuje jako osla.²²

---

¹⁹ Vázquez, 1 díl, ... s. 215-223.

²⁰ Tamtéž, s. 228-235.

²¹ Tamtéž, s. 240-242.

²² Escrivá 1995, bod č. 998): „*Blažená budiž vytrvalost oslíka u žentouru! – Stále stejným krokem. Stále stejné kolo. – Den po dni: jeden jako druhý. Bez toho by ovoce neuzrálo, nebyla by bujnost*

Roku 1931 byla vyhlášena ve Španělsku republika. Většina politiků u moci byla otevřenými nepřáteli církve. Měsíc po vyhlášení republiky už hořely po celém Madridu kostely, kláštery a školy. Roku 1932 bylo rozpuštěno Tovařstvo Ježíšovo. Nejednou po zakladatelovi doslova házeli kamením.²³

Josemaría navrhl v této době plán priorit pro členy: „*Nejprve modlitba, potom obět' a na třetím místě, daleko na třetím místě čin.*“²⁴ Tento postup je v katolické církvi velmi běžný. Člověk musí nejdříve navázat opravdový kontakt s Bohem, aby mohl konat věci pro boží slávu, a ne pro svojí. Velmi rád prosil nemocné o modlitby a také, aby svoji nemoc obětovali na dobrý úmysl. V tuto dobu přicházeli však také Josemaríovi vnuknutí o charakteristice Opus Dei. Základními byly profesionální práce jako zdroj posvěcování a apoštolátu a prožívání božích synovství jako základní kámen spirituality. Práce je důležitá, protože zajišťuje hmotné potřeby, kontakt s lidmi a je prostředkem osobního posvěcování, které nám svěřil Bůh.²⁵

Skupina studentů chodila k rodině Escrivových. Poměrně brzy se také scházel v pondělí s kněžími. O formaci těchto kněží velmi pečoval. Polovina z těchto kněží, což byli tři lidi, zemřela během občanské války kvůli nenávisti k náboženství. Dva roky od založení ženské větve Opus Dei přišlo první ženské povolání v roce 1932. Vůči ženám byl velmi zdrženlivý. Jejich duchovní vedení svěřoval do rukou známých kněží, což mohl být problém, protože ti kněží tak dobře nechápali, o co v Opus Dei jde. Později skoro všechny první ženy z Díla odešly.²⁶

Také se mu konečně podařilo vytvořit první centrum Opus Dei, které pojmenoval akademie „DYA“, protože se tam vyučovalo právo a architektura. Bylo to akademické centrum, kde se vysokoškolákům dostávalo i křesťanské formace.²⁷ Josemaría se snažil, aby se tam studenti cítili jako doma a aby i tak centrum fungovalo. Jednou za měsíc se pořádaly duchovní cvičení a také navštěvovali nemocné nebo chudé. Po Madridu se však začaly šířit zvěsti o apoštolské sektě. V té době se zejména mezi madridským klérem rozšířily pomluvy a mluvilo se o nich jako o bláznech, bílých zednářích či hereticích. On však nic nedělal bez vědomí církevních autorit.²⁸

---

v sadě, ani vůně v zahradě. Vezmi tuto myšlenku do svého vnitřního života.“ Toto zamyšlení je také nejspíše důvodem, proč se v mužských centrech Opus Dei nacházejí malé figurky oslíků.

²³ Vázquez, 1. díl, ... s. 259.

²⁴ Tamtéž, s. 262.

²⁵ Tamtéž, s. 265-285.

²⁶ Tamtéž, s. 315-323.

²⁷ Tamtéž, s. 358.

²⁸ Tamtéž, s.374-397.

K členům přistupoval individuálně: „Členové nesmí být formováni hromadně, nýbrž se musíme snažit, aby každý Boží člověk rozvíjel svou osobnost, svůj charakter.“²⁹ Psal Kolektivní dopisy, kde osvětloval základní charakteristiky a spiritualitu Díla. Při formování se přihlíželo k jednotě i různosti: „Členové budou tak různí, jako jsou různí svatí z nebes, každý z nich má své osobní, svébytné rysy; a zároveň si budou navzájem podobní stejně jako světci, vždyť ti by nebyli svatí, kdyby se byl každý nebyl ztotožnil s Kristem.“³⁰ Kdo do Díla však nepatří, věděl jasně: „Nepatří tam: sobci, zbabělci, nerozvážlivci, pesimisté, vlašní lidé, hlupáci, bázlivci ani lidé povrchní. – Patří tam: nemocní, milovaní Bohem a všichni, kdo mají velké srdce, třebaš by byli slabí.“³¹

2.3. Španělská občanská válka a rozvoj Díla

Španělská občanská válka byla jedním z nejhroších pronásledování křesťanů od vzniku křesťanství. Za několik málo měsíců bylo zabito 12 biskupů a 6000 kněží a řeholnic. Během tří týdnů bylo jen v Madridu vypleněno 46 kostelů. Josemaría přestal nosit v této době sutanu. Dokonce začal nosit snubní prstýnek, aby bylo menší podezření, že je knězem. Měl pocit, že nemá mluvit o politice, ale jako kněz by měl mluvit pouze o Bohu.³²

Jenom někteří členové byli s Josemariou. Přesouvali se z úkrytu do úkrytu. Měli známého v psychiatrické léčebně, a tak Josemaría předstíral, že je šílený, aby se mohl schovat v blázinci. Jeden z doktorů hned věděl, že je to kněz, ale nic neřekl. Ostatním lidem v blázinci, kterým Josemaría důvěřoval, se přiznal, že je knězem. Dokonce tam začal i na poličkách sloužit mši svatou. Členům psal zašifrované dopisy kvůli cenzuře, aby z toho revolucionáři nemohli poznat, že je knězem.³³

Nakonec odešel z kliniky a uchýlil se na honduraský konzulát. Na konzulátě byla jedna koupelna pro třicet osob. Atmosféra byla velmi neklidná neustále měl někdo s někým všelijaké rozpory. Během pobytu na konzulátě zhubl 40 kilogramů. Při obtížích chtěl členům vštěpit rád: „Zítřa, zítřa!“ Já Vám opakuji: „Dnes, dnes!!!“ Zítřa a později jsou v našem slovníku provždy zrušená slova. Rozumíte?“³⁴

---

²⁹ Vázquez, 1. díl, ... s. 397.

³⁰ Tamtéž, s. 398.

³¹ Tamtéž, s. 404.

³² VÁZQUEZ DE PRADA, Andrés. Zakladatel Opus Dei – díl 2., Madrid, 1997 – neoficiální překlad ze španělštiny. s. 10-21. (Dále už jen Vázquez, 2. díl, ... s.)

³³ Tamtéž, s. 31-45.

³⁴ Tamtéž, s. 67.

Odvážil se chodit po Madridu, protože chtěl být v kontaktu se členy. Snažil se vypadat jako diplomat. Měl i doklad, že pracuje v kanceláři a spoustu jiných průkazů. Celá rodina Escrivových kromě matky měla dokumenty anarchistického syndikátu. Alvaro del Portillo, první prelát Opus Dei, byl vězněn v takových hrozných podmínkách, že ho někdy i dozorcí nutili jíst lidské výkaly. Milicionáři dokonce zabili jednoho muže, protože si ho spletli s Josemariou. Javier Echevarría dosvědčil, že se za toho zavražděného zakladatel modlil celý život.³⁵

Členové přesvědčili zakladatele, aby odešli z Madridu. Odjeli vlakem do Barcelony za velkých komplikací. Z Barcelony se chtěli dostat přes andorské hranice do národní zóny. Šli někam dál k hranicím, kde byl srub, který již před nimi patrně používali nějakí uprchlíci. Ve srubu byl jednomyslně přijat plán dne, aby nepropadali zahálčivosti. Po pár dnech přišli průvodci, že by průchod už byl možný. Odřetí, nevyspalí, promrzlí a hladoví přešli do Andorry.³⁶

Postupně navázal kontakty se všemi členy v národní zóně. Vytvořil si plán cest, aby navštívil veškeré členy, dokonce přijel za jedním i na frontu a zároveň seznamoval nové biskupy s Opus Dei. Byli ubytováni v hotelu. Ze studentů, kteří docházeli do centra v ulici Ferraz, jich zemřelo deset. Měl tak obnošenou sutanu a klobouk, že dva členové mu roztrhli na zádech sutanu a klobouk mu rozstříhali a poslali ostatním členům jako budoucí relikvie. Očekávali, že si koupí novou sutanu, on si jí však místo toho zašil. Roku 1939 se snažil vybrat někoho, koho by mohl vyučit pro vedení Díla. Rozhodl se pro Alvara del Portilla, které mu začal říkat Saxum, tedy skála.³⁷

2.4. Období po občanské válce

Josemaría byl mezi prvními, kteří se vrátili do Madridu, potom co byl dobyt. Bývalé centrum v ulici Ferraz bylo ve velmi špatném stavu. Zakladatel si uvědomil, že velmi potřebuje matku a sestru pro chod center. Začal se také chystat na vydání sbírky úvah, které pojmenoval *Cesta*³⁸. Kniha odráží spiritualitu Opus Dei. Záhy sehnal Isidoro dva byty v ulici Jenner, kde začalo vznikat nové centrum Opus Dei. Účast žen na správě domova byla nezbytná, neboť chtěl vytvořit dokonalé rodinné prostředí. Centrum se začínalo plnit návštěvníky. Otec vedl meditace

---

³⁵ Vázquez, 2. díl, ... s. 70-103.

³⁶ Tamtéž, s. 121-152.

³⁷ Tamtéž, s. 197-243.

³⁸ ESCRIVÁ, Josemaría de Balaguer. *Cesta*, nakladatelství Cesta: Brno, 1992. 312 s.

a starší členové si připravovali promluvy o životě v Díle. Po válce byl velmi vyčerpán, neboť měl spousty duchovních cvičení jak pro kněze, tak i pro řeholní osoby.³⁹

Po válce se začalo Dílo rozšiřovat do ostatních španělských měst mnohem rychleji. Zakladatel hodně cestoval i s ostatními členy po Španělsku jak vlakem, tak autem. V květnu roku 1940 měli už dům ve Valencii, ve Valladolidu, v Barceloně a začínali v Zaragoze. Členy na univerzitách považoval za základ rozvoje Díla. Často mluvil o „apoštolátu rozumu.“ Jak sám říká: „*Abychom se dostali ke všem, směřujeme nejprve – v každém prostředí k intelektuálům, neboť víme, že skrze ně nutně prochází každý pokus proniknout do společnosti.*“⁴⁰

Přemýšlel, jak bude vypadat členství diecézních kněží v Opus Dei. Dlouho nevěděl a často se za to modlil. Opět při mši mu byla vnuknuta myšlenka Kněžské společnosti Svatého Kříže, a přitom také znak Opus Dei. Zřízením Kněžské společnosti Svatého kříže se ze zbožného společenství stala laická asociace zbožného charakteru. Opus Dei bylo přičleněné ke Kněžské společnosti se dvěma oddělenými větvemi, mužskou a ženskou. Zakladatel považoval za nevhodné, že Opus Dei v tuto dobu působilo jako druhotné vedle Kněžské společnosti.⁴¹

Roku 1939 se rozhodl, že propustí všechny členky Opus Dei kromě jediné, která byla přijata za války, neboť za války se přerušila formace a oni začali inklinovat k jinému stylu zbožnosti. Tak jim řekl, že se mají vydat cestou manželství nebo řeholnictví. Jiné ženy se však začínaly přidávat a zanedlouho už měly vlastní byt.⁴² Jeho vnímání žen ve společnosti bylo na jeho dobu poměrně pokrokové: „*Mé dcery budou profesorkami, architektkami, novinářkami, lékařkami...*“⁴³ Velkou ranou bylo pro zakladatele, když mu zemřela matka 22. 4. 1941.⁴⁴ Velký impuls pro rozvoj Díla ve Španělsku byl mezi léty 1944-1946.

2.4.1. Promluvy a útoky

Po občanské válce začaly poměrně intenzivní útoky proti zakladateli a Opus Dei. Kněz z jedné mariánské kongregace se snažil v kázáních dokázat, že kniha *Cesta* je v rozporu s křesťanským učením, protože se začaly myšlenky Díla rozšiřovat mezi členy kongregace. Dokonce pohrozil, že pokud bude někdo do centra docházet nebo bude pouhým sympatizantem, tak bude vyloučen z mariánské kongregace. Madridský biskup znal Dílo a chtěl ho očistit, a tak

---

³⁹ Vázquez, 2. díl, ... s. 255-296.

⁴⁰ Tamtéž, s. 303.

⁴¹ Tamtéž, s. 421-447.

⁴² Tamtéž, s. 302-328.

⁴³ Tamtéž, s. 411.

⁴⁴ Každoročně se v Opus Dei připomíná svátek úmrtí zakladatelovy matky.

ustanovil prozatím Opus Dei na svátek svatého Josefa jako zbožné společenství, čímž se snažil předejít dalším útokům.⁴⁵

Velmi nepříjemným útokům byli podrobováni členové v Barceloně. Řeholníci navštěvovali rodiny členů a vysvětlovali rodičům, že se jejich dítě stalo heretikem, či dokonce že jde cestou zavržení. Rodiče a ostatní sourozenci se k nim nějakou dobu chovali dost podezíravě. Zakladatel se je snažil utěšit dopisem, ve kterém vysvětloval, že Bůh sesílá utrpení k prozkoušení svých věrných a dává tím opravdovost Dílu. Jednomu členovi bylo bráněno v konkurzu na lékaře, neboť prý byl členem kacířské sekty. Zakladatel psal dopisy, ve kterých se snažil pronásledovatelům situaci objasnit. Zároveň členům doporučoval, aby z jejich úst nevyšlo ani jediné špatné slovo o těchto lidech. Madridský biskup, don Leopoldo, se velmi aktivně angažoval v očišťování Opus Dei. Členům Opus Dei byly činěny problémy, aby se nemohli dostat na katedry na univerzitách.⁴⁶

Proč však vůbec nastal takový odpor vůči Opus Dei? Základem bylo patrně, že Josemaría hlásal, že každý křesťan je povolán ke svatosti, což bylo na danou dobu nezvyklé. Kolovalo obvinění, že Opus Dei chce zničit instituci zasvěceného života. V podstatě se řeholníci báli, že přijdou o svá nová povolání. Sám zakladatel však doporučoval některým, které měl na starost, aby šli do kláštera nebo semináře.⁴⁷

V jednom dopisu Josemaría objasňuje situaci ohledně pomluv, a jak na ně členové reagují: *1) Nikde jsme nepohnuli nohou ani rukou, aniž jsme měli výslovné schválení ordináře toho místa. 2) Dílo je kanonicky schváleno. 3) Prohřešují se proti pravdě ti, kteří mluví o mystériích nebo tajemstvích; v našem apoštolském díle žádná nikdy neexistovala a existovat nebudou, nepotřebujeme je. 4) Všechny tyto urážky, jimž čelíme – a k urážení bylo využito všech prostředků, se svatou radostí a v klidu snášíme: zatímco nás pomlouvají, pracujeme. 5) Z celého srdce odpouštíme těm, kteří šíří tyto věci, aby nás očernili; a věříme, že jednají v dobré víře.*⁴⁸

2.5. Zakladatel v Římě

Álvaro del Portillo působil v Římě již nějaký čas, než přijel zakladatel do Říma. Pro Dílo zatím neexistoval správný právní rámec a bylo třeba čekat. Shromažďovali doporučující dopisy jak od biskupů, tak od kardinálů. Jakmile Josemaría přijel do Říma, tak začal vést

---

⁴⁵ Vázquez, 2. díl, ... s. 328-336.

⁴⁶ Tamtéž, s. 336-370.

⁴⁷ Tamtéž, s. 381-392.

⁴⁸ Tamtéž, s. 362.

rozhovory s kardinály, ale zároveň začal nakupovat věci pro nová centra v Římě. Během rozhovorů často panovalo zmatení, zda jsou členové řeholníci. Proč Josemaría tak vehementně odmítal, aby členové Opus Dei byli označováni za řeholníky? Protože: „*Opus Dei musí uskutečňovat apoštolát pronikání do všech sfér občanské společnosti, prostřednictvím občanů, kteří jsou stejní jako všichni ostatní.*“⁴⁹

Roku 1948 proběhlo oficiální schválení Opus Dei jako instituce papežského práva. Právní status byl získán dokumentem *Provida Mater Ecclesia*. Josemaría však věděl, že jeho boj o právní formu Opus Dei není u konce. Získat vilu jako centrum v Římě byl obrovský boj, neboť stála spoustu peněz a členové tolik peněz neměli. Prosili, koho mohli o almužnu. Velmi mu záleželo, aby bylo vytvořeno formační centrum pro pomocné numerářky, které se starají o chod center. Dále zaměřoval svou pozornost na formaci kněží, protože ti zas mají vytvářet duchovní prostředí v centrech.⁵⁰

Ve Španělsku bylo již v roce 1950 kolem 100 center a další byla „v Portugalsku, Itálii, Anglii, Francii, Spojených státech, Mexiku...“⁵¹ V roce 1946 bylo členů 268 (239 mužů a 29 žen) a v roce 1950 jich již bylo 2954 (2404 mužů a 550 žen). V roce 1950 také sepsal „*Statut diecézních kněží členů Kongregace společnosti Svatého kříže.*“⁵² Základním heslem pro diecézní kněze bylo „*nil sine episcopo*“.⁵³ Definitivní schválení bylo v roce 1950 dokumentem *Primum inter*. Josemaría zatím v některých otázkách ustoupil, ale byl připraven znova nastolit institucionální otázku, jakmile bude vhodná příležitost. Zejména se mu nelíbilo, že stále jsou některými lidmi tlačeni směrem k řeholi.⁵⁴

Na otázku, jak vypadají vztahy mezi ženskou a mužskou větví, odpověděl don Álvaro přibližně takto: „*Nikde v rezidencích, domech obnovy atd. nedochází k míšení mužů a žen, ba ani k jejich blízkosti – de iure i de facto existují dva zcela oddělené domy s vlastním vchodem z ulice, takže spolu lidé, kteří bydlí v obou centrech, nemluví, neznají se a nemají žádný kontakt.*“⁵⁵

---

⁴⁹ VÁZQUEZ DE PRADA, Andrés. Zakladatel Opus Dei – díl 3., Madrid, 1997 – neoficiální překlad ze španělštiny. s. 38. (Dále už jen Vázquez, 3. díl, ... s.)

⁵⁰ Tamtéž, s. 46-94.

⁵¹ Tamtéž, s. 117.

⁵² Tamtéž, s. 125.

⁵³ Nic bez biskupa.

⁵⁴ Tamtéž, s. 117-127.

⁵⁵ Tamtéž, s. 146.

Členové Opus Dei mají různá shromáždění, například generální kongres Opus Dei. Podle statut se generální kongres Opus má konat jednou za 5 let.⁵⁶ Na generálním kongresu v Einsiedeln v roce 1956 bylo ustanoveno, že španělština⁵⁷ bude oficiálním jazykem Opus Dei jak na zasedání, tak ve vnitřních dokumentech. Během kongresu se také oficiálně hlavní centrum Opus Dei přesunulo do Říma. Generální kongresy žen se také uskutečňují ale v nezávislosti na těch mužských.⁵⁸

Aby mohli být noví kněží pro Opus Dei, bylo třeba postavit kolej v Římě, kde budou formováni. Proto také expanze Díla závisela na tom, jak dlouho budou probíhat stavby v Římě. Jakmile se dostavila, tak se velmi rychle zaplnila. V roce 1975 zde bylo již 200 členů připravujících se na kněžství, což byl cíl Josemarii. Roku 1953 bylo postaveno mezinárodní centrum pro formaci žen z Opus Dei v Římě. Josemaría chtěl, aby členové byli profesionály ve svých oborech a zároveň, aby hluboce znali katolickou doktrínu. Numeráři i numerářky studují povinně filozofii, teologii, Písmo svaté, liturgii a kanonické právo. Zakladatele mrzelo, že církevní vědy byly ženám na univerzitách v té době uzavřeny.⁵⁹

2.6. Organizace center Opus Dei a jejich rozšiřování

Vedení probíhá v Opus Dei kolektivně na všech úrovních: „*Je stanoveno, že ve všech našich domech a centrech, ve všech našich aktivitách bude kolektivní vedení, protože Vy ani já se nemůžeme výlučně spoléhat na vlastní názor. A nebylo to stanoveno bez zvláštní, speciální Boží milosti. Toto kolektivní řízení slouží k tomu, aby se o nikom z Vás nikdy nemohlo říct: svěřili ti autoritu, a ty ses stal tyranem.*“⁶⁰ V Opus Dei zařídil dva kustódy, se kterými se radil. Byl to don Álvaro a Javiér Echevarria, budoucí dva preláti Opus Dei.

Takto vypadá vedení na nejvyšší úrovni: „*Centrální vedení Opus Dei přísluší prelátovi, kterému pomáhají jeho vikáři a dvě Rady: jedna pro muže (Generální rada) a jedna pro ženy (Centrální rada). V mužském oddělení tvoří spolu s prelátem Generální radu generální vikář, centrální kněz-sekretář, tři vicesekretáři, regionální delegáti, prefekt pro studium a generální administrátor. V Centrální radě jsou tyto funkce: generální tajemnice, tajemnice rady, tři místotajemnice, regionální delegátky, prefektka pro studium, prefektka pro auxiliárky a*

---

⁵⁶ Nyní probíhá jednou za 8 let.

⁵⁷ Oficiálně byla uvedena kastilština, aby zabránil možným nacionalistickým interpretacím.

⁵⁸ Vázquez, 3. díl, ... s. 177-186.

⁵⁹ Tamtéž, s. 195-207.

⁶⁰ Tamtéž, s. 208.

centrální prokurátorka. “⁶¹Dílo nemá jeden specifický účel, ale má mnoho specializací, neboť v Dílu je obsažena celá společnost.

Ve Villa Tevere⁶² je mapa, kde zabarvují země, ve kterých začíná působit Opus Dei. Než členové odešli do nových zemí, tak se studovala velmi důkladně daná země. Pro začátek Opus Dei v nové zemi stačilo velmi málo lidí. Ve většině zemí to probíhalo tak, že se někteří členové do země nastěhovali, trochu poznali prostředí a pak se začalo se studentskou rezidencí. Důležitým faktorem bylo, že spousta biskupů žádalo, aby u nich Opus Dei zahájilo svoji činnost. Nejdříve však vyráželi do nových zemí muži s knězem a až potom ženy. Josemaria si dopisoval co nejvíc se všemi členy ze všech možných zemí, a i díky tomu se v centrech dokázalo vytvořit opravdu příjemné rodinné prostředí. Pro zakladatele byla typická jeho obrovská láska ke členům Opus Dei. Členové ho však také měli velmi rádi. Tento otcovsko-dětský vztah vytvářel pak atmosféru v celém Díle. Prvním členům v zemi říkal prvorozený či prvorozená.⁶³

Zakladatel dělal v zemi, než přišli první členové „prehistorii“ práce Opus Dei, což znamená, že se nejdříve za danou zemi mnoho modlil a umrtvoval. Pak jí projížděl autem, setkával se s hierarchií, procházel kostely a navštěvoval mariánská místa. Neposílal své členy do zemí, kde byl komunismus. Říkával, že nepošle své syny tam, kam by je neposlala jejich vlastní matka. Zakladatel pak pořádal cesty po centrech po celé Evropě. Po Španělsku a Itálii byl nejvíce v Anglii. Anglii vnímal jako obrovskou apoštolskou příležitost, neboť se v ní střetává spousta kultur z různých národů. Modlil se zde i v anglikánských kostelích.⁶⁴

Apoštolská expanze měla první (1948-1952) a druhou fázi (1952-1962). „*Co se roku 1951 usadili v Kolumbii a Venezuele a rok nato v Německu, expanze pokračovala roku 1953 v Peru a Guatemale, roku 1954 v Ekvádoru, roku 1956 ve Švýcarsku a Uruguayi, roku 1957 v Rakousku, Brazílii a Kanadě, roku 1958 v Salvadoru, Keni a Japonsku, roku 1959 v Kostarice, o několik měsíců později v Holandsku...*“⁶⁵

2.7. II. vatikánský koncil

Zakladatel byl ze svolání koncilu velmi šťastný. Josemaria zareagoval na svolání koncilu: „*Poslal oběžník do všech center a žádal, aby se každý modlil, denně nabídl část růžence, mši svatou, nějakou mortifikaci nebo cokoli, co mu vnukne jeho osobní zbožnost, aby*

⁶¹ Vázquez, 3. díl, ... s. 209-210.

⁶² Centrální sídlo Opus Dei.

⁶³ Vázquez, 3. díl, ... s. 223-234.

⁶⁴ Tamtéž, s. 234-249.

⁶⁵ Tamtéž, s. 251.

Duch svatý osvítil papeže a jeho spolupracovníky.“⁶⁶ Členové se výrazně podíleli na koncilu. Nejvíce se však podílel don Álvaro, který byl sekretářem komise pro kázeň kléru a křesťanského lidu a byl také konzultorem tří koncilních komisí.

Plno koncilních otců se však chodilo radit s Josemariou. Celkově lze říct, že Opus Dei mělo významný vliv na II. vatikánský koncil. Hlavně se v koncilních textech objevuje univerzální povolání ke svatosti. To, co zakladatel hlásal, vlastně teď bylo církví oficiálně posvěceno. Mnoho kardinálů a pak i Jan Pavel II. uznal Josemariu jako předchůdce koncilu. Do II. vatikánského koncilu zasáhla nebyvale významně média, která rozdělila účastníky koncilu na progresisty a integristy, což mělo neblahý vliv na průběh. Vedlo to také papeže Pavla VI. k tomu, aby co nejrychleji ukončil zasedání koncilu.⁶⁷

Papež Pavel VI. si myslel, že některé dokumenty z II. vatikánského koncilu pomohou najít vhodné právní prostředí. Zejména dekret *Presbyterorum Ordinis* zmiňoval možnost osobních prelatur. Po II. vatikánském koncilu byly tendence zavrhnout všechno předkoncilní a v podstatě vybudovat novou církev. Josemaría snášel toto období velmi těžce. Kláštery se vyprazdňovaly, kněží odcházeli ze svého povolání a semináře se také začaly vyprazdňovat. Církev byla prostě v krizi.⁶⁸

Stávalo se, že i v římské kurii byli lidé velmi nepřátelští vůči Opus Dei a jeho zakladateli. Byl dokonce nějakým kardinálem udělen pokyn, aby nenavrhovali členy Opus Dei na církevní funkce. Zakladatel však znal v kurii i mnoho lidí, kteří za ním stáli a bránili ho. Kardinálové chtěli vědět úplné drobnosti, aby tím dali najevo, že Opus Dei bude pořádně prostudováno.⁶⁹

2.8. Závěr života

Ke konci podnikal mnoho cest, kde přednášel, aby co nejvíce lidem mluvil o Bohu, o lásce k církvi, o papeži. Tyto besedy jsou většinou zfilmované a občas se pouštějí v centrech Opus Dei. Josemaría ke konci života zařídil, aby byl postaven chrám v Torreciudad, kde byl ve dvou letech u sochy Panny Marie uzdraven. V roce 1974-1975 šel na apoštolskou cestu po Jižní Americe po centrech Opus Dei. V Buenos Aires bylo pronajato divadlo, kde si vyslechlo zakladatelovu řeč přes pět tisíc lidí. Když přišel do nové země, tak jako první šel pozdravit svatostánek v centru a pak šel pozdravit „své dcery“. Cesty po Americe ho nesmírně vyčerpaly.

---

⁶⁶ Vázquez, 3. díl, ... s 338.

⁶⁷ Tamtéž, s. 335-366.

⁶⁸ Tamtéž, s. 404-427.

⁶⁹ Tamtéž, s. 436-449.

Ke konci života říkal, že jim už bude pomáhat v nebi lépe, že teď už jen překáží. Během návštěvy členek 26. června v Castelgandolfu se mu udělalo nevolno, pak přijel zpátky do domu a za hodinu a půl zakladatel zemřel.⁷⁰

Álvaro dostal po smrti zakladatele tisíce dopisů věřících z Díla, ve kterých psali o touze ke svatosti a o jednotě se svatým otcem a novým nástupcem. Jan Pavel II. napsal donu Álvarovi dopis, ve kterém mu psal, že je nutné vyřešit právní formu Opus Dei. Vyřešení právní formy Opus Dei vnímal Álvaro jako svoji prvořadou povinnost. Papež Jan Pavel II. projevil velikou angažovanost v přeměně Opus Dei na osobní prelaturu. Dvakrát se stalo, že někdo odcizil dokumenty zabývající se přeměnou Opus Dei v osobní prelaturu, kde líčil, že se Opus Dei snaží stát paralelní církví nezávislou na pravomoci biskupů, což nebyla vůbec pravda. Posílal je biskupům a snažil se, aby se tyto lživé informace dostaly k co nejvíce lidem. V listopadu Roku 1982 zřídil papež Jan Pavel II. Opus Dei jako osobní prelaturu s mezinárodní působností a jmenoval jako prvního preláta Álvaro del Portilla. V centrech Opus Dei začalo třídní slavnostní děkování.⁷¹

---

⁷⁰ Vázquez, 3. díl, ... s. 455-542.

⁷¹ MEDINA BAYO, Javier. Álvaro del Portillo – Věrný muž. Axis, 2016. s. 287-359.

3. Opus Dei

3.1. Právní vývoj

Opus Dei bylo založeno v Madridu 2. října 1928, na svátek svatých andělů strážných. Ženská větev vznikla o dva roky později. Opus Dei bylo schváleno jako zbožné společenství biskupem z Madridu na svátek svatého Josefa 19. března 1941. Kněžské společenství Svatého kříže vzniklo v Madridu 14. února 1943. Opus Dei obdrželo *Decretum laudis* 24. února 1947, na svátek svatého Matouše, a stalo se sekulárním institutem s papežským právem. Díky apoštolské konstituci *Provida Mater Ecclesia* dosáhlo Opus dei kanonického schválení, ale zároveň tento právní základ stále nevyhovoval povaze Díla. Právní forma, kterou si zakladatel přál pro Dílo od prvních let, byla sekulární struktura s osobní jurisdikcí. Dílo bylo zřízeno jako osobní prelatura apoštolskou konstitucí *Ut sit* svatým otcem Janem Pavlem II. 28. listopadu 1982, tedy sedm let po smrti Josémaríí.⁷²

Druhý vatikánský koncil vytvořil právní strukturu známou jako osobní prelatura v dekretu *Presbyterorum ordinis*, který stanovil, že kromě jiných institucí mohou být zřízeny „zvláštní diecéze nebo osobní prelatury“ k plnění zvláštních pastoračních úkolů v různých regionech nebo mezi jakýmkoliv rasami v kterékoli části světa. Osobní prelatury jsou závislé na Kongregaci pro biskupy. V čele prelatury stojí prelát (který může být biskupem), který je stejně jako diecézní biskupové jmenován papežem. Řídící pravomoc preláta je omezena na ty aspekty, které nezasahují do řídicí pravomoci diecézního biskupa. Jurisdikce tedy není spjata s územím ale s osobami.

Opus Dei se řídí ustanoveními obecného církevního práva, apoštolskou konstitucí *Ut sit* (z 28. listopadu 1982) a vlastními stanovami (*Codex iuris particularis Operis Dei*). Tato právní struktura odpovídá její povaze, neboť je to jednotný organismus složený z laiků a kněží spolupracujících na pastoračním a apoštolském úkolu: usilovat o ideál svatosti uprostřed světa a šířit jej – v každodenní práci i v běžných životních podmínkách.⁷³

3.2. Poselství Opus Dei

Hlavním poselstvím Opus Dei je, že každý křesťan je povolán ke svatosti, ať už je laik, kněz či řeholní osoba. Opus Dei pomáhá laikům, aby prožívali požadavky evangelia v každodenním rodinném životě a plnili si dobře své občanské povinnosti. Ukazuje krásu

---

⁷² KATECHISMUS der Prelatur vom Heiligen Kreuz und Opus Dei, Rom: 2003 (online), Siebente Auflage. Dostupné z <https://opusfrei.org/show.php?id=552> (12.7.2021). (Dále už jen Katechismus Opus Dei (Řím, 2003)

⁷³ INFORMATION Handbook 2018 (online). Dostupné z <https://opusdei.org/en/article/information-handbook/> (12.7.2021). (Dále už jen Information Handbook (2018)

povolání laika jako plnohodnotného člena církve. Učí, že každý den se má křesťan snažit přiblížit svět Bohu tím, že si plní dobře a s láskou své povinnosti. Zakladatel byl přesvědčen, že krize světa a krize církve jsou způsobeny nedostatkem svatých. Svoji víru bychom měli prožívat po celý den a nejenom v kostele. Viditelné a materiální věci jsou prostředkem pro setkání s neviditelným Bohem. Zářným příkladem nám může být Kristus, který strávil většinu svého života obyčejnou prací a setkáváním s lidmi. Pokud nenajdeme Boha v každodenním životě, tak ho nenajdeme nikde. Nejde o to dělat výjimečné skutky, ale dělat každodenní povinnosti výjimečně dobře.⁷⁴

Účel prelatury Opus Dei je dvojitý: pastorační a apoštolský. Na jedné straně prelát spolu se svými duchovními vykonává zvláštní pastorační činnost tím, že se věnuje věřícím začleněným do Opus Dei a pomáhá jim plnit náročné asketické, formační a apoštolské závazky. Na druhé straně preláti, duchovní i laici, společně a nerozlučně spojeni, vykonávají specifický apoštolát: šíří hluboké povědomí o univerzálním povolání ke svatosti a apoštolátu ve všech prostředích společnosti. Přesněji řečeno šíří povědomí posvěcující hodnoty obyčejné práce.

Opus Dei připomíná slova v knize *Genesis*: Člověk byl stvořen, aby pracoval. Práce je jedna z nejvyšších lidských hodnot a také se prací přispívá k rozvoji společnosti. Práce je však především cestou ke svatosti. Věřící očekávají, že jim Dílo poskytne duchovní pomoc a prostředky, díky kterým budou umět posvěcovat svůj běžný život. Věřící prelatury si uvědomují, že jsou křesťané i občané, takže se snaží být jak dobrými křesťany, tak i dobrými občany. Poskytování prostředků ke stávání se dobrým křesťanem uprostřed světa, je hlavní aktivitou Opus Dei. Dobrým křesťanem znamená, že se člověk snaží být věrným přítelem, respektuje svobodu druhých a snaží se udělat svět o něco spravedlivější. Nejdůležitějším apoštolátem Opus Dei je příkladný život každého člena a přátelství s druhými lidmi.⁷⁵

3.3. Organizace Opus Dei

V čele stojí prelát, který reprezentuje Opus Dei jako celek. Regionální vikář nebo vikář delegace zastupují Prelaturu pouze na svém území. Jurisdikce preláta Opus Dei je stejné povahy jako jurisdikce diecézního biskupa, pokud se týká funkce řízení církve. Jurisdikce preláta se vztahuje na konkrétní apoštolský úkol prelatury, zatímco jurisdikce diecézního biskupa se vztahuje pouze na běžnou pastorační péči o věřící. Laičtí věřící Opus Dei podléhají jurisdikci

---

⁷⁴ ORTIZ, Cesar. Josemaría Escrivá: Profile einer Gründergestalt. Adamas, 2002. s. 27-38.

⁷⁵ CONVERSATIONS with Monsignor Escrivá de Balaguer – Press interviews given in the 1960. Little Hills Press, 1993. s. 8-16.

preláta ve všech záležitostech týkajících se poslání prelatury; ve všech ostatních záležitostech zůstávají podřízeni jurisdikci místního ordináře, stejně jako ostatní laičtí věřící diecéze.

V řízení Opus Dei pomáhá prelátovi generální rada, ve které je: pomocný vikář (pokud zrovna je), generální vikář, ústřední kněžský sekretář pro ženskou část, sekretáři díla svatého Michaela, svatého Gabriela a svatého Rafaela⁷⁶, regionální delegáti, studijní prefekt a generální administrátor. Ženskou větev řídí prelát spolu s centrální radou, která se skládá z: generální tajemnice, tajemnice rady, tři místotajemnice, regionální delegátky, prefektka pro studium, prefektka pro auxiliárky⁷⁷ a centrální prokurátorka. Regiony jsou v díle chápány jako území řízená vikářem. Regionálnímu vikáři, nazývanému také regionální konzultor, pomáhají v jeho vedení rady, nazývané regionální komise pro muže a regionální rada pro ženy. Vedení je vykonáváno kolektivně na všech úrovních, čímž se předchází svévoli nebo kultu osobnosti.

V Opus Dei existují dva typy shromáždění: generální kongresy a regionální shromáždění. Regionální shromáždění probíhají jednou za deset let. Generální kongresy jsou shromážděním účastníků z různých regionů, kteří se scházejí, aby se podíleli na řízení Opus Dei podle norem stanovených ve Stanovách. Existují tři typy generálních kongresů: řádný, mimořádný a volební. Řádné kongresy se konají každých osm let s cílem zhodnotit práci vykonanou od posledního řádného generálního kongresu, připravit jmenování do generální rady a centrální rady a navrhnout zakladatelovi nové apoštoláty. Mimořádné kongresy se konají v případě potřeby, jak je stanoveno ve stanovách.⁷⁸ Volební kongresy se konají za účelem volby nového preláta. Ženské oddělení se podílí na volbě nového preláta tím, že před zahájením volební akce zašle účastníkům volebního kongresu potřebné informace a návrhy. Informace pocházejí od žen, které zastávají funkce v centrální radě.⁷⁹

3.4. Věřící prelatury

Jak si zakladatel představoval věřící prelatury: „*V Opus Dei je přítomna celá současná společnost, a přítomna bude vždy: intelektuálové a obchodníci; odborníci a řemeslníci; podnikatelé a dělníci; lidé z diplomacie, obchodu, zemědělství, financí i humanitních oborů; novináři, lidé od divadla, filmu i cirkusu, sportovci. Mladí i staří. Zdraví i nemocní. Společnost neorganizovaná jako sám život, nádherná, opravdová, autentická specializace apoštolátu,*

---

⁷⁶ Viz. dále.

⁷⁷ Viz. dále.

⁷⁸ Stanovy Opus Dei jsou k nalezení v latině na této webové stránce. <https://opusdei.org/cs-cz/article/stanovy-opus-dei/>.

⁷⁹ KATECHISMUS Opus Dei (Řím, 2003)

protože všechna lidská povolání – čistá, důstojná – jsou apoštolská, božská. ⁸⁰ Věřící Opus Dei nemají žádné vnější rozlišovací znamení, které by prozrazovalo jejich příslušnost k Dílu, protože jsou jen obyčejnými křesťany, kteří se snaží dobře si plnit své povinnosti.

Prelatura Opus Dei je uznávána státem ve všech zemích, kde její členové působí, v souladu s předpisy jednotlivých zemí. Laici začlenění do prelatury Opus Dei se nenazývají členy, protože prelatura není sdružení, ale má hierarchickou povahu, a protože pouto s prelaturou není asociační, ale právní. Tak je tomu i v jiných formách partikulárních církví, jako jsou vojenské ordinariáty nebo diecéze, které nemají členy, ale věřící. Pokud jde o politické strany, Dílo nepřikazuje ani nedoporučuje žádný konkrétní názor – jeho věřící mají stejnou svobodu jako všichni katoličtí občané.⁸¹

Opus Dei se skládá z preláta, vlastních kněží a laiků mužského a ženského pohlaví. Věřící prelatury jsou zároveň věřící diecéze a farnosti, kde žijí. Věřící Opus Dei nemají nějaký speciální status nebo zasvěcení v církvi. Pocházejí ze všech sociálních vrstev a kultur a vykonávají nejrůznější zaměstnání či profese. Nejsou žádné stupně ve členství v Prelatuře. Každý člen je plně věřícím prelatury. Jsou jenom rozdíly ve způsobu prožívání téhož povolání podle osobních okolností každého z nich. Tyto okolnosti určují míru objektivní disponibility pro úkoly prelatury jako takové a v tomto smyslu existují numeráři, přidružení a supernumeráři. Svatým archandělům a apoštolům je svěřeno každé konkrétní zaměření apoštolátu věřících Opus Dei.⁸²

Většina věřících Opus Dei jsou supernumeráři (okolo 70 %). Jsou to většinou muži a ženy v manželství, jejichž nejdůležitější částí povolání je posvěcování se skrze rodinné povinnosti. Formace a apoštolát, který dělají je svěřen pod patronát svatého Gabriela a svatého Pavla. Každý týden dochází spolu s ostatními supernumeráři na formační kroužek, který je vedený většinou jedním z numerářů. Jednou za čtrnáct dní má supernumerář duchovní rozhovor, také většinou s jedním z numerářů či s knězem Opus Dei. Jednou za rok se supernumeráři na týden sejdou v centru Opus Dei či domu obnovy a věnují se intenzivně formování duchovního života, teologickému vzdělání a společenským aktivitám.⁸³

---

⁸⁰ Vázquez, 3. díl, ... s. 211.

⁸¹ Katechismus Opus Dei (Řím, 2003).

⁸² Information Handbook (2018).

⁸³ COVERDALE, F. John. Křesťanské povolání. Povolání do Opus Dei. Praha: Informační kancelář Opus Dei v České republice, 2005. s. 51-69.

Numeráři a přidružení se z apoštolských důvodů zavazují k celibátu, aby byli snáze disponibilní pro úkoly formace v prelaturě. Celibát nijak nemění jejich identitu běžného věřícího a ani jejich místo v církvi a ve společnosti. Numeráři žijí v malých skupinkách v centrech Opus Dei. Mají vlastní práci a zůstávají k dispozici apoštolským podnikům a formaci ostatních členů. Přidružení žijí se svými rodinami, nebo tam kde jim to vyhovuje. Numeráři a přidružení se zavazují, že příjmy z vlastní profesionální činnosti použijí na pokrytí svých osobních výdajů a přispějí na ekonomické zajištění apoštolátů prelatury. Formace a apoštolát numerářů a přidružených je svěřen pod ochranu svatého Michaela a svatého Petra. Všichni numeráři a také ti spolupracovníci, u nichž to osobní okolnosti umožňují, absolvují filozoficko-teologické studium na univerzitní úrovni. Tato studia se řídí stejnými požadavky jako studia na papežských univerzitách.⁸⁴

Numerářky auxiliar mají jako hlavní úkol domácí povinnosti v centrech Opus Dei, aby byla apoštolská činnost prelatury v duchu křesťanské rodinné atmosféry. Kněží prelatury pocházejí z řad numerářů a přidružených. Jejich pastorační služba je vykonávána především v apoštolských dílech prelatury, ale jsou otevření všem lidem, kteří projeví zájem.

Patronátu svatého Rafaela a svatého Jana je svěřen apoštolát věřících Opus Dei mezi mládeží. Existují i další svatí přímluvci, kterým byly svěřeny některé konkrétní apoštolské potřeby Opus Dei nebo jeho věřících. Přímluvě svatého Pia X., svatého Jana Maria Vianneye a svatého Tomáše Mora jsou svěřeny vztahy Díla a jeho členů se Svatým stolcem, s diecézními biskupy a s civilními úřady. Mikuláš z Bari je svěřeno řešení ekonomických potřeb pro zahájení, udržení a rozšíření apoštolátů, které členové díla vykonávají. Přímluvě svaté Kateřiny Sienské je svěřen apoštolát veřejného mínění, který věřící prelatury rozvíjejí po celém světě.⁸⁵

3.4.1. Formace členů a jejich začlenění

Prostředky formace jsou rozdělené na individuální a společné. Prostředky osobní formace jsou: svátostná zpověď, bratrský rozhovor a bratrské napomenutí. Společné prostředky formace jsou: formační kroužky, studijní kroužky, měsíční rekolekce, dny duchovních cvičení a roční kurzy; různé další kurzy a přednášky. Vzdělávání v Opus Dei by nikdo nemělo končit.

Duchovní formace, která členům Opus Dei pomáhá ztotožnit se s Kristem, je zaměřena zejména na zjednodušení jejich života, aby zapomněli na sebe a mohli se velkoryse starat o druhé. Věřící prelatury by měli studovat dogmatiku, morální teologii, liturgii, právo a dějiny

---

⁸⁴ Information Handbook (2018).

⁸⁵ Katechismus Opus Dei (Řím, 2003).

církve. Měli by dobře znát učení a život zakladatele a také ducha, zvyky, historii a právní vývoj Díla. Měli by studovat nebo vykonávat apoštolskou činnost typickou pro členy Opus Dei. Také jsou povinni se co nejlépe připravit na svoji profesi, ať už intelektuální nebo jinou.⁸⁶

Aby se člověk stal členem prelatury, musí o to svobodně požádat a také musí být přijat autoritami prelatury. Žádost se podává písemně, spolu s dopisem, a přijetí je povoleno po uplynutí minimálně šesti měsíců. Po uplynutí dalšího období v délce nejméně jednoho roku může být osoba dočasně začleněna do prelatury prostřednictvím formálního prohlášení. V souladu s kanonickým právem nemůže být do Opus Dei právně začleněn nikdo mladší 18 let. Po dalších minimálně pěti letech se začlenění může stát definitivní. Opus Dei se zavazuje, že zajistí členu průběžnou formaci v katolické víře a v duchu Opus Dei a také potřebnou péči kněží z prelatury. Člen zůstane zase pod jurisdikcí preláta ve všem, co se týká apoštolských a duchovních cílů prelatury. Respektuje normy, kterými se členové mají řídit a taky by se měl snažit dosáhnout svatosti a konat apoštolát podle ducha Opus Dei. Odchodem z prelatury zanikají vzájemná práva a povinnosti.⁸⁷

3.5. Korporativní díla

Věřící Opus Dei mohou spolu se spolupracovníky a mnoha dalšími lidmi provozovat vzdělávací, charitativní a kulturní podniky. Jsou finančně a odborně řízeny těmi, kdo je založili s plnou osobní odpovědností. Mezi těmito iniciativami a Opus Dei jsou dva typy dohod. Korporativní díla apoštolátu jsou nazývána tehdy, když Opus Dei garantuje křesťanskou orientaci činností, které poskytují. V druhém případě Opus Dei nezaručuje oficiálně záruku v těchto iniciativách, nýbrž poskytuje duchovní pomoc ve větší či menší míře jako je například poskytování učitelů náboženství. Korporativní díla jsou například střední školy, univerzity, centra na podporu žen, lékařské kliniky v zaostalých oblastech, školy pro zemědělské dělníky, ústavy pro odborné vzdělávání, studentské koleje a kulturní centra. Nejznámějším korporativním dílem je asi uznávaná univerzita v Navaře. Nadace Kianda v Nairobi, založená v roce 1961, pomáhá například ženám žijícím ve venkovských komunitách v Keni zakládat a provozovat vlastní podniky.⁸⁸

---

⁸⁶ Katechismus Opus Dei (Řím, 2003).

⁸⁷ HLUŠTÍKOVÁ, Jana. *Zakladatel a jeho dílo. Život a dílo Josemarii Escrivy de Balaguer (zakladatele Opus Dei)*. Olomouc: Řád, 1992. Univerzita Palackého v Olomouci, Pedagogická fakulta, katedra pedagogiky. Vedoucí práce Doc. PhDr. Drahomíra Holoušková, CSc. s. 42-45.

⁸⁸ INFORMATION Handbook (2018).

3.6. Kněžské společenství Svatého kříže

Duch Opus Dei zasahuje jakoukoliv lidskou slušnou práci, diecézní kněze nevyjímaje. II. vatikánský koncil doporučuje kněžská sdružení, která by podporovala svatost mezi diecézními knězi. Kněžské společenství Svatého kříže je neoddělitelně spjato s prelaturou Opus Dei. Je to sdružení kleriků, které se snaží povzbuzovat, podporovat a účinně podporovat hledání svatosti mezi diecézními kněžími při výkonu jejich kněžské služby. V duchu Opus Dei poskytuje svým členům duchovní a asketickou pomoc, aby byli důkladně připraveni pro veškerou pastorační činnost. Kněží z řad numerářů a přidružených v prelaturě Opus Dei jsou ipso facto také členy Kněžského společenství Svatého kříže. Měla by pro ně být typická věrná poslušnost vlastnímu biskupu a měli by usilovat o bratrskou atmosféru mezi kněžími a pomáhat jim růst ve svatosti.⁸⁹

---

⁸⁹ LE TOURNEAU, Dominique. Das Opus Dei. Kurzporträt seiner Entwicklung, Spiritualität, Organisation und Tätigkeit. (Überarb. U. erg. Übers. Von: Presses Univ. De France) 1. Auflage. Stein am Rhein: Christiana-Verlag, 1987. s. 132-133.

4. Situace katolické církve v Československu mezi léty 1945-1989

4.1 Obecná charakteristika situace

Společnost po druhé světové válce pocítovala k církvi určité sympatie, neboť byla pronásledována během nacistické okupace. České země a Slovensko však byly v poněkud rozdílném postavení během druhé světové války. České země byly okupovány nacistickým Německem, kdežto Slovensko s Německem více či méně z donucení spolupracovalo. Prezidentské působení Josefa Tisa vážně poškodilo vztahy mezi českými zeměmi a Slovenskem. Následná poprava tyto vztahy ještě více poznamenala, neboť česká vláda udělení milosti Josefu Tisovi nedoporučila.⁹⁰

Represivní politika komunistického režimu byla v Československu nejdůslednější vyjma Albánie. Státní a straniční představitelé se ji pokusili odstříhnout od mezinárodních kontaktů zejména s Vatikánem. Většina biskupů šla do vězení, takže vedení církve bylo značně oslabeno. Komunisté navázali na předválečné proticírkevní postoje. Během komunismu zažila církev i světlejší momenty, kdy se pokusila o obnovu svých struktur, a to hlavně v rámci tzv. Pražského jara. Skoro čtyřicet let byla církev považována za nepřítele. Státem ražená ideologie byla jednoznačně ateistická, a tudíž i protikřesťanská. U Slováků národní a katolická identita většinou splývala na rozdíl od Čechů.⁹¹

V restrikcích církevního života mohl komunistický režim navázat na tradici starou až dvě stě let z dob vlády Josefa II. Na Slovensku se mohli opřít o kolaboraci některých kněží s nacismem. Druhá pozemková reforma v roce 1947 a pak ještě nová pozemková reforma v roce 1948 vzala církvi její nejvýznamnější hospodářské zdroje. Komunistickým cílem bylo vytvoření národní církve nezávislé na Vatikánu. Církev byla pro komunisty silný ideový protivník. Církev mohla vysvětit pomocné biskupy bez předchozí konzultace s vládou, což také udělala. František Tomášek a Karel Otčenášek byli vysvěceni právě tímto způsobem. Internuncius Ottavio de Liva byl vypovězen a jeho nástupcům nebyla udělena víza. Biskupové souhlasili, že o vztahu církve a státu budou jednat s představiteli Národní fronty.⁹²

Rozpad Rakouska-Uherska, nacistická okupace a komunistická diktatura byly velikými milníky pro identitu katolického kněze v Československu. Velikým impulsem však také byl

---

⁹⁰ HALAS, František X. *Fenomén Vatikán: idea, dějiny a současnost papežství, diplomacie Svatého stolce, České země a Vatikán*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2004. s. 584-595. (Dále už jen Halas 2004, s.)

⁹¹ BALÍK, Stanislav. HANUŠ, Jiří. *Katolická církev v Československu 1945-1989*. 2. vyd. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2013. s. 5-12. (Dále už jen Balík 2013, s.)

⁹² Tamtéž, s. 15-62.

druhý vatikánský koncil, kde se probíralo postavení kněze v nové době.⁹³ Komunisté se snažili ve společnosti navodit obrázek majetné církve s kněžními lačnicími po peněžích, nebo byli podezříváni jako agenti Vatikánu. Represe komunistického režimu vůči kněžím naopak přinesla pozitivní vnímání kněží jako lidí plnící své povolání poctivě i ve vězeňských táborech a zároveň bojujících proti komunistické diktatuře.⁹⁴

Počet bohoslovců v roce 1950 dramaticky poklesl. Kněží byli zatýkáni často společně s řeholníky hlavně na začátku 50. let. V 70. a 80. letech bylo již kněží ve vězení podstatně méně než v předchozích letech, stále však byli někteří věznění. V Babicích byli odsouzeni kněží, kteří údajně měli podíl na vraždě veřejných funkcionářů. Reálně s tím však neměli nic společného, přesto byli popraveni a dnes se o nich hovoří jako o babických mučednících. Počet kněží během komunismu zdatelně poklesl. Jen hrstka kněží přímo spolupracovala s totalitní mocí. Za komunismu začal trend přesouvání kněží z farnosti do farnosti po několika letech, což víceméně trvá dodnes. Dříve bylo zvykem, že kněz šel jako mladý do farnosti a tam byl také pohřben.⁹⁵

Roku 1949 byla vytvořena Katolická akce, která měla být hlavním mluvčím mezi církví a státem, tedy tak to alespoň stát plánoval. Většina duchovních a věřících svůj souhlas s Katolickou akcí pod hrozbou exkomunikace odvolala. Katolík, který by dobrovolně vstoupil do komunistické strany, byl exkomunikován. Byl zřízen Státní úřad pro věci církevní. Církevní tajemníci dohlíželi na církevní činnost v jejich obvodech. Vládní zmocněnci byli dosazeni do biskupských konzistoří. Státní úřad pro věci církevní byl v roce 1956 zrušen a Sekretariát pro věci církevní vznikl na sloučeném ministerstvu školství a kultury. Duchovní museli skládat slib věrnosti republice, což bylo již zakotveno v *Modu vivendi* z roku 1928. Avšak nově platilo, že slib museli skládat všichni duchovní od nejnižšího v hierarchii po nejvyššího. Velice málo z nich slib odmítlo složit.

V roce 1949 se odehrál tzv. „číhošťský zázrak“, během jehož vyšetřování byl umučen kněz Josef Toufar. Jednalo se o první velikou propagační akci proti církvi. Pater Toufar pod psychickým i fyzickým terorem podepsal, že on sám zinscenoval číhošťský zázrak. Lékaři potvrdili, že byl jejich pacient surově utlučen k smrti. Během Pražského jara se i široká

---

⁹³ HANUŠ, Jiří a kol. "Služebníci neužiteční": kněžská identita v českých zemích ve 20. století. 1. vydání Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2015. s. 5-18. (Dále už jen Hanuš 2015, s.)

⁹⁴ Tamtéž, s. 36-48.

⁹⁵ Balík 2013, s. 111-152.

veřejnost dozvěděla, že vrahem patera Toufara byl Ladislav Mácha. Mácha nelitoval svého činu ani v roce 1990 před soudem.⁹⁶

Řeckokatolická církev byla násilně komunisty spojena s pravoslavnou. Vatikán to však nikdy neuznal. Řeckokatoličtí kněží odmítali přestoupit, 50-60 % věřících se s přestoupením smířila. Vatikán se snažil o zintenzivnění kontaktů v souvislosti s přípravami na 2. vatikánský koncil. Svatý stolec měl totiž zájem, aby na koncil přijel alespoň jeden biskup z Československa. S Vatikánem bylo dohodnuto, že odjede do Říma Josef Beran, který bude jmenován kardinálem, ale nebude se moci vrátit do Čech. Církev se během Pražského jara začínala obrozovat, také díky působení 2. vatikánského koncilu. Na 2. vatikánském koncilu byl F. Tomášek, J. Beran, E. Nécsey a A. Lazík. Dalším plodem tání Pražského jara bylo obnovení řeckokatolické církve.⁹⁷

Církevní tajemníci byli hlavním prostředkem státního dozoru nad církvemi. Tajemníci dokázali ukázat příjemnější tvář kněžím, pokud byli ochotni spolupracovat. Byly jim nabízeny prestižní farnosti, ale také jim bylo vyhrožováno odebráním státního souhlasu k vykonávání kněžské služby. Církevní tisk byl značně ztížen a limitován možností produkovat jen ve státních nakladatelstvích a zároveň byl pod bedlivým dohledem cenzury. Dětem z křesťanských rodin byla často nějakým způsobem ztěžována cesta ke střednímu a vysokému vzdělání, i když to neznamenal, že by k němu neměli přístup vůbec. Komunistům se zvláště nelíbil vliv církve na mládež. Knězi, který vyvíjel četné aktivity s mládeží, byl ztížen život. Výuka náboženství byla povolena, leč velmi omezována. Byla jasně patrná snaha ji co nejvíce zneprístupnit a znechutit.⁹⁸

Pout' na Velehrad byla v roce 1985 mezníkem v životě katolické církve v Československu. Františkáni byli po desítkách let znovu viděni v hábitech. Státem byla blokována doprava, rušeny autobusové linky na Velehrad, uzavřena bazilika, aby nemohla být provedena celonoční adorace apod. Významnou skutečností bylo také svatořečení Anežky České. Na svatořečení mohlo vycestovat asi 10 000 poutníků, což bylo oproti ignorování svatořečení Jana Nepomuka Neumanna zřejmý rozdíl.⁹⁹

---

⁹⁶ VAŠKO, Václav. *Dům na skále. 2. díl. Církev bojující. 1950–květen 1960*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2007. s. 26-36. (Dále už jen Vaško 2007, s.)

⁹⁷ Balík 2013. s. 15-62.

⁹⁸ Halas 2004. s. 595-611.

⁹⁹ Balík 2013. s. 15-62.

V centru Bratislavy se v roce 1988 zorganizovala demonstrace, kde se asi 3 tisíce lidí modlilo růženec se zapálenými svíčky. Demonstrace byla rozehnána, spousta lidí byla zbita a uvězněna. Pod nátlakem společnosti je však režim musel propustit. Masové demonstrace pak během listopadu ukončily komunistické období v našich dějinách.¹⁰⁰

4.2. Procesy s řeholníky a komunistické zacházení s kněžími

V roce 1950 bylo v Československé socialistické republice něco přes 14 000 řeholníků a řeholnic. Řehole byly považovány za nejlépe organizovanou formaci v církvi, které představovaly pro komunisty překážku a hrozbu. Komunisté připravovali negativní nálady v obyvatelstvu proti řeholníkům. O uskutečnění „akce K“ bylo rozhodnuto v únoru roku 1950. V noci příslušníci Státní bezpečnosti, Státní národní bezpečnosti a Lidových milic vnikli do klášterů. Někde si museli při vstupu pomoci násilím. Na Slovensku občas došlo i k potyčkám. Řeholníci byli o akcích informováni, nicméně netušili, kdy se jednotlivé akce uskuteční. V Čechách a na Moravě bylo obsazeno 24 řeholních domů a 1240 řeholníkům byla odňata svoboda bez soudního procesu. Na Slovensku bylo obsazeno 75 řeholních domů a svoboda byla odňata 1136 řeholníkům. Byly vytvořeny internační kláštery, kam se posílala celá řada řeholníků. Byl v nich zaveden režim jako pro vězně. Řeholníci zde měli být převychováni komunistickou ideologií. Internace řeholníků byla zrušena po pár letech.

Komunisté připravili propagační soudní proces s řeholníky. Řeholních představitelů bylo vybráno pro zinscenovanou akci deset. Dalo by se říct, že se jednalo o řeholní elitu. Vyslýchání byli tvrdým způsobem. Komunisté s nimi chtěli udělat exemplární propagační proces. Při žalobě komunistický prokurátor Josef Urválek dokonce zmiňoval, že řeholní řády měly od Vatikánu rozdělené protikomunistické aktivity, čímž patrně odůvodňoval, proč byli přítomní různí řádoví představitelé. Dostali poměrně dlouhé odnětí svobody, nejdelší bylo doživotí.¹⁰¹

Na katolickou církev se z náboženských uskupení nejvíce útočilo, protože byla nejpočetnější. Dalším problémem bylo, že se kněží řídili kanonickým právem, což bylo pro komunisty obavou, že dají přednost kanonickému právu, když budou státní zákony s kanonickým právem v rozporu. Únor také nikdy nebyl ze strany církve uznán jako legitimní. Komunisté měli v úmyslu dát nový obsah církevním svátkům, což nikdy úplně nezakořenilo.¹⁰²

---

¹⁰⁰ GRAJEWSKI, Andrzej. *Jidášův komplex. Zraněná církev: křesťané ve střední a východní Evropě mezi odporem a kolaborací*. Praha: Prostor, 2002. s. 33-89. (Dále už jen Grajewski 2002, s.)

¹⁰¹ Vaško 2007. s. 26-74.

¹⁰² VAŠKO, Václav. *Dům na skále. 3. díl. Církev vězněná. 1950-1960*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2008. s. 14-21.

4.3. Podzemní církev

Podzemní církev mohla využít určité zkušenosti z dob protektorátních. Důležitou funkcí podzemní církve bylo nejen doplňování aktivit oficiální linie církve, ale také tím, že vytvářelo svobodné prostředí nezávislé na komunistické moci. Lidé v podzemní církvi se samozřejmě také často podíleli i na veřejném životě církve. Činnost podzemní církve byla schválena tzv. mexickými fakultami, které byly použity již v roce 1926, což znamenalo, že v závažných okamžicích mohou být pravomoci biskupů převedeny i na kněze. V podzemní církvi byla církevní nařízení vnímána poměrně volně. V těchto společenstvích byla umenšena distinkce mezi kněžími a laiky.

Literatura s křesťanskou tematikou ze zahraničí kolovala v podzemní církvi. Státní bezpečnost si těchto tajných aktivit však velmi dobře všimla. Řehole měla i svá podzemní vzdělávání pro svoji mladou generaci. Některé skupiny se snažily soustředit na vyhotovování samizdatu zejména s teologickou tematikou. Často panovala veliká nechuť světit kněze, kteří byli tajně připravováni. Často tak byli tito kněží svěceni v zahraničí zejména teda ve východní části Německa a v Polsku.¹⁰³

K podzemní církvi patřili většinou ti, kteří byli během komunistické vlády vězněni. V podzemí vznikalo více skupin a kvůli utajení spolu ani nebývaly v kontaktu. Avšak často se stávalo, že kněz, který působil někde ve farnosti, působil také v různých aktivitách skryté církve. Nejvýznamnější skupiny se shlukly kolem kněze Josefa Zvěřiny a tajného biskupa Felixe M. Davídka. Davídek se dokonce pokusil vysvětit několik jáhenek a kněžek, což je z hlediska církevního však neplatné. Josef Zvěřina se aktivně podílel na iniciativách Charty 77. Celá řada katolicky aktivních občanů skončila v nedobrovolné emigraci. Mohli se pak angažovat například v římské instituci Křesťanská akademie.¹⁰⁴

Felix Maria Davídek byl, jak již bylo řečeno, jednou z nejvýraznějších osobností podzemní církve. Vybudoval svou studijní instituci Atheneum, kde většinou připravoval studenty na bohosloví. Také se věnoval lékařské činnosti. Jeho biskup se však na jeho aktivity díval poněkud rozpačitě. Komunistům byly jeho činnosti známy a v roce 1952 mu byl schválen trest odnětí svobody na dobu 24 let. V roce 1964 mu byla udělena amnestie. Po propuštění

---

¹⁰³ NEDOROSTEK, Miroslav. „Moravská“ skrytá církev. Praha, 2016. 523 s. Dizertační práce Univerzita Karlova, Fakulta humanitních studií, Integrované studium člověka – obecná antropologie. Vedoucí dizertační práce Prof. PaedDr. Mgr. Miroslav Vaněk, Ph.D. Dostupné z <http://scriptum.cz/cs/periodika/miroslav-nedorostek-moravska-skryta-cirkev> (22.9.2021). 100-113 s. (Dále už jen Nedorostek 2016, s.)

¹⁰⁴ Balík 2013, s. 239-244.

z vězení spolupracoval zejména s Ludmilou Javorovou.¹⁰⁵ Tajná kněžská svěcení za nejasných až i podivných okolností nebyla zpravidla Svatým stolcem uznána za platná a některým kněžím byla po revoluci zakazována činnost.¹⁰⁶

4.4. Problém kolaborace

Komunistické strany vystupovaly ve všech zemích nepřátelsky vůči náboženství, protože jejich cílem byla mimo jiné ateizace společnosti. Hnutí „Živá církev“ byla v Sovětském svazu předchůdcem vlasteneckých kněží v ostatních komunistických satelitech. Jednalo se o kněze kolaborující s komunistickým režimem. Ateismus měl být ideologickým pojivem všech komunistických stran a také to byla zbraň, jak opanovat ducha společnosti. Křesťanství nebylo komunisty zlomeno, avšak vnímání křesťanství společností bylo změněno a celkově bývalé tradiční morální hodnoty byly podlomeny. O církvi se ve výuce dějin nikdy nemluvilo pozitivně. Nikita Chruščov při ničení kultu osobnosti Stalina zároveň restauroval protináboženskou kampaň, kterou začal snad ještě důrazněji prosazovat.¹⁰⁷

V Československu se koncem čtyřicátých let přihlásilo ke katolické stále velmi mnoho lidí. Tajná policie hrála významnou úlohu v potírání církve, ale kolaboranti z řad církve byli asi největší ranou. Boj proti církvi byl rozvržen do konkrétních fází. Prvním krokem bylo zařídit, aby byli kněží v plné závislosti na státu. Biskupové měli být izolováni a nahrazeni duchovními loajálními ke straně a státu. Symbolem kolaborace z řad kněží se stal Josef Plojhar, který byl 20 let ministrem zdravotnictví. Během jeho působení byl podepsán zákon povolující potraty, což naprosto zásadním způsobem odporuje katolické víře.

Během Pražského jara došlo v církevním prostředí k určitému uvolnění. Lidé začali pořádat veliké poutě na známá poutní místa v Čechách, na Moravě i na Slovensku. Také bylo v témže roce zrušeno Mírové hnutí katolického duchovenstva. Lidé psali petici, kde požadovali Plojharovu demisi nebo Beranův návrat do Prahy. Plno řeholníků z procesů z 50. let bylo rehabilitováno ve věci velezrady, ale nadále řehole nemohly působit. Biskupové začali být propouštěni z vězení až v 60. letech, ale nemohli zaujmout místo v čele diecéze.

Příchod armády Varšavské smlouvy byl pro československou společnost obrovským otřesem. Normalizace úplně zavrhla výdobytky Pražského jara. V roce 1971 vzniklo kolaborantské sdružení katolických hnutí *Pacem in terris*, které navázalo na Mírové hnutí. Do těchto sdružení chodili také kněží, vůči kterým měli komunisté kompromitující materiály,

---

¹⁰⁵ Nedorostek 2016, s. 114-117

¹⁰⁶ Hanuš 2015, s. 134-148.

¹⁰⁷ Grajewski 2002, s. 21-32.

pokud by nechtěli spolupracovat, tak by byly zveřejněny. Motivací ke vstupu však byla celá řada. Hlavní oporou kolaborace měli být kapitulní a generální vikáři, mezi nimiž však byli také veliké rozdíly v tom, jak spolupracovali s komunisty.¹⁰⁸

Někteří členové *Pacem in terris* byli velmi aktivní. Někteří byli donuceni o přijetí požádat. Katoličtí biskupové pod nátlakem komunistické strany odmítli podepsat Chartu 77. Kněžští kolaboranti však někdy litovali své spolupráce s komunisty a začali vést příkladný život. Takový byl případ i Jaroslava Rusnáka, který pak za záhadných okolností zemřel.

Během doby pontifikátu Jana Pavla II. se zintenzivnil kontakt s biskupem Tomáškem, který byl posléze jmenován kardinálem. V roce 1982 byl vydán dekret zapovídající kněžím členství v politických organizacích. Tento dekret se vztahoval i na sdružení *Pacem in terris*. Gábriš a Tomášek se s poukázáním na vatikánský dekret dovolávali státní moci, aby bylo zlikvidováno *Pacem in terris*. To se nestalo, ale postavení *Pacem in terris* rychle klesalo.¹⁰⁹ Ještě 21. listopadu 1989 tvrdě odsoudil jeden člen *Pacem in Terris* studentské požadavky. Jejich činnost však byla ukončena již 7. prosince 1989.¹¹⁰

4.5. Vztah církve a státu ve světle legislativy

V roce 1949 byly zrušeny právní předpisy týkající se církví a náboženských společností a byly nahrazeny církevními zákony. Sekularizací právního řádu byla výrazně narušena veřejná činnost církví. Církevním zákonům předcházela Ústava 9. května z roku 1948. Možnost svobody náboženského přesvědčení bylo právně vymezeno pro jednotlivce, nikoli pro církve a náboženské společnosti. Otázka náboženského přesvědčení tak měla zůstat v soukromém sektoru, a přitom žádným způsobem neovlivňovat sektor veřejný. Komunistický stát volně určoval meze svobody vyznání, neboť církvi zabavil veškerý hospodářský majetek a zajišťoval církvi její ekonomické zajištění.¹¹¹

Státní úřad pro věci církevní byl vytvořen v roce 1949.¹¹² Důvodem bylo, aby vznikl jeden státní orgán, který bude dohlížet na církve a náboženské společnosti. O 7 let později tento název zanikl a jeho působnost byla sloučena s ministerstvem školství a kultury. Sekretariát pro věci církevní vznikl v roce 1969, jenž měl na starosti úkoly podobné jako předchozí instituce.

---

¹⁰⁸ Balík 2013, s. 111-152.

¹⁰⁹ Grajewski 2002, s. 33-89.

¹¹⁰ Balík 2013, s. 111-152.

¹¹¹ JÄGER, P. Svoboda vyznání a právní poměry církví a náboženských společností v letech 1948-1989. In Bobek, M. – Molek, P – Šimíček, V. (eds.) Komunistické právo v Československu. Kapitoly z dějin bezpráví. Mezinárodní politologický ústav, Masarykova univerzita: Brno, 2009, str. 769-810. Přístupné na <http://www.komunistickepravo.cz>. (Dále už jen Jäger (Brno, 2009).

¹¹² Ustanoven tzv. šestiparagrafovým zákonem č. 217/1949 Sb., viz. Jäger (Brno, 2009).

Odbory školství a kultury měly na starosti záležitosti církve a náboženských společností na rovině krajů a okresů. Tato zodpovědnost později přešla na církevní tajemníky. Církevní tajemníci se zodpovídali místopředsedům krajských a okresních národních výborů. Krajský národní výbor dával povolení ke stavbě nových kostelů. Níže postavení duchovní žádali tento výbor o souhlas ke své činnosti. Vedl statistiku týkající se počtu učitelů náboženství a duchovních v kraji. Dohlížel na vše, co se týkalo hospodaření církví. Okresní národní výbor měl především dozírat na setkání církevního společenství venku mimo vymezené církevní prostory. Nejnižší postavení duchovní skládali slib věrnosti předsedovi okresního národního výboru. Dále se zabýval stížnostem týkající se církví.¹¹³

Další významný církevní zákon se týkal hospodářského zabezpečení církví a náboženských společností prostřednictvím státu.¹¹⁴ Samotný název zákona implikuje trochu jinou představu, než jaká byla realita, neboť byl církvi vzat veškerý majetek a církve si své aktivity nadále platila sama. Sliby věrnosti státu a hospodářský tlak ze strany státu měl napomoci k tomu, aby se duchovní více přimkli ke státu a co nejméně k církevnímu vedení.¹¹⁵

Hojně využívaný byl zákon na ochranu lidově demokratické republiky.¹¹⁶ Duchovní, který by zneužil svého úřadu v neprospěch státu, měl být potrestán od jednoho měsíce do jednoho roku tuhým vězením. V roce 1950 byl zákon pozměněn a doplněn.¹¹⁷ Kdo by zneužil svého postavení duchovního nepříznivě pro stát, mohl být teď potrestán až třemi roky vězení. Na pět let mohl jít do vězení ten, který například odepřel svátosti exkomunikovaným komunistům.¹¹⁸

V důsledku kulturního boje s církví byl zaveden povinný civilní sňatek. Manželství mohlo vzniknout jenom před místním národním výborem. V kostele mohli lidé uzavřít manželství následně až po úředním vyřízení. Kdyby se uzavřelo manželství nejdříve v kostele, tak by to bylo trestné pro duchovního a mohlo by být i pro snoubence.¹¹⁹

Církevní školství zaniklo již v roce 1948.¹²⁰ Na základě Ústavy 9. května byly vyděleny z mateřských univerzit katolické bohoslovecké fakulty v Praze i Olomouci. Fakulta v Praze

---

¹¹³ Jäger (Brno, 2009).

¹¹⁴ Č. 218/1949 Sb., Dostupné z <https://www.psp.cz/sqw/sbirka.sqw?r=1949&cz=218>. (20.4.2022).

¹¹⁵ Jäger (Brno, 2009).

¹¹⁶ Č. 231/1948 Sb., Dostupné z <https://www.psp.cz/sqw/sbirka.sqw?cz=231&r=1948> (20.4.2022).

¹¹⁷ Č. 86/1950 Sb., Dostupné z <https://www.psp.cz/sqw/text/sbirka.sqw?cz=86&r=1950> (20.4.2022).

¹¹⁸ Jäger (Brno, 2009).

¹¹⁹ Tamtéž.

¹²⁰ Č. 95/1948 Sb., Dostupné z <https://www.psp.cz/sqw/sbirka.sqw?cz=95&r=1948> (20.4.2022).

byla v roce 1953 přesunuta do Litoměřic. Marxismus-leninismus se vyučoval i na teologických fakultách. Byl zakotven též v ústavě, tudíž lidé s jiným světonázorem nebyli plně v souladu s ústavou.¹²¹

4.6. Kontakty československé církve s Vatikánem

Zajímavou událostí bylo, když arcibiskup sloužil mši při jmenování prezidenta Klementa Gottwalda v roce 1948. Komunisté se snažili odříznout biskupy od kontaktů s Vatikánem. Internuncijs byl v souvislosti s „čichošťským zázrakem“ vyhoštěn z republiky. Biskupy se nedalo přesvědčit o vytvoření národní církve nezávislé na Vatikánu. Plojharův projev namířený proti Vatikánu byl přijat s velikou nevolí z řad nižšího kléru. Biskupové nebyli odsuzováni ve veřejných procesech (vyjma Jána Vojtašáka a Stanislava Zely), protože to vzbuzovalo veliké pohoršení ve světových médiích. To však nic nezměnilo na tom, že řada biskupů byla vězněna. Tresty vůči církevním příslušníkům se během komunismu zmírňovaly. To však neznamenalo, že bych se jich nepřátelství vůči církvi zmenšovalo, spíše byly obměňovány prostředky.

Termín vatikánská *Ostpolitik* se používá především o pokus komunikace Vatikánu se zeměmi východního bloku především v období pontifikátu Pavla VI (1963-1978). Agostino Casaroli, vatikánský diplomat zabývající se východními zeměmi, zanechal na období 1963-1989 paměti, které jsou dobrým zdrojem především pro pochopení jednání vatikánských diplomatů. Během Pražského jara se kontakty mezi Vatikánem a Československem nijak zvlášť nezintenzivnily. Nicméně některé pozitivní změny vůči katolické církvi v období 1968-1969 nastaly. Po Pražském jaru se snažili komunisté kontakty s Vatikánem co nejvíce omezovat, i když oficiálně deklarovali, že jsou ochotní s Vatikánem komunikovat. Komunisté dosáhli vítězství mezi léty 1972-1973, když Vatikán souhlasil se jmenováním dvou biskupů ze sdružení *Pacem in terris*.

Kapitulní vikáři, jak se to komunistům líbilo, často řídili biskupské stolce, přestože se Vatikán snažil, aby byly stolce obsazeny. V arcidiecézích pak byli apoštolští administrátoři. V roce 1978 byla zřízena samostatná slovenská církevní provincie bulou Pavla VI. Zvolení Jana Pavla II. mělo veliký vliv na pražského arcibiskupa Tomáška, který po zvolení začal být mnohem angažovanější v obraně práv katolické církve.

---

¹²¹ Jäger (Brno, 2009).

Ofenzivní tón papeže Jana Pavla II. byl patrný i ve vydání dekretu *Quidam episcopi*, jenž zakazoval kněžská sdružení sledující politické cíle. Kardinál Tomášek pozval papeže roku 1985 na metodějské slavnosti. Komunisté to však nepřipustili. Oslavy slovanských věrozvěstů byly obrovskou manifestací československých věřících. Při oslavách byl například vypískán ministr kultury, protože věrozvěstům odmítl přisoudit přívlastek svatý. Mezi léty 1987-1988 zemřeli dva biskupové, tím se opět nastolila otázka nových biskupů. Komunisté už slábli a nedokázali prosadit biskupy poplatné režimu, a naopak byli jmenováni biskupové věrní Vatikánu. Dvanáctého listopadu v roce 1989 vysílala poprvé československá televize náboženskou událost, a to svatořečení Anežky české.¹²²

---

¹²² Halas 2004, s. 611-632.

5. Příchod Opus Dei do Československa

5.1. Situace kolem roku 1989

Během roku 1989 se začal rozpadat celý Svaz socialistických republik. V červnu 1989 prohráli komunisté v Polsku ve volbách. Tadeusz Mazowiecki, čelní tvář Občanského hnutí Solidarita, vytvořil novou vládu s malou účastí komunistů. V srpnu 1989 se komunistická strana v Maďarsku distancovala od roku 1968, kdy společná vojska Varšavské smlouvy vpadla do Československa. Posléze se sama rozpustila a přetavila se v Maďarskou socialistickou stranu. Po dohodě s maďarskou demokratickou opozicí byla ustanovena Maďarská republika. Rozpad Německé demokratické republiky byl urychlen migrací mnoha lidí do Spolkové republiky Německa. Kolaps byl dovršen hromadnými demonstracemi a otevřením berlínské zdi. Dlouholetý generální tajemník Bulharské lidové republiky, Todor Živkov, odstoupil ze své funkce. Politická tvář střední Evropy se během několika měsíců výrazně proměnila. Revoluční události na sebe nenechaly dlouho čekat také v Československu.¹²³

V Celém Československu začalo velké množství demonstrací. Konečné události se začaly dít kolem 18. listopadu. V Praze vzniklo Občanské fórum, které mělo komunikovat s představiteli moci ohledně transferu pravomocí. Protesty probíhaly mírnou formou, a tudíž se ujal pojem „sametová revoluce“. Velikým průlomem bylo, když státní televize přenášela přenos demonstrací a deníky informovaly o brutálním chování policistů během těchto protestů. Předání moci proběhlo poklidně a 27. listopadu bylo již po revoluci. Novým prezidentem se stal bývalý známý disident a bojovník za lidská práva Václav Havel.¹²⁴

Symbolem pádu režimu se stal odchod sovětských vojsk, který probíhal až do poloviny roku 1991. Velikým tématem té doby byla transformace z centrálně plánované ekonomiky na tržní hospodářství. Byly různé návrhy, ale nakonec vyhrál návrh Václava Klause, který byl poměrně radikální. Česko a Slovensko se od začátku nového režimu v některých otázkách a v celkovém směřování odlišovalo, což nakonec vyústilo v jejich rozdělení na dvě samostatné země. Zdaleka ne všichni lidé ve společnosti z obou zemí byli z rozdělení nadšeni. Po revoluci zde bylo patrné nadšení z toho, že budeme opět patřit na západ, což se projevilo v tom, že jsme vstoupili do NATO (1999) a posléze v roce 2004 do Evropské unie. Což je poměrně dlouho od revoluce, ale úsilí o vstup zde bylo již velmi brzy.¹²⁵

---

¹²³ RYCHLÍK, Jan. *Rozdělení Československa: 1989-1992*. Jan Rychlík. Vyd. ve Vyšehradu 1. Praha: Vyšehrad, 2012. s.79.

¹²⁴ EMMERT, František. *Moderní české dějiny*. Mladá fronta, 2019 (1. vydání), s. 277-279.

¹²⁵ Tamtéž, s. 280-286.

5.2. Situace církve po „sametové revoluci“

Po roce 1990 byl zrušen státní souhlas pro výkon kněžské funkce. Zaniklo také sdružení *Pacem in terris*. Ministerstvo oznámilo církvi, že velká část duchovních byli označeni v dokumentech StB jako jejich tajní spolupracovníci. Kněží, kteří spolupracovali s StB, se měli přihlásit na biskupstvích. Někteří byli přeloženi, někteří byli zbaveni úřadu. Tehdejší arcibiskup Vlk uvádí, že se jich v Praze přihlásilo čtyřicet. Zdůraznil také, že církev se s tím nevypořádá lustrací ale pokáním, jak je již v církvi 2000 let zvykem. Veliký poprask v médiích způsobil kněz Alois Kánský, který se přátelil s chartisty a po revoluci byl šéfredaktorem *Katolického týdeníku*. Později bylo totiž odhaleno, že byl spolupracovníkem StB.¹²⁶

Perzekuce církve v době komunismu zčásti posilnila autentičnost věřících, také však přibylo lidí, kteří se přestali hlásit ke katolické církvi. Statisticky se ke katolické víře hlásilo před rokem 1948 60 % lidí. V roce 1991 se jich hlásilo již 40 %. Náboženská praxe však 40 % ani zdaleka neodpovídala. Politický katolicismus však již patří minulosti. Do Lidové strany má volný přístup člověk různého vyznání. Lidová strana byla také ve veřejném mínění poskvrněna spoluprací s komunisty během předchozího režimu. Představa Čechů o katolické církvi je zajisté velmi negativně ovlivněna komunistickou výchovou, která předkládala často pokroucené a lživé informace. Svatořečení Jana Sarkandra a Zdislavy v roce 1995 se setkalo s negativními emocemi z řad českých obyvatel. Obzvláště Jan Sarkandr byl vnímán protestantskými církvemi nelibě, neboť byl umučen právě protestanty. Během papežovy návštěvy kvůli kanonizaci Jana Sarkandra se papež naopak omluvil, jak se chovali katolíci k nekatolíkům, takže zase opět vzbudil příznivé ohlasy v české veřejnosti.¹²⁷

5.3. Vztahy nového státu a Vatikánu

Vlivy z historie, které ovlivňují postoj České republiky k Vatikánu, jsou z doby totalitní a předtotalitní. Česká republika vlastně pořádně nerozuměla, jestli je Vatikán důležitý nebo ne. Za komunismu byly kontakty přerušeny, a tak se musely rozvíjet téměř nanovo i když s přihlédnutím k minulosti. Česká republika má výhodnou pozici vůči Vatikánu v tom, že především Vatikán chce něco po České republice, ale opačně se tak téměř neděje.¹²⁸

Václav Havel již v roce 1990 pozval papeže, což bylo neobvyklé, neboť papež má být pozván někým z biskupského sboru. Nicméně papež již byl pozván kardinálem Tomáškem na Velehradské oslavy v roce 1985. Dny 21. a 22. dubna v roce 1990 strávil papež v hlavních

---

¹²⁶ Grajewski 2002, s.33-89.

¹²⁷ Halas 2004, s. 640-654.

¹²⁸ Tamtéž, s. 654-673.

městech Čech a Slovenska a také na Velehradě. Jan Pavel II. byl přijímán Čechy i Slováky s velikými sympatiemi a byl tak vnímán i po letech, kdy veřejné mínění v Čechách zřetelně ochladlo vůči katolické církvi. Již tehdy papež zmínil problém církevních restitucí. Finanční hospodaření církve se ukázalo velikým problémem, který se vleče až do teď.¹²⁹

Českoslovenští poutníci putovali rok po návštěvě papeže do Říma, kde se ukázali v hojném počtu a asi s desítkou biskupů v plné síle. Českoslovenští političtí představitelé navštěvovali v letech 1991-1992 často Vatikán, kupříkladu i tehdejší předseda federálního parlamentu Alexander Dubček. Některé části církevního zákona z roku 1949 byly zrušeny. Státní souhlas nebyl již nutný pro výkon kněžské služby a nominace biskupů nepodléhala státnímu vlivu. Důležitou pro církve se stala *Listina základní práv a svobod* vydaná v roce 1991 a v návaznosti byl přijat v červenci téhož roku *Zákon o svobodě víry a postavení církvi a náboženských společností*. V roce 1992 byl také církevní sňatek zrovnoprávněn s civilním. Řády a kongregace se dočkaly navrácení budov. Rozdělení Česka a Slovenska Vatikán spíše nepodporoval. V té době katolická církve nechtěla být spojována s jakýmkoliv nacionalistickými tendencemi.¹³⁰

Česká a Slovenská Federativní Republika navázala styky s Vatikánem v roce 1990 po čtyřiceti letech. Dostává se sem také po dlouhé době apoštolský nuncius, Giovanni Coppa. Mnoho představitelů České republiky navštívilo Vatikán, včetně Václava Havla. Roku 1994 byl jmenován Miloslav Vlk kardinálem. Roku 1995 navštívil Svätý otec Českou republiku při příležitosti svatořečení sv. Zdislavy a sv. Jana Sarkandra. Vatikán se hned po revoluci zajímal o církevní restituce v tehdejší ČSFR. Vatikánští činitelé byli pro zachování česko-slovenské federace. Značná část lidí byla ovlivněna předchozím komunistickým vnímáním Vatikánu. Papež chtěl zachovat jednu biskupskou konferenci pro české země i pro Slovensko. Církevní sňatek byl u nás obnoven již v roce 1991.¹³¹

Papež při návštěvě Václava Havla v roce 1994 mírně pronesl své záměry v české zemi: *„Pane prezidente, bylo mým přáním, aby se státní autority při rozhodování o nevyřešených záležitostech inspirovaly hlubokou moudrostí a pevnou vůlí. Mám na mysli otázku týkající se vyučování náboženství na státních školách, duchovní péči v nemocnicích a ve vězeních a především právo všech příslušníků základní vojenské služby na duchovní asistenci. Zvláště bych*

---

¹²⁹ Halas 2004, s. 632-640.

¹³⁰ Tamtéž, s. 632-640.

¹³¹ HALAS, František X. Vztahy mezi státem a církví z hlediska jejich mezinárodního rozměru. Univerzita Palackého v Olomouci, Cyrilometodějská teologická fakulta, Olomouc 2002. s. 20-40. (Dále už jen Halas 2002 s.)

chtěl poukázat na téma navrácení majetku, neprávem zabraného ateistickým režimem katolické církvi, jiným křesťanským společenstvím a též naším židovským bratřím... V tomto smyslu by církev chtěla mít záruku v zabezpečení náboženské svobody. Nežádá pro sebe žádné výsady, ale vyžaduje, aby se přiměřeně respektoval prostor, který je jí zapotřebí při vykonávání své (!) činnosti...“¹³²

Česká biskupská konference je v rámci vztahu České republiky a Vatikánu zcela zásadní. V roce 1999 zařídil kardinál Miloslav Vlk, že jsme darovali vánoční strom Vatikánu, což pravidelně dělá nějaká ze zemí. Při této příležitosti byl přítomen i Václav Havel. Jan Pavel II. při audienci, u které byl i Václav Havel vyjádřil lítost nad upálením mistra Jana Husa.¹³³

5.4. Působení Opus Dei ve vzpomínání členů prelatury

Zakladatel od začátku počítal s tím, že se Opus Dei rozšíří po celém světě včetně zemí střední a východní Evropy. Během komunismu však proto nebyly vhodné podmínky. Jeho kritériem pro poslání členů do nové země bylo, jak říkával, zda by je tam pustila jejich vlastní matka. Z toho důvodu nepůsobilo Opus Dei v zemích východního bloku, dokud v nich trval komunismus. Po sametové revoluci se však situace změnila. Pan Petr Kopa v té době působící ve Švýcarsku měl přání působit v Československu velmi dlouho. Bylo zřejmé, že právě on bude tím prvním kandidátem, který bude rozšiřovat poselství Opus Dei v Československu. Pan Monge již dříve při rozhovorech se členy ve Španělsku říkal, že by rád šel pracovat za železnou oponu. Jak se tedy železná opona odhrnula, tak mu tato možnost byla nabídnuta a on ji přijal. Mladému knězi Manuelovi Lobovi působícímu ve Španělsku to též bylo navrženo a on bez váhání souhlasil. Region Opus Dei ve Vídni zařídil povolení u místního pražského biskupa. Též členové z Rakouska zařídili byt, do něhož přijeli již zmiňovaní členové v roce 1991. Jeden tedy předtím působil ve Švýcarsku a druzí dva pocházeli ze Španělska.

Přání rozšířit Opus Dei do Československa existovalo mnohem dříve před „sametovou revolucí“. Ještě v hlubokém komunismu¹³⁴ se zeptal Petr Kopa zakladatele Opus Dei, kdy bude možné rozšířit Opus Dei i do Československa: „*Já jsem na tohle zeptal zakladatele a on mi řekl, že jakmile padne komunismus, že přijdeme sem, a tak se to stalo. Mně řekl a ty nezapomeň tvoji češtinu a dopisuj si s Milošem Sýkorou*¹³⁵ *ve Venezuele a tak dále. Abys byl připravený. Já jsem to pak nějak zapomněl. Jsem myslel, že to byl takový rétorický obrat, ale pak jsem*

---

¹³² Halas 2002, s. 38.

¹³³ Tamtéž, s. 23-50.

¹³⁴ Bylo to někdy v 60. letech 20. století.

¹³⁵ Člen Opus Dei české národnosti žijící v té době ve Venezuele.

pochopil, že vůbec. Že on skutečně věděl, nebo Bůh mu asi řekl nebo nějak ukázal, že padne komunismus. Ta informace, on jí jako spousta dalších lidí, kteří jsou zodpovědní za církev věděl. Oni věděli, že padne komunismus.“¹³⁶

Jak víme, tak samizdat v katolickém prostředí poměrně fungoval, takže již během totalitní doby se někteří lidé mohli seznámit se spiritualitou Opus Dei a celkově něco věděli o tomto proudu v církvi: „*No tady byla celá řada lidí, kteří se zajímali o Opus Dei a vydávali v samizdatu informace o Opus Dei. Já jsem si přečetl v Žürychu takovou bichli o Opus Dei, která byla přeložená od Thierry, to je numerář, který napsal něco ve francouzštině. Tady se to přeložilo do češtiny. Ten tisk byl ale velice z technického hlediska špatný (smích). A tak já jsem musel nějak odhadovat smysl textu, protože to bylo mlhavý, ale takových je spíše v archivech spousta.*“¹³⁷ Pan Monge ještě doplňuje a konkretizuje, že zná lidi, kteří měli přístup k *Cestě*¹³⁸: „*Myslím, že pan Bláha, vrátný biskupského paláce, používal Cestu. Oni si ručně kopírovali Cestu, a to nějak kolovalo. Konkrétně pan Bláha měl přístup k Cestě.*“¹³⁹

V roce 1991 sem přišli tři numeráři rozšiřovat Dílo do tehdejšího Československa. Nejdříve se však muselo povolit účinkování Opus Dei v Československu u tehdejšího arcibiskupa Miloslava Vlka¹⁴⁰, se kterým komunikoval region Opus Dei z Vídně. V Československu však již nějakou dobu působil člen Opus Dei z Ameriky, který zde však byl spíše kvůli pracovním příležitostem. Každý numerář měl svou specifickou cestu do Československa. Někdo projevil zájem sám, někdo byl požádán nadřizným a nabídku přijal. Jasným kandidátem byl Petr Kopa, který emigroval z Čech do Paraguaye jako malý kluk po druhé světové válce a následně se sem po „sametové revoluci“ vrátil. „*My jsme přijeli přesně ke konci září, protože 2. 10. bylo výročí založení Opus Dei. Jsme slavili spolu v Adria, taková restaurace na Národní třídě. Si pamatuju, že pro nás tady všechno bylo za babku. My jsme měli valuty a tehdy jsme dostávali hodně korun a ty ceny byly tady hodně nízký.*“¹⁴¹

Když mají členové začít působit v nějaké nové zemi, tak většinou přijedou do Říma na pár dní za prelátem. Tentokrát však na vytváření vikariátu Opus Dei nebyli členové nějak zvlášť připravováni. „*Zakladatel Díla vždycky říkal, že když se někde začíná, tak se musíme chovat jako malé kačeny, který najednou musí skočit do vody a plavat no. Nejde to jinak. To se říká ve*

---

¹³⁶ Viz příloha č.1.

¹³⁷ Tamtéž.

¹³⁸ ESCRIVÁ, Josemaría de Balaguer. *Cesta*, nakladatelství Cesta, Brno, 1995. s. 312.

¹³⁹ Viz příloha č.2.

¹⁴⁰ Možná že to bylo domlouváno ještě s kardinálem Tomáškem.

¹⁴¹ Viz příloha č.1.

španělštině: „*patos al aqua*“. V tom procesu se totiž naučí určitý věci, který souvisí se situací jedné konkrétní země nebo státu.“¹⁴² Nejstarší ze skupiny byl pan Petr Kopa, který měl za sebou již poměrně bohatou pracovní zkušenost. Pan Monge přijel ještě jako velmi mladý asi ve svých 23 letech: „*Já jsem přijel jako úplně mladý student. Nebo mladý profesionál, který začal svou profesní kariéru. Jsem nedostal žádné školení, jak bych tady měl působit. Jsem se musel všechno naučit za pochodu. Svým způsobem my jsme hodně důvěřovali Dílu a Otcí v Římě, který nás sledoval a nám požehnal. My jsme se snažili zasadit to semínko Díla, trošku rozšířit a předat dál, ale my jsme neměli žádné školení, aspoň my tři. Já vím, že v jiných zemích mají nějaký pobyt v Římě s prelátem. Stráví tam pár dnů a jsou možná trošku víc připravený. My jsme přijeli přímo sem bez nějaký přípravy.*“¹⁴³ Kněz Manuel Lobo se o tom vyjádřil takto: „*Není potřeba, protože to je prostě normální obyčejný život. Nepotřebuješ se učit obyčejnému životu. Nikdo se neučí, jak má doma žít. Každý je jiný, každá domácnost je jiná (smích), ale ty lidi jsou tam spokojený a šťastný. Není žádná taktika, strategie.*“¹⁴⁴

I když před příjezdem nebyli členové u preláta Álvara del Portilla v Římě, tak jim to brzy vynahradil, neboť přišel na návštěvu do Československa poměrně záhy. Jeho návštěva měla i konkrétní dopady například pro Petra Kopu. „*Například jenom to, že nám řekl, že máme hledat sídlo pro Dílo. Například. Já hned jsem se dal, možná jinak bysme neměli Na Baště, protože já jsem se hned dal do práce. Já jsem se hned dal do hledání a jsem našel spousta objektů a tohle byl ten, řekněme, užší výběr.*“¹⁴⁵

Kněz Manuel Lobo vnímal návštěvy preláta spíše jako rodinnou návštěvu bez nějakých praktických dopadů. „*Návštěvy pomáhají určitě. Pomáhají lidem z Díla, kteří jsou tady, že ho vidí, že Opus Dei je víc než tady těch pár lidí, které vidíme každý den, že Dílo je něco univerzálního. V tom smyslu to určitě pomáhá, vidět otce, je to jiný pohled. Je to člověk, který je pro nás otec. Prostě to hodně posiluje ty lidi. Je to asi jako když člověk navštíví rodiče, nebo když rodiče přijedou na návštěvu, tak je to posila. Rodiče mají rádi ty děti, tak prostě něco takového.*“¹⁴⁶

Na začátku apoštolské práce bylo přece jenom zapotřebí, aby se co nejvíce lidí dozvědělo o Opus Dei. A tak byly podnikány akce, které nejsou pro Opus Dei příliš typické. Kněz Manuel Lobo se rozhovořil nejvíce o konkrétních krocích, které byly podniknuty, aby se

---

¹⁴² Viz příloha č.1.

¹⁴³ Viz příloha č.2.

¹⁴⁴ Viz příloha č.3.

¹⁴⁵ Viz příloha č.1.

¹⁴⁶ Viz příloha č.3.

Opus Dei více dostalo do povědomí v české církvi. „Navenek jsme na začátku vytiskli nějaký informační list o blahořečení Josemarií. Ty informační listy, takové brožurky, jsme roznášeli po celé republice fakticky. Město po městě dostali jsem balíčky a kartičky s modlitbou k němu a opravdu hodně lidí se k tomu přihlásilo, aby dostali informace. Bylo tam přes tisíc lidí, co se přihlásilo, a tak ti dostali informace. Jinak někteří lidé už věděli, nebo slyšeli o Opus Dei taková ty víc věřící samozřejmě. Takže to bylo takový hlavní a potom jsme organizovali cestu do Říma na blahořečení. To bylo v květnu 1992.“¹⁴⁷

Petr Kopa blíže popsal pouť, která byla organizována právě na blahořečení zakladatele Opus Dei. „My jsme organizovali nějakou výpravu do Říma, protože náš otec Josemaría Escríva de Balaguer byl nejdříve blahořečen. A to bylo 17.5. 1992. Jeli jsme tam s jedním autobusem, plno lidí. Samozřejmě ty lidi jsme nějak, nebyli to. No byl to normální průřez českého obyvatelstva. Všelijaký mladý, starý, ženy, muži, všechno, studenti. A bylo to, byla to taková velká akce. Pak jsme poznali postupně spoustu lidí, stovky a tisíce.“¹⁴⁸

Odpovědi na otázku, zda se Opus Dei zaměřuje ze začátku na nějakou sociální vrstvu, byly rozdílné. Petr Kopa odpověděl trochu odlišně, i když to může být tím, že mluvil příliš konkrétně. Z toho vyplývá, že to každý člen vnímá trochu jinak. „Opus Dei na celém světě se zaměřuje hodně na intelektuály. Na leaders, ale leaders spíše po stránce intelektuální než finanční. Proč? Protože oni mají veliký vliv na společnost a jsou schopní podle svých pozic jako profesori na univerzitách nebo velcí manažeři jsou schopní dělat obrovský apoštolát. Si můžeme představit, co to znamená například pro právníka. Právník, který je dobrý křesťan, může z toho dělat krásnou věc. Pomáhá lidem a nebude podporovat rozluky v manželství a takové věci. Tohle je takový trochu, jak se říká v němčině Schwerpunkt. Ale jinak samozřejmě je Opus Dei otevřené pro všechny lidi, kteří mají nějakou poctivou práci. Chtějí něco, někam život dotáhnout. Drtivá většina jsou to ženatí lidi, který mají rodinu a pak samozřejmě taky jsou hodně důležitý pro Dílo kněží. Zakladatel dokonce vytvořil pro kněze speciální Kněžskou společnost Svatého Kříže. Na srdci Díla vždycky hodně leželi a leží kněží.“¹⁴⁹

Pan Monge zase zmiňuje svou zkušenost: „My jsme samozřejmě dělali, co jsme mohli. Kontaktovali jsme lidi, které jsme mohli a nebyli jsme nějak vybíraví. Aspoň z mojí zkušenosti. My jsme dělali apoštolát na našich pracovištích, kde byli lidi. Nemyslím si, že jsme se zaměřili na nějaký segment populace, který má třeba menší vliv. Možná jsme o tom vůbec neuvažovali

---

¹⁴⁷ Viz příloha č.3.

¹⁴⁸ Viz příloha č.1.

¹⁴⁹ Tamtéž.

a nevím, jestli to byla chyba. My jsme se zaměřovali na lidi, kteří s námi přišli do styku přes práci. ¹⁵⁰

Manuel Lobo popsal, jak funguje apoštolát členů Opus Dei: *„Apoštolát Opus Dei je osobní, takže každý s lidmi, se kterými se kamarádí. Takže kamarádíš s lidmi, kteří jsou tobě podobní, to je celý, nebo mají podobný zájmy, koničky a podobně. Tohle to je apoštolát Opus Dei, souhrn apoštolátu každého člena, a proto podle toho jaký budou ti členové tak, ale nezaměřuje se na nic zvláštního. Je fakt, že všichni numeráři mají vysokou školu, ne? Takže většinou numeráři se kamarádí s lidmi, kteří mají vysokou školu. To je normální, přirozený. To je jenom otázka času. Budou jiní, kteří zase budou dělat apoštolát mezi svými kolegy. Já si pamatuju, že jsem slyšel takový příběh, snad je to pravdivý. Jeden člověk byl taxikář, někde v Jižní Americe, on si myslel, že všichni lidé z Opus Dei jsou taxikáři, protože jeho kamarádi z Opus Dei byli taxikáři. Tak si říkal: Aha tak to je asi něco pro taxikáře (smích).* ¹⁵¹

Všichni tři členové pozorovali po revoluci poměrně pozitivní náladu ve společnosti vůči církvi. Tak například Petr Kopa vidí situaci takto: *„Já jsem vždycky měl ten dojem, že Češi respektují katolickou církev mnohem více než Švýcarsko, kde jsem dřív žil. Proč? Protože církev byla spolu s většinou Čechů pronásledována, nebo jak bych to řekl, nebo se s nima špatně zacházelo. Vznikla taková sympatie. Ateisti nemají žádný protiřímský afekt, řekněme. To je takový terminus technicus ve Švýcarsku, v Rakousku trochu méně ale zejména v Německu. To je takový kolaterální plod protestantské reformy, no.* ¹⁵²

Po pádu režimu nastalo takové trochu náboženské nadšení v celé společnosti, což bylo překvapivé pro kněze Manuela Loba zvyklého ve Španělsku na trochu jiný přístup: *„Já jsem měl dojem, že lidi tady jsou velice přívětiví pro mě osobně jako kněze, když viděli lidi kněze na ulici tak prostě je. Já jsem šel do obchodu a nemluvil jsem česky a všichni se na mě usmívali, žádný fronty, pojd'te pojd'te, takovýhle věci, jo. Tak to jsem koukal. Ve Španělsku to bylo spíše obráceně. Tady ty lidi byli velice pozitivní, pozitivně naladěný. Nevěděli samozřejmě nic, jenom věděli, že je to kněz. Věděli, že někteří ty kněží trpěli za komunismu. Za tohle jsem samozřejmě nemohl, ale byli tady místní svatí kněží, kteří byli kolikrát mučedníci a podobně, kteří dávali církvi obrovskou sílu.* ¹⁵³

---

¹⁵⁰ Viz příloha č.2.

¹⁵¹ Viz příloha č.3.

¹⁵² Viz příloha č.1.

¹⁵³ Viz příloha č.3.

Situace během komunismu byla pro katolickou církev poměrně zvláštní, jak jsem se již snažil popsat. Členové tuto nevšední situaci vnímali : „*Tady ta situace církve byla jiná, protože to byla spíš taková podzemní církev. Katolíci nemohli dát najevo svou víru, protože to obnášelo nějaká rizika. To znamená, že ta situace byla trošku zvláštní. Katolíci fungovali po svém, trošku jako partyzáni častokrát. Taková tajná organizace. Podzemní církev. My jsme vždycky jednali s místní církví. Místní biskup o nás věděl. Měli jsme s ním nějaké setkání. On věděl, co děláme. To je v rámci naší praxe velice doporučeno, aby ten místní biskup věděl, co děláme. Potřebovali jsme třeba povolení, aby tady mohl být svatostánek. Vždycky bylo třeba jednat transparentně a dobře s tím biskupem. A situace církve, to jsme vůbec neřešili (smích). Možná někteří lidi, kteří působili v těch podzemních strukturách se stali členy Opus Dei. Byli někteří kněží, kteří kolaborovali s hnutím Pacem in Terris. My jsme nikoho nezahnali. My jsme byli spíš takoví otevření pro všechny lidi. Lidi o nás věděli a tak dále.*“¹⁵⁴

Pro některé byla čeština velmi obtížná. Pro některé to bylo tak těžké, že se museli vrátit nazpátek. Pro pana Kopu to však až takový problém nebyl: „*Já jsem byl ten jediný, který uměl trochu česky. Říkám trochu, protože. Já jsem mluvil s maminkou v Paraguayi. To byla taková kuchyňská čeština. To byl ten základ, důležitý základ. Já jsem měl ten správný cit pro ty pády a tak, víš víceméně, ale musel jsem to nějak vykopat z podvědomí. Pomalinku jsem se rozvíjel, dřív jsem nemluvil jen tak češtinou. To se vrátilo pomalu, ale u mě hodně rychle, protože já už jsem někdy mluvil, takže je to docela jiná věc.*“¹⁵⁵

Pro jednoho Američana to byl takový problém, že se musel vrátit zpátky do Ameriky: „*No ten Tom se vůbec nemohl naučit. On študoval, študoval. Mu to nešlo, nešlo. No, a to byl jeden důvod, proč se musel vrátit, no, nebo chtěl se vrátit, protože mu to nešlo no. Čeština je velice, je to kruhárna například pro Angličana nebo Američana. Všechno nejsou regule, všechno jsou výjimky a ...*“¹⁵⁶

Region Česká republika a Slovensko se osamostatnil až po letech závislosti na regionu Vídeň, i když teď funguje jeden vikariát společně pro Českou republiku a pro Slovenskou republiku. První kontakty mezi českou církví a Opus Dei probíhaly přes Vídeň: „*My jsme na začátku byli část regionu Rakouska. Tam byl intenzivní kontakt samozřejmě. Oni jezdili sem nebo my tam, ale samozřejmě pak se vědělo, že ten jazyk je problém. Oni nemohli mluvit,*

---

¹⁵⁴ Viz příloha č.2.

¹⁵⁵ Viz příloha č.1.

¹⁵⁶ Tamtéž.

*neuměli češtinu, žádný nemohl přímo mluvit s lidma tady. V roce 2007 jsme přešli jako region, jako plnohodnotný region. Ted' jsme přímo napojení na generální radu v Římě.*¹⁵⁷

O povolení působit na území musí vždy Opus Dei žádat místního ordináře, pokud si biskup nebude přát, aby Opus Dei působilo na území jeho diecéze, tak to může zakázat. *„No tak jako vždycky, než začne nějaké centrum Opus Dei, tak vikář navštěvuje místního biskupa, tam kde bude nějaké centrum a prosí ho o povolení, takže je to vždycky se souhlasem místního ordináře, takže to není tak, že my jsme tady a dejte nám něco. Vždycky nejdřív se prosí o to povolení a když se to povolení dostane, tak se pak může začít a takhle to bylo. Takže přijeli tady z Rakouska a prosili o povolení.*“¹⁵⁸

Mentalita, kterou měli katolíci po komunismu, však mohla být pro pochopení Opus Dei problém. V kontaktu s lidmi si uvědomili, že někteří mají problém porozumět tzv. „laickému duchu“: *„Tak podívej tady je jeden trochu, ale to je všude možná. Lidi, kteří jsou praktikující věřící a speciálně tehdy a ti lidé prostě potřebují někoho, kdo jim pomůže, aby vydrželi. Tihle lidé byli hodně spojení s některými řády, nebo s nějakým farářem a velice těsně spojení. Trochu byli takhle formovaní, řekl bych trochu klerikálně a Opus Dei není vůbec klerikální, je to pro obyčejný věřící, kteří žijí ve světě a pracují. Samozřejmě že potřebují kněze, svátosti a učení a podobně, a to je úkol kněze, ale to je jedna věc a něco jiného je zapojení do těch církevních struktur. Takže věřící hodně fungovali v těch církevních institucích. Byli v různých farnostech, řádech a hnutích, jako dobrý věci, ale právě to je problém pro to pochopení Díla, protože Dílo takhle nefunguje. Lidi z Opus Dei nejsou zapojení do církevních institucí různých apoštolských, protože obyčejní věřící se nepotřebují zapojit do žádných církevních institucí, takže církev mu dává, co potřebuje a on žije své povolání ve světě. Takže lidé, kteří byli víc církevní, abychom to tak řekli. Tak pro ně to Dílo trochu skřípe, protože nejsou vedení k tomu, aby se zapojili do nějaké farní akce nebo nějaký farní úkol, poslání na faře nebo u nějakého řádu. Ne, dělej, co chceš, ale dělej apoštolát ve světě. To je tvoje poslání, prostě běž tam. Takže tohle pochopit bylo obtížný.*“¹⁵⁹

Ze strany biskupů v Čechách bývá Opus Dei kladně přijímáno, i když se někdy vyskytly nějaké pochybnosti či nepochopení: *„Tomášek zemřel brzo a pak převzal štafetu kardinál Vlk. On možná byl trochu zklamán, že jsme nechtěli převzít nějakou farnost na starost. Chtěl nám svěřit nějakou farnost u Karlova náměstí. My jsme nechtěli, protože to pro nás nebylo to, co*

---

¹⁵⁷ Viz příloha č.1.

¹⁵⁸ Viz příloha č.3.

¹⁵⁹ Viz příloha č.3.

*Opus Dei dělá, provozovat farnost. To je laická záležitost, a aby si to lidi zbytečně nespojili. Proto možná to bylo občas trochu těžké před kardinálem Vlkem, ale my jsme ho pozvali sem a byl tady na besedě a myslím si, že nás měl rád, i když měl svou povahu. Byl možná zklamaný, že jsme od něj nepřijali nabídku od něho. Jinak si myslím, že biskupové tady mají Dílo rádi. Důvěřují Dílu a nikdy nekladli překážky. Možná v Brně ten biskup Cikrle nebyl vždycky úplně nakloněný, ale možná že to bylo tím že nějaký člověk, který byl v kontaktu s Dílem a pak přestal být, tak snad rozšířil nějaké fámy a on se podle toho trochu řídil. Já osobně jsem byl přítomen na více návštěvách u biskupa v Plzni, biskup Radkovský a vždycky to bylo velmi milé, velmi milé. Víím, že otec byl v Ostravě za biskupem Lobkowiczem, za Baxantem, Vlkem, Radkovským, za Pad'ourem. Oni všichni znali Opus Dei a byli rádi, že tady působí Opus Dei.*¹⁶⁰

Opus Dei je stále v České republice velice malé, a tak česká společnost Opus Dei podle pana Mongeho moc nevnímá a ani neřeší: „*Já si myslím, že my jsme byli takoví malí. Malí, nevýznamní. Parta. Ta společnost si nás nějak nevšímalá. My jsme byli prostě takoví normální lidi. Mezi námi nebyli žádní super vědci nebo akademici, super chytří nebo super známí podnikatelé. My jsme byli úplně normální lidi. My jsme vůbec nerezonovali ve společnosti. My jsme tady zřizovali kolej a snažili jsme se působit mezi studenty, aby se vzdělávali. My jsme organizovali věci pro formační setkání, pro lidi a postupně jsme se dostali do vědomí. Ale ta společnost nevnímala Opus Dei nějak zvlášť, protože my jsme byli malí, nevýznamní.*“¹⁶¹

Dílo však vždy nebývá pochopeno, a to ani uvnitř církve. Důvody jsou k tomu různé. Některé důvody jsou patrné ze začátků Opus Dei, jak jsem se snažil popsat na začátku mé práce. Takto vnímá nepochopení pan Petr Kopa: „*Dílo ne vždycky je dobře chápáno v církvi, jsou spousta lidí, kteří se dívají na Dílo, buď lhostejně nebo to obdivují, ale nechápou. Mají předsudky, si myslí, že to je, nebo se říká, že Dílo má peníze. Samozřejmě vidějí krásný domy, které nepatří církvi, tak si plno lidí říká: „Aha, odkud to berou.“ Protože to se nevidělo, že se laici najednou sami umí žít, jo. Samozřejmě to nebylo dobré. V historii lidi mockrát využívali církve, aby získali časné výhody. A najednou jde vidět lidi, kteří říkají, že žijou pro Boha a mají hezký domy a mají hezký auta a pracují jako ředitelé bank nebo mají dobré pozice v životě, no tak je to podezřelý. Lidi nebo katolíci ne moc vzdělaný to nemůže chápat, protože jim chybí ten nadpřirozený horizont. Nemají místo, nemají žádnou vnitřní škatuli, kam to hodit, žádnou kategorii. A když není kategorie, tak lidi najednou začínají podezírat: „Aha, asi takhle nebo*

---

¹⁶⁰ Viz příloha č.2.

¹⁶¹ Tamtéž.

takhle. “Dokonce (smích) jednou v jižní Americe jsem slyšel takový předsudek, že Dílo je bílá mafia v katolické církvi, mafia blanca (smích).“¹⁶²

Češi začali žádat o přijetí do Díla až po několika letech. Prvotní aktivity se většinou týkají mladých lidí, a když tyto aktivity dělají členové tak mladých mužů. Ženy z Opus Dei zase působí mezi dívkami: „No to bylo. Já jsem na začátek, jsem tehdy byl mnohem mladší. Jsme rychle vytvořili klub. Jsme žili několik měsíců na Jungmannově 5, pak jsme se přestěhovali do Jinonic, tam jsme měli aspoň jednu garáž a v té garáži jsme vytvořili klub. Tam jsem organizoval dar dvaceti počítačů ze švýcarských bank, ujetých samozřejmě. No jo ale tehdy počítače to byla super přitažlivá věc. Lidi tam chodili, se hráli nebo se učili na počítači a pak byl fotbal a takové věci. Ne ale, byla tam spousta takových kluků, kteří přicházeli z Arcibiskupského gymnázia. Já jsem si myslel, že asi tam najdeme ty správný, ale měli hodně klerikální mentalitu. Těžko chápali Dílo. Z těch žádný nakonec nepřišel. To je ale absolutní normálka, vždycky na začátku jsou věci těžké. Člověk musí vytrvat.“¹⁶³

První členové v Čechách se seznámili s Opus Dei skrze své známé: „Opus Dei nedělá reklamu. My neděláme veřejný akce, proto někteří lidé říkají vy jste tajní, protože neděláte reklamy na vaše akce. Ne neděláme reklamy, protože takhle se Dílo nerozšiřuje. To není duch Opus Dei. Duch díla je osobní, osobní přátelství, proto jsme nedělali reklamy a velký akce, ale tohle osobní je to nejlepší. Z těch velkých akcí nakonec člověk stejně neví, co z toho zůstane a nezůstane.“¹⁶⁴

Další členové Opus Dei přicházeli na pomoc většinou ze zemí Jižní Ameriky nebo Španělska. Poměrně hodně se z nich vrátilo zpátky do svých zemí z různých důvodů: „Zakladatel vždycky říkal, že když se někdo v takové nové zemi necítí moc dobře, že mu to hodně vadí a tak dál, že je lepší, aby se vrátil. Vždycky je volnost se vrátit. A nikdy není obligo někam jít. Vždycky můžou člena Díla někam pozvat, ale když nechce, tak nechce. Se mu zdá, že je to pro něj moc velký sousto, no tak nemusí.“¹⁶⁵

Manuel Lobo udává i jiné důvody, proč se vraceli zpátky do zemí, z kterých přišli. „Tak to bylo různě. Ten, co tady byl na doktorátu, tak ten tady skončil a vrátil se. Potom Tom Mcdonald se vrátil, protože se nedokázal naučit česky. Prostě to nešlo. Otec Anselmo se vrátil, protože tady už budou další kněží a v Brazílii tam potřebují kněze, už tam nemají. Tak ho prosili,

---

¹⁶² Viz příloha č.1.

¹⁶³ Tamtéž.

¹⁶⁴ Viz příloha č.3.

¹⁶⁵ Viz příloha č.1.

aby se vrátil, takže jsou různé důvody, ale především to že je někoho potřeba anebo se tady člověk nenaučí. Když neumíš jazyk, tak jaký můžeš dělat apoštolát. Můžeš dělat apoštolát s lidmi, který neumí tvůj jazyk, ale to není tak přirozený, není to ono.“¹⁶⁶

Někteří členové z Opus Dei však po čase prostě odejdou: „*No samozřejmě. Ne všichni (smích). Řekněme, povolání to je, je to volná věc. Je to veliký privileg, ale to neznamena, že každý dokáže skutečně být věrný. Lidi se můžou unavit, nebo si najednou mohou myslet, že to není ono. Nevím, je to velice osobní. Já si myslím, že člověk, který byl v Dílu tak pět šest let numerář, jo. Ten zná Dílo tak dobře, že když odejde, tak proto, že se mu chce, nebo se může stát, že každý člověk je křehký jako suchý list, řekněme. Když například člověk nepečuje o vnitřní život, tak a začíná kultivovat určitý pouta, je napoután na peníze, na vlastní ego, to je to největší, tak odevzdání Bohu v Díle a zapomenout sám na sebe může být veliký problém. To jsou vnitřní procesy, to jsou ty procesy, jak se generuje ta nevěrnost, ale vždycky je možnost, že si to člověk uvědomí a přehodí kormidlo.*“¹⁶⁷

Kněz Manuel Lobo vnímá odchod členů jako přirozený proces, který se děje ve všech lidských uskupení. „*To se stává. Věrnost je důležitá ctnost, ale ne vždycky je člověk věrný, tak to vidíme ve společnosti bohužel. Hodně lidí se rozvádí. Věrnost není, ale tak to je otázka. Člověk nemůže soudit druhé lidi, když člověk toho nechal, že nebylo to pro něj a je to různý, ale to je běžný a je to součást toho procesu. Taky je dobře, že když někdo není spokojený, že tak je jenom do počtu no tak co. To nemá smysl, speciálně v Díle nebo v církvi, kde jsi, abys sloužil. Abys dělal něco a když nic neděláš, tak to nemá smysl. To se očišťuje a tím pádem se tam i ta atmosféra udržuje, tedy ten nadpřirozený duch, to skutečné hledání svatosti. Taky je otázka pro lidi z Díla, jestli jsme dělali něco, co nebylo v pořádku. To už je osobní záležitost.*“¹⁶⁸

Jsou však bývalí členové, kteří o Opus Dei nemluví či nepíší dobře, a dokonce existuje i webová stránka¹⁶⁹, kde bývalí členové kritizují Opus Dei. Kritika většinou bývá ohledně tělesného umrtvování¹⁷⁰, násilného získávání členů a odcizení členů od rodin. Dále mezi členy existuje seznam doporučené a nedoporučené literatury a filmů. Bohužel jsem se nezeptal na jednotlivé problematické body, a tak stávající členové vidí problémy spíše v mezilidských

---

¹⁶⁶ Viz příloha č.3.

¹⁶⁷ Viz příloha č.1.

¹⁶⁸ Viz příloha č.3.

¹⁶⁹ https://odan.org/questionable_practices.

¹⁷⁰ Jak jsem již psal v úvodu, touto problematikou se zabývala ve své práci *Opus Dei a jeho vztah k lidskému tělu* Johana Pižlová. PIŽLOVÁ, Johana. *Opus Dei a jeho vztah k lidskému tělu*. Masarykova Univerzita, Filozofická fakulta – ústav religionistiky. Bakalářská diplomová práce, Brno 2008. Vedoucí práce: PhDr. David Václavík, Ph.D. s. 78.

vztazích. Ohledně webové stránky kritické k Opus Dei se vyjádřil pan Monge takto: „*Takhle. Nestrávil jsem u toho skoro žádný čas. Vím, že existuje a abych řekl pravdu, tak z toho nemáš nic, nemáš nic, protože lidi, kteří jsou šťastní a opustí cestu a chtějí tě za něco obviňovat a oni jsou fakt zranění a píšou jenom ošklivý a hořký věci. Já nemám potřebu to sledovat, protože tuším, co se stalo. Je to jenom pár lidí, nejsou to ty starý. Nemá člověk potřebu to sledovat, protože tuší, co se stalo a jenom můžu litovat, že třeba i někdo v Dile udělal chybu. Je to možné, tím chci říct, že ty lidi, kteří jsou v Dile, nejsou dokonalí, mají spoustu chyb, a jestli se v nějakém momentě ty lidi v Dile zachovali špatně, nebo zranili někoho a tak dále. To je špatně. Musíme se všichni poučit.*“¹⁷¹

Všichni členové, kteří odejdou, však Opus Dei nezavrhnou. Někteří jsou nadále se členy v kontaktu. Pan Lobo se také vyjádřil i k webové stránce, kde bývalí členové kritizují DÍlo. „*Já bohužel osobně nikoho neznám z těch lidí. To je trošku tak, jako když je rozvod, víš. Lidi vytahují věci, které se jim nelíbili vždycky, protože to je sebeobrana. Ty nemůžeš říct já jsem špatný, a proto odejdu, ale někdy to někdo přiznává, že udělal jsem chybu a prostě jsem to nevydržel, ale takový člověk nekritizuje. Ten kritizuje sebe, ale jsou lidi, kteří nechtějí připustit, že dělali něco špatného, tak špatný musí být ten druhý. To je prostě vždycky v těch rozvodech, pardon velice často. Chyby jsou vždycky na obou stranách, jako když je rozvod. Jako lidi, kteří odejdou a kritizují, tak já to taky chápu, že se cítí nějak uražený nebo ukřivděný, tak se musí bránit, ale něco jiného je, co je na tom objektivního. To už je otázka. Možná někdo má důvod, aby se cítil ukřivděný, ale nevím, myslím, že je to spíš jako když člověk opustí církev. Když člověk opustí církev, tak asi taky nebude říkat, že církev je svatá a já jsem lump.*“¹⁷²

Centra Opus Dei mají určité věci, které by v nich měly být, ale zároveň se vzhled přizpůsobuje místním zvyklostem. „*Centra Opus Dei mají nějaký systém. Dejme tomu nějaký architektonický způsob, aby fungovala ta administrace, ten úklid, ten systém. Ten barák se k tomu nějak přizpůsobí, aby v něm mohli fungovat dvě samostatná centra, a to pro administraci a pro rezidenci. A to je vymakáno. To je velice bohatá zkušenost. A potom se centra přizpůsobí místním zvyklostem. Jdeš do Holandska a vidíš, že ty domy jsou typický holandský domy. Jdeš do Anglie a je to typický anglický dům. Přizpůsobeno, aby ta separace administrace a rezidence fungovala. Jenom tohle bych řekl.*“¹⁷³

---

¹⁷¹ Viz příloha č.2.

¹⁷² Viz příloha č.3.

¹⁷³ Viz příloha č.2.

Pan Monge ještě doplňuje: „*Takže musí tam být kaple. To je hlavní a potom musí taky být jídelna (smích). To jsou věci, které jsou ve velkých rodinách, ale není daný, jak to má vypadat. Kaple musí být a ta se řídí podle liturgických zákonů, takže to je něco jinýho, tam jsou určité liturgické omezení. Liturgické předpisy se musí dodržovat. Potom taky nějaký obývací. V domě pro studenty je také třeba, aby studovali, takže je tam studovna. Když je to centrum, kde se dělá práce s dětmi, tak je tam takový klub pro děti, ale každý to dělá, jak může. V zásadě je tam kaple, jídelna, obývací pro setkání, abychom se sešli, protože v centru se scházíme jako v rodině každý den na besedu a potom podle toho, jaký to je centrum, jestli je to pro mladší lidi. Jestli je to velký centrum, studentská kolej pro 100 lidí, tak to pak potřebuješ větší prostory a tak dále, a to je dáno tím, prostě normálně. Dbá se na to, aby se vždycky zachovala ta rodinná atmosféra, aby to nevypadalo jako kasárna nebo jako vysoká škola. Vždycky se dbá na to, aby to vypadalo jako rodinný dům a tak dále.*“¹⁷⁴

Všichni tři členové se shodli, že Opus Dei je v České republice zatím na začátku, ale přesto již určitý vliv má. „*Řekněme, že je to v plenkách, protože a vždycky. Samozřejmě ten růst byl krásný, práce, co se dělala. Spousta lidí je v kontaktu s Dilem. Ale pořád je to malý plamínek, ale tenhle plamínek jednak vyzařuje světlo, a i když je malý, tak se lidi můžou orientovat, to teplo se necítí, ale vidí se ten plamínek a je to orientace, kterým směrem se má kráčet a tohle je dneska v církvi hrozně důležitý, aby někdo něco ukazoval, ale s tím, že se nevytahuje. Zůstává, kde je, tichý, dělá svou práci, ale je to alternativa, nebo určitý model, nebo pramen inspirace pro spoustu lidí.*“¹⁷⁵

Konkrétně zatím členové Opus Dei působí v některých školách. „*Je na začátku. Tady máme veliký zájem, aby rodiny z těch škol nabraly ideály, hodnoty, a aby se kolem těch škol česká a slovenská rodina nechala inspirovat. Ty školy začaly teprve nedávno, tak to je na začátku. My jsme na začátku, protože tady máš několik velkých měst. My jsme pořád v Brně, v Praze a v Bratislavě. Přirozeně bychom měli začínat třeba v Olomouci, v Košicích a tak dále. My jsme na začátku.*“¹⁷⁶

Jak by to mohlo vypadat, až to bude rozvinutější, zodpovídá Manuel Lobo: „*No tak já myslím, že by mělo být víc center všeho druhu. Teď kon máme fakticky centrum jenom pro starší a pak pro studenty, ale nemáme třeba pro středoškoláky, pro lidi z průmyslovky. Nemáme takové ty hotelové školy. Není ani vysoká škola. Školy víceméně začínají nějakým způsobem*

---

¹⁷⁴ Viz příloha č.3.

¹⁷⁵ Viz příloha č.1.

¹⁷⁶ Viz příloha č.2.

fungují, ale je to ve vývoji. Podle mě to jde, ale jde to dobře ale ještě pomalu, ale chybí spousta věcí, co tady nemáme, co tady tvoří ten velký region, ale tak to je taky otázka času a povolání.“¹⁷⁷

---

¹⁷⁷ Viz příloha č.3.

5.Závěr

Během psaní práce jsem důkladně poznal osobu zakladatele a jeho Dílo. Myslím, že jsem informoval o svatém Josemaríovi zatím nejdůkladněji. Oproti ostatním pracím jsem se snažil zaměřit i na konkrétní působení členů ve světě. Popisoval jsem situaci církve během komunismu, aby bylo zřejmé, že situace církve v Československu byla oproti západním zemím v mnoha aspektech velmi odlišná. Jak jsem se dozvěděl z rozhovorů, tak během totality znali někteří lidé spisy související se spiritualitou Opus Dei. Někteří, kteří emigrovali se stali i členy, to je i případ jednoho člena se kterým jsem vedl rozhovor. Jsem rád, že jsem se mohl zaměřit právě na toto téma, neboť je mi blízké. Zároveň je Opus Dei v katolické církvi z celosvětového měřítka významné, takže člověk zajímající se o církevní dějiny by o tomto proudu měl něco vědět.

Členové, kteří přišli do Československa, se setkávali s různými problémy. První, co je dobré zmínit, je, že se jednalo o postkomunistickou zemi. Situace zde byla v mnohém jiná oproti západním zemím, ze kterých členové pocházeli. Vedl jsem rozhovory se třemi členy a každý uváděl poměrně odlišnou motivaci, proč sem přišel. Petr Kopa měl k Čechám zvláštní vztah, protože se zde narodil, ale po druhé světové válce odjel do Venezuely, jakmile však měl příležitost, tak bez váhání přijel rozšiřovat poselství Opus Dei i do Československa. Gustavo Monge se dobrovolně nabídl, že pokud by to bylo možné, tak by rád šel pracovat někam do střední či východní Evropy, neboť se mu to zdálo jako zajímavé dobrodružství. Knězi Manueli Lobovi nic nepřekáželo v tom, aby sem šel, tak řekl, že je připravený a za chvíli odjel.

Ze začátku to bylo pro nově příchozí poměrně těžké, neboť se museli naučit češtinu, která je pro cizince velmi těžká. Pro Petra Kopu to až tak těžké nebylo, protože jeho maminka byla Češka, takže s ním v dětství mluvila česky. Nicméně také ji dlouho nepoužíval, takže se do toho musel zase dostat. Během pár let začali přicházet noví členové. Je pravda, že mnoho věřících mladíků mělo takovou spíše klerikální mentalitu, takže se členové často setkávali s nepochopením. Jako taková první rozsáhlejší činnost bylo otevření koleje pro vysokoškolské studenty v roce 1996.

Z ostatních zemí přijížděli na pomoc členové Opus Dei. Někteří zde zůstali, ale někteří se vrátili z různých důvodů. Někdo se nemohl profesně uplatnit, někdo se neuměl naučit česky a někomu se zde prostě nelíbilo. Opus Dei se zaměřuje na všechny vrstvy společnosti. Nicméně studenti a mladí lidé jsou takovým prvním okruhem, což je logické, neboť mladí lidé jsou většinou plní života, takže pomocí nich se dál to poselství nejsnáze rozšiřuje. Z toho vyplývá,

že v Čechách pracují členové ve školách, které jsou křesťansky založené. Nicméně zdaleka ne všichni pracují ve školském systému. Každý má takovou profesní kariéru, kterou si zvolil a působí ve svém okolí.

Prvotní aktivity, které Opus Dei dělalo v Československu, byly zprvu takové netypické. Jednalo se o jednorázové velké akce, kde lidé měli možnost seznámit se s Opus Dei. Když už lidé začínali znát Opus Dei, tak se mohlo přejít k běžnému způsobu. Skrze osobní kontakt se členy či lidmi, kteří byli v kontaktu se začalo více lidí seznamovat s Opus Dei. Studenti jsou dle mého názoru takovou první skupinou, na kterou se členové zaměřují, neboť z ní mohou přicházet nová a mladá povolání, díky kterým se Opus Dei rychleji rozšiřuje do celé společnosti. Nepochopení ze strany společnosti či církve vnímají členové v tom, že mají dobře zařízené domy, mají třeba i dobré postavení ve společnosti. Členové se jistě nebrání společenskému i profesnímu růstu, neboť pomocí něho mohou významněji ovlivnit společnost. Ze strany církve zase přichází nepochopení v otázce tzv. laického ducha. Domy Opus Dei se jmenují vždy jako nějaké světské budovy, a ne jako církevní. Na členech nejde poznat, že by patřili k Opus Dei. Členové také obvykle nepracují v církevních zařízeních. To vše se může zdát některým katolíkům poměrně zvláštní. Kritiku z řad bývalých členů vnímají stávající členové především jako selhání v mezilidských vztazích.

Téma Opus Dei však mojí práci zdaleka není vyčerpané. Bylo by třeba se ještě podívat na ženskou větev a například blíže popsat fungování těchto dvou větví mezi sebou. Nebo by bylo možné se podívat na vývoj Opus Dei třeba v Německu a srovnat to s Českou republikou.

Seznam literatury

ESCRIVÁ, Josemaría de Balaguer. Brázda, nakladatelství Cesta, Brno, 1995. 249 s.

ESCRIVÁ, Josemaría de Balaguer. Cesta, nakladatelství Cesta: Brno, 1992. 312 s.

ESCRIVÁ, Josemaría de Balaguer. Jít s Kristem, nakladatelství Zvon, Praha, 1995. 359 s.

ESCRIVÁ, Josemaría de Balaguer. Křížová cesta, nakladatelství Cesta, Brno, 2002. 104 s.

ESCRIVÁ, Josemaría de Balaguer, Álvaro del Portillo. Milovat církev, nakladatelství Axis, Pardubice 2011. 86 s.

ESCRIVÁ, Josemaría de Balaguer. Rozhovory s mons. Escrivou de Balaguer, nakladatelství Cesta, Brno, 2002. 159 s.

ESCRIVÁ, Josemaría de Balaguer. Svatý růženec, nakladatelství Cesta, Brno, 1993. 96 s.

ESCRIVÁ, Josemaría de Balaguer. Výheň, nakladatelství Cesta, Brno, 2001. 262 s.

ESCRIVÁ, Josemaría de Balaguer. Pojdme, klaňme se. Axis – Asociace pro šíření dobré literatury, Pardubice, 2005. 36 s.

COVERDALE, John F. Povolání do Opus Dei, Informační kancelář Opus Dei v České republice, Praha, 2005. 90 s.

DEL PORTILLO, Álvaro. Rozhovor o Zakladateli Opus Dei, Bratislava, 2002. 275 s.

GONDRTRAND, Francois. Božím krokem, MCM, Olomouc, 2007. s. 335.

- MEDINA BAYO, Javier. Álvaro del Portillo – Věrný muž. Axis, 2016. 552 s.
- LAHIGUER, J. G. Josemaría de Balaguer, Boží člověk, Ed. Palabra, 1991.
- MESSORI, Vittorio. Případ Opus Dei, Brno, 1998. 248 s.
- ROMANO, Giuseppe. Opus Dei – Nájst' Boha v práci a v každodennom živote, Bratislava, 1999. 112 s.
- SCOTT, Hahn. Moja duchovná cesta v Opus Dei, Lúč, Bratislava, 2008. 160 s.
- DACHOVSKÝ, Karel: Blahoslavený Josemaría Escrivá de Balaguer, Praha: Řád 2002. 119 s.
- VÁZQUEZ DE PRADA, Andrés. Zakladatel Opus Dei – díl 1., Madrid, 1997 – neoficiální překlad ze španělštiny. 436 s.
- VÁZQUEZ DE PRADA, Andrés. Zakladatel Opus Dei – díl 2., Madrid, 1997 – neoficiální překlad ze španělštiny. 521 s.
- VÁZQUEZ DE PRADA, Andrés. Zakladatel Opus Dei – díl 3., Madrid, 1997 – neoficiální překlad ze španělštiny. 542 s.
- CASCIARO, Pedro. Ani ve snu! Axis. Praha 2010. 275 s.
- LE TOURNEAU, Dominique. *Das Opus Dei: Kurzporträt seiner Entwicklung, Spiritualität, Organisation und Tätigkeit*. 1. Aufl. - Stein am Rhein: Christiana-Verl., 1987. 234 s.
- BERGLAR, Peter. *Opus Dei: Leben und Werk des Gründers Josemaría Escrivá*. 3., erw. Aufl. - Köln : Adamas-Verl., 1992. 387 s.
- Die Personalprelatur Opus Dei im Überblick, Informationsbüro der Prelatur Opus Dei in Rom, 2018. s. 44.
- ORTIZ, Cesar. Josemaría Escrivá: Profile einer Gründergestalt. Adamas, 2002. s. 453.
- CONVERSATIONS with Monsignor Escrivá de Balaguer – Press interviews given in the 1960. Little Hills Press, 1993. s. 149.

HLUŠTÍKOVÁ, Jana. *Zakladatel a jeho dílo. Život a dílo Josemaríi Escrivy de Balaguer (zakladatele Opus Dei)*. Olomouc: Řád, 1992. Univerzita Palackého v Olomouci, Pedagogická fakulta, katedra pedagogiky. Vedoucí práce Doc. PhDr. Drahomíra Holoušková, CSc.

KAUCKÁ, Helena. *Osobní prelatura OPUS DEI*. Praha 2014. Diplomová práce. Univerzita Karlova v Praze. Katolická teologická fakulta.

PIŽLOVÁ, Johana. *Opus dei a jeho vztah k lidskému tělu*. Brno 2008. Bakalářská diplomová práce. Masarykova univerzita. Filozofická fakulta. Ústav religionistiky.

BALÍK, Stanislav. HANUŠ, Jiří. *Katolická církev v Československu 1945-1989*. 2. vyd. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2013. 399 s.

HALAS, František X. *Fenomén Vatikán: idea, dějiny a současnost papežství: diplomacie Svatého stolce: České země a Vatikán*. 2., rozš. vyd. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury (CDK), 2013. 783 s.

HALAS, František X. *Vztahy mezi státem a církví z hlediska mezinárodního rozměru*. Univerzita Palackého v Olomouci, 2002. 72 s.

FIALA, Petr. HANUŠ, Jiří. *Skrytá církev: Felix M. Davídek a společenství Koinótés*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 1999. 387 s.

HANUŠ, Jiří a kol. *"Služebníci neužiteční": kněžská identita v českých zemích ve 20. století*. 1. vydání Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2015. 299 s.

GRAJEWSKI, Andrzej. *Jidášův komplex. Zraněná církev: křesťané ve střední a východní Evropě mezi odporem a kolaborací*. Praha: Prostor, 2002. 308 s.

EMMERT, František. *Moderní české dějiny*. Mladá fronta, 2019 (1. vydání), s. 296.

VAŠKO, Václav. *Dům na skále. 1. díl. Církev zkoušená. 1945 - začátek 1950*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2004. s. 255.

RYCHLÍK, Jan. *Rozdělení Československa: 1989-1992*. Jan Rychlík. Vyd. ve Vyšehradu 1. Praha: Vyšehrad, 2012. 428 s

VAŠKO, Václav. *Dům na skále. 2. díl. Církev bojující. 1950–květen 1960*.

VANĚK Miroslav a MÜCKE. *Třetí strana trojúhelníku: teorie a praxe orální historie. 2.*, přepracované a doplněné vydání Praha: Univerzita Karlova v Praze, nakladatelství Karolinum: Fakulta humanitních studií, 2015. s. 326.

VAŠKO, Václav. *Dům na skále. 3. díl. Církev vězněná. 1950-1960*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2008. s.

Internetové zdroje

<https://opusdei.org/cs-cz/article/stanovy-opus-dei/>.

KATECHISMUS der Prelatur vom Heiligen Kreuz und Opus Dei, Rom: 2003 (online), Siebente Auflage. Dostupné z <https://opusfrei.org/show.php?id=552> (12.7.2021).

INFORMATION Handbook 2018 (online). Dostupné z <https://opusdei.org/en/article/information-handbook/> (12.7.2021).

NEDOROSTEK, Miroslav. „Moravská“ skrytá církev. Praha, 2016. 523 s. Dizertační práce Univerzita Karlova, Fakulta humanitních studií, Integrované studium člověka – obecná antropologie. Vedoucí dizertační práce Prof. PaedDr. Mgr. Miroslav Vaněk, Ph.D. Dostupné z <http://scriptum.cz/cs/periodika/miroslav-nedorostek-moravska-skryta-cirkev> (22.9.2021). 100-113 s.

JÄGER, P. Svoboda vyznání a právní poměry církví a náboženských společností v letech 1948-1989. In Bobek, M. – Molek, P – Šimíček, V. (eds.) *Komunistické právo v Československu. Kapitoly z dějin bezpráví*. Mezinárodní politologický ústav, Masarykova univerzita: Brno, 2009, str. 769-810. Přístupné na <http://www.komunistickepravo.cz>. (20.4.2022).

<https://www.psp.cz/sqw/sbirka.sqw?r=1949&cz=218>. (20.4.2022).

<https://www.psp.cz/sqw/sbirka.sqw?cz=231&r=1948> (20.4.2022).

<https://www.psp.cz/sqw/text/sbirka.sqw?cz=86&r=1950> (20.4.2022).

<https://www.psp.cz/sqw/sbirka.sqw?cz=95&r=1948> (20.4.2022).

https://odan.org/questionable_practices.

Přílohy

1. Příloha č. 1: Rozhovor vedený s doktorem Petrem Kopou 22.7.2021 v Praze

Já: Tak bych se zeptal, jestli byste mohl popsat, jak jste se dostal do Paraguaye?

Petr Kopa: To už stojí v té knížce, ale můžu. Chcete to?

Já: No jenom tak.

Petr Kopa: Tak velice jednoduše. Já jsem narodil v roce 1944, ve válce. Končila válka, otec byl v Terezínu. Opustil a pak se vrátil. Fyzicky se dal do pořádku, protože měl 44 kilo. Padnul z 80 na 44 kila. Jednou jsme se vrátili do Košíře, tam jsme měli takový domek a rodiče nemohli jít dovnitř, protože byla konfiskována, zaplombována a museli jsme opustit zem za 48 hodin. Tak bylo to hodně rychlý a to na základě Benešových dekretů, ale my stejně uvažovali opustit zem kvůli komunismu, který se, se vědělo už tehdy, že bude komunismus bude u nás etablován a to je a to bylo relativně jednoduchý a dramatický taky. My jsme si nemohli vybrat jen tak celou zemi, jsme mohli jít jen do jižní Ameriky anebo do takových zemí, který nebyly v alianci s Amerikou. Například Brazílie byla v alianci s Amerikou. Ani jsme nemohli jen tak jít do USA, a tak jsme šli do Paraguaye – jednoduše.

Já: A byl jste už odmala vedený ke katolické víře?

Petr Kopa: Ne, takhle moje rodiče byli katolíci, ale nepraktikovali, ale měli veškeré k tomu patřící ctnosti. Byli velice vzorní ve všem, a to je hrozně důležitý základ a bez toho by nic jinýho nebylo tak dobrý. Oni se pak vrátili k praxi, chodili pak, poté co jsem já začal, tak oni také začali chodit do kostela v neděli na svatou mši.

Já: V kolika letech jste se tak seznámil s Opus Dei a při jaký příležitosti?

Petr Kopa: Já jsem měl devatenáct let, když jsem poznal Opus Dei v Asunciónu. Nějaký kámo mě tam pozval, že mě to může zajímat, jako vždycky, velice jednoduchý všechno.

Já: Jak dlouho to trvalo, než jste se rozhodl učinit to definitivní...

Petr Kopa: No to po nějakým měsíců nebo půl roku. Jeden z Díla, jeden Španěl, přišel nějaký malý tým, jako sem. Sice jich bylo více, jich bylo čtyři, pět. Měli tam už nějaký dům. Se mě zeptali, jestli nechci být numerářem. Mi vysvětlili, co to obnáší. Já jsem si to nechal projít v hlavě asi celý rok. Tak už jsem měl nějaký věk. Už jsem měl dvacet a tak dále. (Telefon zazvonil – krátká pauza)

Já: Co bylo nakonec důvodem, že jste se rozhodl stát numerářem?

Petr Kopa: Samozřejmě, ten důvod je (smích) stručně řečeno samý Bůh. Člověk má takový určitý neklid, že by měl něco dělat. O tom mluvím v biografii. Můj otec s náma velice dlouho mluvil, jaký problémy a tak. Já jsem si myslel, že nemůžu jen tak. Každý člověk v tomhle věku hledá nějakou náplň pro svůj život. Optimální, která mu nejvíc vyhovuje, podle srdce, a tak u mě to bylo podobně jako u

dalších spousty tisíc numerářů po světě. Každý, samozřejmě jsou takové věci jsou rozhodovány s velkou, s velkým působením Boží milosti. Jinak se nedá vysvětlit to vytrvání a tak dále. To není něco jenom na pozejtří, že jo. To obsahuje celý život a hluboce a tak. Jako každá veliká láska. Člověk, který se vdává nebo žení, tak taky ví, že celý život bude až do smrti hluboce poznamenán od té situace. Otec, který má děti, nemá povinnost jen o sebe.

Já: A to byl Váš popud, že jste chtěl jít do Říma?

Petr Kopa: To ne. To přišlo mnohem pozdějc. Já jsem na začátku myslel, že zůstanu v Paraguayi nebo někde. Ta věc Říma, já jsem byl pozván najednou jít do Říma a já jsem řekl beze všeho, tak jsem šel do Říma a pak.

Já: A ten důvod do toho Říma?

Petr Kopa: No, ten důvod je dokončit biennium a quadrigennium. Každý numerář studuje dva roky filozofii a čtyři roky teologii a pak by měl ještě většinou dokončit doktorát. To byl ten důvod a zároveň ten důvod byl, že z těch, který chodili do Říma jako já, tak z těch pak byli pozváni hodně, možná i všichni, aby se stali kněžími. Oni sami se k tomu mohli přihlásit. Ale nemuseli, ale drtivá většina se stala kněžími a já jsem zůstal laik.

Já: A tam jste potkal zakladatele. Jakou úlohu myslíte, že má zakladatel v životě věřícího Opus Dei?

Petr Kopa: No úlohu (smích). Akorát žít a mluvit, slyšet zakladatele Opus Dei během jednoho a půl roku v Římě pro mě a pro všechny to byl obrovský zážitek, obrovský privileg, protože zakladatel měl tu schopnost dotýkat se srdce, nebo jak bych to řekl (smích). On mluvil velice nadpřirozeně a vysvětloval nám spoustu detailů ducha Díla a jak se má dělat to a ono. Hodně nám doporučil být velice upřímný, to je alfa a omega vytrvalosti, nenechat si žádný konflikt, problém pro sebe, a tak no. Bylo to s ním velice příjemný, když on mluvil, tak lidi byli tichý. Si mohl slyšet pád špendlíku na zem (smích), tak ticho bylo. A pak když končily tyhle rozhovory s ním. Všichni jsme chodívali do kaple. Bylo rozmístěno, ja nevím, dvanáct kaplí v těch budovách. A každé zase znova to probíral, jo v rozjímání a tak. Zapisoval a tak dále.

Já: A kdy přišla ta myšlenka, že byste mohl rozšiřovat Opus Dei do České republiky?

Petr Kopa: Já jsem na tohle zeptal zakladatele a on mi řekl, že jakmile padne komunismus, že přijdeme sem, a tak se to stalo. Mně řekl a ty nezapomeň tvoji češtinu a dopisuj si s Milošem Sýkorou ve Venezuele a tak dále. Abys byl připravený. Já jsem to pak nějak zapomněl. Jsem myslel, že to byl takový rétorický obrat, ale pak jsem pochopil, že vůbec. Že on skutečně věděl, nebo Bůh mu asi řekl nebo nějak ukázal, že padne komunismus. Ta informace, on jí jako spousta dalších lidí, kteří jsou zodpovědní za církve věděl. Oni věděli, že padne komunismus.

Já: Ten člověk ve Venezuele se tam dostal podobným způsobem jako vy?

Petr Kopa: Ne, ne. On přímo, ja nevím, možná v roce 1968. Nevím už, se dostal do Venezuely.

Já: Jako přitom když bylo Pražský jaro, kdy se to trochu uvolňovalo.

Petr Kopa: Já nevím kdy, víš. Co já vím, on se tam objevil, když měl třináct roků. Proto uměl nebo umí velice dobře česky. Možná to zapomněl hodně.

Já: Víte o nějakém člověku, že by byl ještě v době komunismu o nějakém člověku, který byl v nějakém kontaktu s Opus Dei, že by to znal.

Petr Kopa: No tady byla celá řada lidí, kteří se zajímali o Opus Dei a vydávali v samizdatu informace o Opus Dei. Já jsem si přečetl v Žürychu takovou bichli o Opus Dei, která byla přeložená od Thierry, to je numerář, která napsal něco ve francouzštině. Tady se to přeložilo do češtiny. Ten tisk byl ale velice z technického hlediska špatný (smích). A tak já jsem musel nějak odhadovat smysl textu, protože to bylo mlhavý, ale takových je spíše v archivech spousta. Pokaždé když se Dílo atakovalo, no tak tady hned obrátili smysl, že je to dobrý. Nevěřící, věřící, nebo progresisti, když atakovali Dílo.

Já: Jak myslíte, že se s tím seznámili?

Petr Kopa: No, protože oni měli nastavené antény, aby se dozvěděli o všelijakých věcích, které probíhaly v západu. No tak Opus Dei bylo už tehdy velmi důležitý. Opus Dei nikdy nepůsobilo v krytu nebo jak to říct.

Já: V skrytu.

Petr Kopa: V skrytu, no tak tehdy už bylo spousta věcí publikovaných. Stačí jenom otevřít oči, no. Když je zájem, tak...

Já: Vy jste byl první, kdo byl vybrán do Československa?

Petr Kopa: No tak první ne. My jsme byli hned tři, kdo jsme přišli. To byl Dr. Lobo, Gustavo a já.

Já: V biografii jste psal o nějakém Američanovi, který už tady.

Petr Kopa: Jo ten přišel kvůli byznysu už dřív. Tady byl dřív a začal rekonstruovat Týnský dvůr.

Já: A to byl taky numerář?

Petr Kopa: Taky, taky. On přišel z New Yorku. Já myslím, že on přišel už dva roky předtím.

Já: Ještě za komunismu?

Petr Kopa: Ne ne to ne. Ale krátce po pádu komunismu se tady objevil.

Já: A vy jste teda přijeli v roce 1991?

Petr Kopa. Ano my jsme přijeli přesně ke konci září, protože 2. 10. bylo výročí založení Opus Dei. Jsme slavili spolu v Adria, taková restaurace na Národní třídě. Si pamatuju, že pro nás tady všechno bylo za babku. My jsme měli valuty a tehdy jsme dostávali hodně korun a ty ceny byly tady hodně nízký.

Já: Zanedlouho Vás přijel navštívit prelát.

Petr Kopa: Tehdy to ještě nebyl prelát. Přišel don Álvaro del Portillo. V únoru nebo v lednu 1992.

Já: To už ale byla osobní prelatura, ne?

Petr Kopa: Ne, teda jo máš pravdu. Já jsem si to popletl. Jasně prelatura byla prohlášena 1982.

Já: Je to běžná praxe, že prelát přijíždí do zemí, kde se začíná?

Petr Kopa: Ne, to není běžný. Běžný je, že ti lidi, kteří jdou někam začít Dílo, že jdou do Říma na tři dny se setkat s Otcem nebo prelátem, ale u nás to bylo, jak se říká, docela jinak. My jsme přišli sem a prelát přišel za náma. Byl s náma tři nebo čtyři dny. To popisuju v mé biografii, krátce co se tak stalo.

Já: Myslíte, že návštěva byl takový impuls, abyste začali?

Petr Kopa: No jasně to bylo obrovský. Například jenom to, že nám řekl, že máme hledat sídlo pro Dílo. Například. Já hned jsem se dal, možná jinak bysme neměli Na Baště, protože já jsem se hned dal do práce. Já jsem se hned dal do hledání a jsem našel spousta objektů a tohle byl ten, řekněme, užší výběr.

Já: Myslíte, že existuje nějaká sociální vrstva, na kterou se Opus Dei zaměřuje jako první, když přijde do nové země?

Petr Kopa: Opus Dei na celém světě se zaměřuje hodně na intelektuály. Na leaders, ale leaders spíše po stránce intelektuální než finanční. Proč? Protože oni mají veliký vliv na společnost a jsou schopní podle svých pozic jako profesori na univerzitách nebo velcí manažeři jsou schopní dělat obrovský apoštolát. Si můžeme představit, co to znamená například pro právníka. Právník, který je dobrý křesťan, může z toho dělat krásnou věc. Pomáhá lidem a nebude podporovat rozluky v manželství a takové věci. Tohle je takový trochu, jak se říká v němčině Schwerpunkt. Ale jinak samozřejmě je Opus Dei otevřené pro všechny lidi, kteří mají nějakou poctivou práci. Chtějí něco, někam život dotáhnout. Drtivá většina jsou to ženatí lidi, který mají rodinu a pak samozřejmě taky jsou hodně důležitý pro Dílo kněží. Zakladatel dokonce vytvořil pro kněze speciální Kněžskou společnost svatého kříže. A nejenom to. Dokonce před mnoha lety se postavila ta univerzita v Římě. Santa Crucis. Tam byli formováni, dá se říct tisíce kněží a pořád se formují dál. Na srdci Díla vždycky hodně leželi a leží kněží.

Já: S lidmi, s kterými jste sem přišel, jste je znal už předtím?

Petr Kopa: Ne, nikdy neviděl.

Já: Takže jste se poprvé uviděli až v České republice, nebo v Československu ještě?

Petr Kopa: Jo.

Já: Jak konkrétně vypadaly ty prostředky, kterými jste se snažil rozšířit povědomí o spiritualitě Opus Dei?

Petr Kopa: Tady?

Já: No tady v Čechách.

Petr Kopa: No to první bylo, když jsme jeli. My jsme organizovali nějakou výpravu do Říma, protože náš otec Josemaría Escriva de Balaguer byl nejdříve blahorečen. A to bylo 17.5. 1992. Jeli jsme tam s jedním autobusem, plno lidí. Samozřejmě ty lidi jsme nějak, nebyli to. No byl to normální průřez českého obyvatelstva. Všelijaký mladý, starý, ženy, muži, všechno, studenti. A bylo to, byla to taková velká akce. Pak jsme poznali postupně spoustu lidí, stovky a tisíce. Spousta z těch starších měli trochu problém chápat Dílo správně, protože tady katolík za komunistů byl reálně občan třetí třídy, řekněme. Věrný katolík dostával ty nejhorší byty a ty nejlibější práce. Například profesor Sousedík, velká autorita, světová, a tak on, samozřejmě byl tehdy mladý, pracoval v sanitárních věcí, montoval koupelny například a pak byl rehabilitován a studoval dál.

Já: Jak jste vnímal vlastně nastavení společnosti v Čechách vůči církvi po revoluci?

Petr Kopa: Já jsem vždycky měl ten dojem, že Češi respektují katolickou církev mnohem více než Švýcarsko, kde jsem dřív žil. Proč? Protože církev byla spolu s většinou Čechů pronásledována, nebo jak bych to řekl, nebo se s nima špatně zacházelo. Vznikla taková sympatie. Ateisti nemají žádný protiřímský afekt, řekněme. To je takový terminus technicus ve Švýcarsku, v Rakousku trochu méně ale zejména v Německu. To je takový kolaterální plod reformy protestantský, no.

Já: Byla nejdříve nějaká oficiální komunikace s církví, než jste sem mohl přijet? Zařizoval jste to nějak?

Petr Kopa: No samozřejmě. Já mám za to, že v Římě, než jsme přišli, se domluvilo s tehdejším kardinálem, kdo to byl, Beran nebo?

Já: Teď nevím.

Petr Kopa: V roce 1991, 1992 byl tady, protože když přišel sem Álvaro del Portillo, tak samozřejmě šel navštívit kardinála, nebo arcibiskupa.

Já: Tak to teď nevím, no.

Petr Kopa: Ale to se rychle najde. Dílo nikdy nic nedělá, aniž by s tím souhlasila místní autorita.

Já: Takže ještě předtím, než jste přijeli už jako by byl souhlas?

Petr Kopa: No jasně.

Já: Byl český jazyk pro Vás nebo pro ostatní problém?

Petr Kopa:

Já: Pro ostatní to asi byl problém?

Petr Kopa: No pro ostatní to byl tvrdý oříšek, protože jsem vícekrát slyšel, že zejména pro Španěly nebo lidi, který mají románský jazyk, tak je to hrozně těžká ta řeč, ta čeština, jo. Oni chodili na univerzitu. Byli tam rádně zapsaní jako žáci a učili se češtinu, více hodin denně, jo. Podle nějaký metody a se pamatuju, že teprve po šesti měsících začínali trošinku blábolit (smích). Rozjížděli se pomalu, ale bylo to hodně těžký, no. Ještě dneska po třiceti letech, když trochu pozoruješ Španěly, když mluví tak.

Já: Tak jde to poznat, no.

Petr Kopa: Nejsou tak rychlí, no nemůžou, protože oni pořád ještě nechtěně vnitřně ještě, než něco řeknou v češtině, tak mají v sobě tu větu ve španělštině a musí to nějak přeložit. Trošičku myslím, že to tak nějak funguje, protože mluvěj a někdy se přetrhávají, ten proud, ten sled slova, protože musejí pořád přemýšlet. A chci říct, že ta čeština se vyjádřit, musí sami sobě dělat veliký násilí, což je samozřejmě hodně osobní. Někteří to umějí líp, některý méně. Taková výjimka je podle mě don Angel, ten mluví velice plynule slovenštinou. No ale to není moc normální.

Já: Byli jste nějak v kontaktu s tím Američanem, jak jste říkal ten Tom McDonough?

Petr Kopa: No ten Tom se vůbec nemohl naučit. On študoval, študoval. Mu to nešlo, nešlo. No, a to byl jeden důvod, proč se musel vrátit, no, nebo chtěl se vrátit, protože mu to nešlo no. Čeština je velice, je to kruťárna například pro Angličana nebo Američana. Všechno nejsou regule, všechno jsou výjimky a ...

Já: Navštěvoval Vás někdo pravidelně, někdo z Opus Dei, když už jste tady byli nějak?

Petr Kopa: No samozřejmě. My jsme na začátku byli část regionu Rakouska. Tam byl intenzivní kontakt samozřejmě. Oni jezdili sem nebo my tam, ale samozřejmě pak se vědělo, že ten jazyk je problém. Oni nemohli mluvit, neuměli češtinu, žádný nemohl přímo mluvit s lidma tady. V roce 2007 jsme přešli jako region, jako plnohodnotný region. Teď jsme přímo napojení na generální radu v Římě.

Já: Ještě spolu se Slovenskem?

Petr Kopa: Jo, samozřejmě. To je jeden region.

Já: Je nějaká základní aktivita, kterou dělá Opus Dei, aby jí poznali více lidí, který by se mohli stát věřícími Opus Dei? Někjaká aktivita, která líp přiměje lidi, aby to poznali, třeba by se pak mohli stát.

Petr Kopa: Tyhle aktivity jsou ti známí. To jsou ty kroužky pro mladý lidi. Všechno, co souvisí, tam na Baště, kontakty, kamarádi a tak. Důležitý je mít na mysli, že Dílo nikdy nepůsobí, jak bych to řekl.

Dílo zásadně jenom formuje a se stará o vlastní členy. To je ten apriori princip, ale ty samozřejmě přitahují své přátele k centru, takže se stará i o přátele taky. Tenhle kruh se víc a víc otevírá, nebo zvětšuje. Ale Dílo nikdy nepůsobí korporativně. Lidi v Díle nechodí spolu jako zástupci Díla. To neexistuje tohle. To je všechno hodně osobně, no. To je například (smích). Já se vždycky musím smát, že ještě dneska lidi, nebo lidi které znám, tak se mě ptají: „Hele, jaký postoj zaujímá Dílo vůči demokracii v Bavorsku?“ (smích) To je taková blbá otázka. Dílo nemá co zaujímat a vůbec nejde do takových věcí. Každý člen si pak dělá, co chce, že jo. Absolutní svoboda. Proto, samozřejmě důležitý je mít spoustu kontaktů a přes přátelství a tak, to je to nejlepší, protože samozřejmě víc a víc lidí nedůvěřuje médiím a tiskovin. Hodně se lže. To, co hluboce přesvědčuje jsou vždycky slova jednoho kámoše, který mu člověk může 100 % důvěřovat. To je, to má...

Já: Byla předtím nějaká formace, jak se začíná nový vikariát?

Petr Kopa: Ne. Zakladatel Díla vždycky říkal, že když se někde začíná, tak se musíme chovat jako malé kačeny, který najednou musí skočit do vody a plavat no. Nejde to jinak. To se říká ve španělštině: „*patos al aqua*.“ V tom procesu se totiž naučí určitý věci, který souvisí se situací jedné konkrétní země nebo státu.

Já: Setkával jste se s nějakými reakcemi na Dílo, uvnitř třeba církve nebo i z té světské společnosti, jestli nějak, nějaký reakce, jestli byly negativní, nebo pozitivní třeba z uvnitř církve jste setkal s něčím?

Petr Kopa: Dílo ne vždycky je dobře chápáno v církvi, jsou spousta lidí, kteří se dívají na Dílo, buď lhostejně nebo to obdivují, ale nechápu. Mají předsudky, si myslí, že to je, nebo se říká, že Dílo má peníze. Samozřejmě vidějí krásný domy, které nepatří církvi, tak si plno lidí říká: „*Aha, odkud to berou*.“ Protože to se nevidělo, že se laici najednou sami umí žít, jo. Samozřejmě to nebylo dobré. V historii lidi mockrát využívali církev, aby získali časné výhody. A najednou jde vidět lidi, kteří říkají, že žijou pro Boha a mají hezký domy a mají hezký auta a pracují jako ředitelé bank nebo mají dobré pozice v životě, no tak je to podezřelý. Lidi nebo katolíci ne moc vzdělaný to nemůže chápat, protože jim chybí ten nadpřirozený horizont. Nemají místo, nemají žádnou vnitřní škatuli, kam to hodit, žádnou kategorii. A když není kategorie, tak lidi najednou začínají podezírat: „*Aha, asi takhle nebo takhle*.“ Dokonce (smích) jednou v jižní Americe jsem slyšel takový předsudek, že Dílo je bílá mafie v katolické církvi, mafia blanca (smích).

Já: Často jsem se setkal s názorem, že existují lidi, kteří jakoby slepě obdivují Dílo a jsou vlastně zaujatí a pak jsou ti, kteří jakoby špiní jenom Dílo a nevidí na tom vlastně nic dobrého, jestli byste třeba souhlasil s takovýmto pohledem.

Petr Kopa: No samozřejmě, ty, kteří špiní Dílo, je to katastrofa, protože se vlastně tím špiní oni sami, no, ve svém svědomí. To nemůžou jen tak, něco, co je doporučeno od Jana Pavla II. a dalších papežů, který podepsal dokument tý prelatury a tak. Žádný katolík si nemůže dovolit myslet špatně o Dílu jako

celku, může si něco myslet o konkrétních členech. Víme, že v církvi konkrétní osoby můžou selhat a selhávají, no. I v takovém případě není dobré a je to hřích ta pomluva, i když je to pravda. Lepší je nemluvit špatně o nikom v církvi, jo.

Já: Za jak dlouho začali místní lidé žádat o přijetí?

Petr Kopa: No to potřebovalo nějaký čas. To začlo v 1991 a ty první přicházeli k Dílu 1997, myslím. Tak asi šest roků to trvalo. Šest sedm roků.

Já: Jak se seznámili tihle lidé s...

Petr Kopa: No to bylo. Já jsem na začátek, jsem tehdy byl mnohem mladší. Jsme rychle vytvořili klub. Jsme žili několik měsíců na Jungmannově 5, pak jsme se přestěhovali do Jinonic, tam jsme měli aspoň jednu garáž a v té garáži jsme vytvořili klub. Tam jsem organizoval dar 20 počítačů ze švýcarských bank, ujetých samozřejmě. No jo ale tehdy počítače to byla super přitažlivá věc. Lidi tam chodili, se hráli nebo se učili na počítači a pak byl fotbal a takové věci. Ne ale, byla tam spousta takových kluků, kteří přicházeli z arcibiskupského gymnázia. Já jsem si myslel, že asi tam najdeme ty správný, ale měli hodně klerikální mentalitu. Těžko chápali Dílo. Z těch žádnéj nakonec nepřišel. To je ale absolutní normálka, vždycky na začátku jsou věci těžký. Člověk musí vytrvat.

Já: Přišli nějakí členové ještě z ostatních zemí pomáhat tady?

Petr Kopa: Pozdějc přišel tady přišel Brazilec Ulbrich, Anselmo Ulbrich, který se vrátil, jak víš. A pak přišel Luis Gustavo, taky Brazilec.

Já: A to bylo tak přibližně v jakém roce? Tedy Luis Gustavo.

Petr Kopa: Luis Gustavo teda. Tak před patnácti lety. Do Slovenska přišla spousta lidí.

Já: Ještě jste zmiňoval z Caracasu, ten Quico nebo?

Petr Kopa: Z Caracasu přišel Quico, sem. A on se taky vrátil. Musel kvůli mamince, já nevím, nějaký problémy.

Já: Znáte nějaké důvody, proč se lidé vracejí zpátky?

Petr Kopa: No takhle. Zakladatel vždycky říkal, že když se někdo v takové nové zemi necítí moc dobře, že mu to hodně vadí a tak dál, že je lepší, aby se vrátil. Vždycky je volnost se vrátit. A nikdy není obligo někam jít. Vždycky můžou člena Díla někam pozvat, ale když nechce, tak nechce. Se mu zdá, že je to pro něj moc velký sousto, no tak nemusí.

Já: Jsou nějaké osnovy, jak by měly vypadat centra Opus Dei? Jak by měly vypadat ty vnitřní prostory, jestli tam je něco, co by tam mělo být.

Petr Kopa: No nejsou žádný precizní. Normálně domy Díla, kde žijou výhradně numeráři, protože ty ostatní mají vlastní domov, že jo. Ti jsou ženatí. No tak to jsou numeráři, anebo v kolejích, tam žije spousta lidí, kteří nejsou z Díla, a to je k tomu určený. Jinak centra Díla, kde žijí jenom numeráři jsou domy nebo byty normální jako každé jiné byt. Malý rozdíl je jenom v tom, že tam bývá kaple, malá, protože tam se slouží denní mše. To je hrozně důležitý pro udržování vnitřního života, a to je všechno. A pak další důležitá věc je, aby to zařízení bylo vkusné, aby to bylo příjemný místo, protože když člověk usiluje o svatost, nemůže, to nefunguje uprostřed chaosu, nepořádku a špíny. Samozřejmě pokud ta špína, a to všechno je důsledek vlastní lenosti. V nějakým případě, když je zemětřesení, tak se může strpět takových chaos nějaký čas, než se to dá pořádku, ale stabilní situace žít v nepořádku a ve špíně, tak to neprospívá, vůbec. Člověk, když se dívá. Zajímavý v katolické církvi, například kostely jsou krásný, čistý, zametený a mají spoustu, dá se říct, že jsou luxusně vybavený, ale to je špatně, to je všechno pro Pána. Veškerý zlato, stříbro to je projev úcty k Bohu. To samý se může říct o kláštorech a pak lidi doma, pokud můžou, tak se snaží, aby měli svůj vlastní domov nějak uspořádaný, aby to nebyl nějaký chlív.

Já: Stávalo se i tady v Čechách, že jak jsem si četl biografii zakladatele, tak často třeba se stali členy, ale pak vlastně odešli po nějaký době.

Petr Kopa: No samozřejmě. Ne všichni (smích). Řekněme, povolání to je, je to volná věc. Je to veliký privileg, ale to neznamená, že každý dokáže skutečně být věrný. Lidi se můžou unavit, nebo si najednou mohou myslet, že to není ono. Nevím, je to velice osobní. Já si myslím, že člověk, který byl v Dílu tak pět šest let numerář, jo. Ten zná Dílo tak dobře, že když odejde, tak proto, že se mu chce, nebo se může stát, že každý člověk je křehký jako suchý list, řekněme. Když například člověk nepečuje o vnitřní život, tak a začíná kultivovat určitý pouta, je napoután na peníze, na vlastní ego, to je to největší, tak odevzdání Bohu v Díle a zapomenout sám na sebe může být veliký problém. To jsou vnitřní procesy, to jsou ty procesy, jak se generuje ta nevěrnost, ale vždycky je možnost, že si to člověk uvědomí a přehodí kormidlo. Proto jsme právě svobodní, abychom tyhle věci mohli dělat.

Já: Znáte webovou stránku bývalých členů, který píše negativně o Opus Dei?

Petr Kopa: Samozřejmě jsou takový, je jich málo, ale jsou. Jsou zahořklí, který si myslí, že to, co milovali najednou o tom musí mluvit špatně. Myslí si, že musejí varovat druhý, aby se nedostali do kontaktu s Dílem, protože je to špatný a tak. To jsou takový reakce, velice známý v církvi. Stejně jako jeden, který když byl v nějaké firmě vyhozen, no tak mluvil o firmě špatně, když byl vyhozen kvůli vlastním problémům, tak neuzná, že se flákal nebo, že někoho podvedl. No tak řekne, že je to špatný a s tím se ospravedlní. To jsou absolutně lidský věci, který byly vždycky v církvi.

Já: Co si myslíte, proč někdo natočil film jako Šifra mistra Leonarda, kde se v tom filmu líčí Opus Dei jako vatikánská mafie, nebo se ukazují šílený umrtvovací praktiky.

Petr Kopa: To byla taková karikatura, no. Taková blbost, ale zase nám udělalo hodně dobře v tom smyslu. Jak říkají profíci v reklamě, že je důležité, aby se o Vás mluvilo, špatný nebo dobrý. To nám udělalo takovou reklamu brutální. Protože lidé viděli. Lidi, který trochu myslej, nevěří filmu, jo. Koneckonců je to fiction. No tak dobře, je to fikce, že se mlátěj a dělají takový blbosti, ale chtějí vidět, kde je ta pravda Opus Dei. V určitým momentě stály fronty až čtyřicet televizních firem, stály frontu před dveřma zastoupení Opus Dei v New Yorku, takový velký, no velký mrakodrap. Já jsem tam byl jednou, 22 poschodí, krásná věc nová. Chtěli vědět, co je Opus Dei. A obrovským způsobem vzrostlo správný pochopení Opus Dei a nemálo lidí, řeklo, tak tohlensto mě zajímá a se stali členy. A tak díky Da Vincimu Kódu spousta lidí přišlo k Dílu. Tak to je klasický případ z něčeho, co je zjevně špatný, vytáhnout dobrý věci. Člověk musí zůstat vždycky optimistický.

Já: Vlastně v Čechách díky tomu vznikla i bakalářská práce, kde psala jedna holka, že po zhlédnutí chtěla zjistit, co je to Opus Dei a napsala o tom práci.

Petr Kopa: Taky se hodně špatně mluvilo o křesťanech od samého začátku. Židi, kteří nechtěli akceptovat Krista, tak mluvili špatně, ne jenom o Kristu ale o všech, který ho sledovali. A vždycky ve všech časech to tak bylo. Tak.

Já: V jaký fázi rozvoje si myslíte, že je teď Opus Dei v Český republice?

Petr Kopa: No fáze. Řekněme, že je to v plenkách, protože a vždycky. Samozřejmě ten růst byl krásný, práce, co se dělala. Spousta lidí je v kontaktu s Dílem. Ale pořád je to malý plamínek, ale tenhle plamínek jednak vyzařuje světlo, a i když je malý, tak se lidi můžou orientovat, to teplo se necítí, ale vidí se ten plamínek a je to orientace, kterým směrem se má kráčet a tohle je dneska v církvi hrozně důležitý, aby někdo něco ukazoval, ale s tím, že se nevytahuje. Zůstává, kde je, tichý, dělá svou práci, ale je to alternativa, nebo určitý model, nebo pramen inspirace pro spoustu lidí.

Já: Určitě jste měl možnost vidět země, kde je Opus Dei už více rozvinutý.

Petr Kopa: Nejvíc se to vidí ve Španělsku, v USA, v Mexiku, tam jsou tisíce a tisíce členů.

Já: Jak by to vypadalo jinak, kdyby to už bylo rozvinutý?

Petr Kopa: To by bylo mnohem hodně lepší. Protože Opus Dei jenom dává formaci, křesťanskou a lidskou, ale představ si, co by to mohlo znamenat pro Česko, kdyby byly tři tisíce členů Díla, numeráři, supernumeráři. A každej by se snažil uskutečňovat Boží vůli ve svém životě, maximálně. To znamená apoštolát, to znamená pomáhat druhým. Jak by vypadala politika? Řekněme, že jen 50 jsou v politice. Jak by to bylo? Snad trochu líp. A každý pak dělá věci a myslí, jak on to vidí, ale to neznamená, že více lidí nemůžou být ve shodě. Možná by jsme vůbec neměli. Velký problémy by třesb vůbec neexistovaly. Naopak zlo působí tak mohutně, protože dobrý lidi jsou slabí a je málo těch, kteří se chtěj exponovat a pak samozřejmě to zlo má volný terén pro sebe. A působí skrze parlamenty a sněmovny. Odhlasujou

blbý zákony, velice špatný. Proti rodině, proti dětem, sexuální atak. Taková velká mafie zla. Ja si myslím, že Evropská unie, ne všechno ale ty věci, které propagujou, jsou špatný. No to jsou gayové, sexuální výchova dětí a tak dále, katastrofy. To je možný jen proto, protože každý mlčí a nechá to být. Každý si myslí: „*No snad se to nějak vyřeší.*“ Nějak vyřeší, to nefunguje! Tak si to myslela spousta Němců, když Hitler víc a víc nabýval na síle. Mysleli si, daleko nedojde, no uvidíme. A žádný nic nedělal a najednou chtěli něco udělat a už bylo pozdě. Už ta mocenská mašinérie byla postavená a se začali pronásledovat všichni, kteří byli proti Hitlerovi, postrkaný do koncentračních táborů, vlastní Němci, jo. Byli ti první, kteří dostávali namláceno přes hlavu a byli zabití po tisících. To snad se neví, ale ti první oběti byli samí Němci. To jsou ty malý krůčky, který když člověk zanedbává, že snědl salám, salame taktik. Pomalinku a jakoby se nezdá a pomalu a ono najednou je klec postavená a co lidi můžou dělat. Tak se to stalo spoustakrát v církvi a nejenom v církvi ale i v dějinách. Taky komunismus. Na začátku se mohl zastavit, ale nebyla k tomu, bylo to těžký no. Najednou oni měli zbraně, velká část vojáků byla pod vlivem komunistů. Začali hned budovat mocenskou mašinérii.

Já: Chtěl byste na závěr nějak to shrnout?

Petr Kopa: (smích) No důležitý je, aby každý skutečně žil pro Boha. Dílo jenom chce to intenzivně připomenout. Dílo je velice rádo, když se daří jakýkoliv iniciativě ve službě církvi. Dílo si v žádným případě nesmí myslet, ani žádnéj z Díla, že on to umí líp než druzí. Problém je, že spoustakrát, ti druzí nemají nikoho, který by jim něco ukázal a tak. Je spousta dobrých lidí, i když jsou to předsudky někdy. Nejhorší je vlastní slabost, vlastní hříšnost, která brzdí všechno.

2.Příloha č.2: Rozhovor vedený s Gustavem Mongem 27.7.2021 v Praze

Já: Kdy si začal uvažovat, že by si šel šířit Dílo do České republiky?

Gustavo Monge: Jakmile mi to Otec sdělil, skrze nějaký lidi v Madridu. Konkrétně jeden člověk v Madridu, který pracoval v komisi. Dneska je regionální vikář Španělska. On mi sdělil, že jestli bych měl zájem působit v Československu.

Já: Víš o někom, že by byl v kontaktu s Opus Dei již za komunismu v Čechách?

Gustavo Monge: Tehdy netušil jsem vůbec nic. Postupem času jsem se dozvěděl, že tady byli lidi, kteří pak emigrovali do Venezuely, do Londýna – Anglie, do Říma a pak v těch zemích se setkali s Dílem a se stali členy Opus Dei. Ale přímo zde byla nějaká setkání s kardinálem Tomáškem, nebo například to měl Miloš Sýkora, který je ve Venezuele. Nevím, jestli se on přímo setkal s kardinálem Tomáškem, ale myslím, že Juan Baptista Torillo, který zemřel ve Vídni, tak měl možná nějaký setkání s ním, aby mu vysvětlil, co je to Dílo. Jeden novinář měl možná nějaký sraz s kardinálem Tomáškem. To bych měl ověřit. Nevím přesně. Než jsme se zde usadili natrvalo, tak byla určitá formační setkání tady. Jeden přidružený, který se jmenuje Linarez, byl v Čechách na nějaké sportovní události a seznámil se tady s nějakou českou rodinou. V domě té rodiny pak probíhala ta formační setkání.

Já: Byl tady někdo, kdo znal tu literaturu v Čechách? Myslím třeba *Cestu*.

Gustavo Monge: Myslím, že pan Bláha, vrátný biskupského paláce, používal *Cestu*. Oni si ručně kopírovali *Cestu*, a to nějak kolovalo. Konkrétně pan Bláha měl přístup k *Cestě*.

Já: Jakou myslíš, že měli Češi mentalitu po době komunismu? Jaká vlastně byla výchozí pozice pro Dílo, aby tady mohlo zakořenit? Jestli tomu česká mentalita bránila, nebo?

Gustavo Monge: Já si myslím, že česká mentalita může ducha Opus Dei dobře pochopit, protože tady se vždycky kladl důraz na pracovitost. Práce je velice důležitý prvek života a lidé tady pracují a pracovali. Je to taková dobrá ctnost pracovat dobře. A tohle velice hezky tady zapadá. V tom je taková výhoda pro Čechy.

Já: Myslíš si, že existuje sociální vrstva, na kterou se Opus Dei jako první zaměřuje?

Gustavo Monge: My jsme samozřejmě dělali, co jsme mohli. Kontaktovali jsme lidi, které jsme mohli a nebyli jsme nějak vybíraví. Aspoň z mojí zkušenosti. My jsme dělali apoštolát na našich pracovištích, kde byli lidi. Nemyslím si, že jsme se zaměřili na nějaký segment populace, který má třeba menší vliv. Možná jsme o tom vůbec neuvažovali a nevím, jestli to byla chyba. My jsme se zaměřovali na lidi, kteří s námi přišli do styku přes práci.

Já: Jak si vnímal náboženskou situaci v Čechách po revoluci, jestli byl k církvi spíš pozitivní vztah nebo?

Gustavo Monge: Tady ta situace církve byla jiná, protože to byla spíš taková podzemní církev. Katolíci nemohli dát najevo svou víru, protože to obnášelo nějaká rizika. To znamená, že ta situace byla trošku zvláštní. Katolíci fungovali po svém, trošku jako partyzáni častokrát. Taková tajná organizace. Podzemní církev. My jsme vždycky jednali s místní církví. Místní biskup o nás věděl. Měli jsme s ním nějaké setkání. On věděl, co děláme. To je v rámci naší praxe velice doporučeno, aby ten místní biskup věděl, co děláme. Potřebovali jsme třeba povolení, aby tady mohl být svatostánek. Vždycky bylo třeba jednat transparentně a dobře s tím biskupem. A situace církve, to jsme vůbec neřešili (smích). Možná někteří lidi, kteří působili v těch podzemních strukturách se stali členy Opus Dei. Byli někteří kněží, kteří kolaborovali s hnutím Pacem in Terris. My jsme nikoho nezahnali. My jsme byli spíš taková otevření pro všechny lidi. Lidi o nás věděli a tak dále.

Já: Víš o té oficiální komunikaci mezi Opus Dei a církví? Zařizoval si to ty nebo spíš prelát takový ten první kontakt s českou hierarchií?

Gustavo Monge: Jak říkám, možná že to bylo přes Vídeň. Regionální vikář Opus Dei ve Vídni zřejmě měl kontakt tady s místními biskupy a jakmile se rozhodl zřizovat tady Opus Dei. Jednání přicházelo od Vídne. Regionální vikář to musel vysvětlit a žádat o povolení. Myslím, že to měla Vídeň na starost to jednání, dokud my jsme byli pod Vídni. Potom se to nějak osamostatnilo, že jo. Přímo regionální vikář pro Československo. Ale ty první kontakty byly přes Vídeň.

Já: Vy jste tedy přijeli v roce 1991. Byl tady ještě nějaký člen před Vámi?

Gustavo Monge: Byli na Slovensku. Tehdy to ještě bylo Československo. Kecám, tady možná byl jeden. No byli v Brně, promiň. Oni byli tři lidi, kteří projevíli velký zájem a který podepsali jakoby blanco šek. Blanco šek to je, že podepíšeš něco a nevíš, co to obnáší. A oni se jako by připojili a to zařídila Vídeň. Robert Bek, numerář který je ve Vídni. A on to nějak zařídil, že tihle tři ženatí muži z Brna se připojili k Dílu, ale oni velmi rychle přestali, protože já si myslím, že oni trošku nepochopili, co to znamená být členem Opus Dei a fungovali trošku jako partyzáni. A jakmile se to trošku dalo do pořádku, oni možná byli trošku neochotní pokračovat.

Já: Po návštěvě Álvara del Portilla, tak přišly návštěvy ještě od dona Echevarií? Pamatuješ si nějak ty návštěvy?

Gustavo Monge: Návštěva dona Javiera byla v roce 1996 nebo 1995. Bylo to asi v září. Myslím, že to bylo září možná 1995, protože ještě probíhala rekonstrukce. On viděl tady tu rekonstrukci a my jsme tady zahájili činnost v roce 1996, takže to muselo být v roce 1995 v září. Byl ubytován v hotelu v tehdejší hotelu v Dejvicích, ta vysoká věž, takový sovětský hotel. Teď je to International. Teďka to je Mariot, ale dříve International. Byl s náma několik dnů a viděl ten dům, jak začíná rekonstrukce a my jsme s ním měli takovou besídku v tom starém domě v Jinonicích. Taková malinká beseda, bylo tam 20

lidí. Petr Kopa trochu volně překládal a bylo to velmi hezké. A on byl ubytován v tom hotelu International.

Já: Co myslíš, že je taková základní aktivita, kterou Opus Dei dělá, aby se o ní dozvědělo co nejvíce lidí, když přijde do nové země?

Gustavo Monge: Základní aktivita. Opus dei pomáhá místní církvi, protože Opus Dei je součástí církve a pomáhá oživit ten život v těch zemích, kde působí, křesťanský život oživit a možná se snaží vrátit ten původní zápal, že jsme všichni povoláni ke svatosti. Není to nějaká bombastická věc, ale je to věc, která je nutná říct a hlásit ale ne megafonem ale spíš každý ve svém prostředí, ve své rodině a trochu nakazit. Je to věc, kterou prožívali první křesťané. To je potřeba dneska, a to je to hlavní, co Opus Dei dělá všude, že se snaží vrátit ke kořenům, ke křesťanským kořenům.

Já: Byl jsi předtím nějakým způsobem formovaný, jak začínat nové centrum?

Gustavo Monge: Ne, já jsem přijel úplně jako mladý student. Nebo mladý profesionál, který začal svou profesní kariéru. Jsem nedostal žádné školení, jak bych tady měl působit. Jsem se musel všechno naučit za pochodu. Svým způsobem my jsme hodně důvěřovali Dílu a Otcí v Římě, který nás sledoval a nám poželal. My jsme se snažili zasadit to semínko Díla, trochu rozšířit a předat dál, ale my jsme neměli žádné školení, aspoň my tři. Já vím, že v jiných zemích mají nějaký pobyt v Římě s prelátem. Stráví tam pár dnů a jsou možná trochu víc připravený. My jsme přijeli přímo sem bez nějaký přípravy.

Já: Jak myslíš, že bylo Dílo přijímáno v církvi? (myšleno v Československu či v České republice)

Gustavo Monge: Na začátku, ten místní biskup. Tomášek zemřel brzo a pak převzal štafetu kardinál Vlk. On možná byl trochu zklamaný, že jsme nechtěli převzít nějakou farnost na starost. Chtěl nám svěřit nějakou farnost u Karlova náměstí. My jsme nechtěli, protože to pro nás nebylo to, co Opus Dei dělá, provozovat farnost. To je laická záležitost, a aby si to lidi zbytečně nespojili. Proto možná to bylo občas trochu těžké před kardinálem Vlkem, ale my jsme ho pozvali sem a byl tady na besedě a myslím si, že nás měl rád, i když měl svou povahu. Byl možná zklamaný, že jsme od něj nepřijali nabídku od něho. Jinak si myslím, že biskupové tady mají Dílo rádi. Důvěřují Dílu a nikdy nekladli překážky. Možná v Brně ten biskup Cikrle nebyl vždycky úplně nakloněný, ale možná že to bylo tím že nějaký člověk, který byl v kontaktu s Dílem a pak přestal být, tak snad rozšířil nějaké fámy a on se podle toho trochu řídil. Já osobně jsem byl přítomen na více návštěvách u biskupa v Plzni, biskup Radkovský a vždycky to bylo velmi milé, velmi milé. Víím, že otec byl v Ostravě za biskupem Lobkowiczem, za Baxantem, Vlkem, Radkovským, za Paďourem. Oni všichni znali Opus Dei a byli rádi, že tady působí Opus Dei.

Já: Jak myslíš, že bylo Dílo přijímáno ve společnosti, tedy ne v té církevní?

Gustavo Monge: Já si myslím, že my jsme byli takoví malí. Malí, nevýznamní. Parta. Ta společnost si nás nějak nevšímala. My jsme byli prostě takoví normální lidé. Mezi námi nebyli žádní super vědci nebo

akademici, super chytří nebo super známí podnikatelé. My jsme byli úplně normální lidi. My jsme vůbec nerezonovali ve společnosti. My jsme tady zřizovali kolej a snažili jsme se působit mezi studenty, aby se vzdělávali. My jsme organizovali věci pro formační setkání, pro lidi a postupně jsme se dostali do vědomí. Ale ta společnost nevnímala Opus Dei nějak zvlášť, protože my jsme byli malí, nevýznamní.

Já: Za jak dlouho začali lidé žádat o přijetí do Díla?

Gustavo Monge: My jsme se sem dostali v roce 1991 a v roce 1993, 1994 už byli nějakí členové. To znamená, že to netrvalo dlouho. Netrvalo to dlouho. Jednak jeden kněz, první kněz, otec Zrzavý. Já ti teď řeknu, kdy například zapískal otec Zrzavý. Mám to tady. V roce 1996. To byl první kněz a okolo toho roku 1996 také zapískal první supernumerář na Moravě a potom nějaký numerář zapískal v roce 1995 nebo 1994.

Já: Jak se tito lidé seznámili s Opus Dei?

Gustavo Monge: Jak se seznámili? Ten první numerář, to bylo přes školu, arcibiskupské gymnázium, kde Petr Kopa provozoval nějakou činnost. Petr Kopa s nima spolupracoval. Petr Kopa pracoval ve Švýcarsku a tam dědil z banky nějaké počítače, kterých se chtěla banka zbavit a Petr ty počítače věnoval té škole a tím pádem si získal přízeň toho ředitele. Někaké letní tábory jsme organizovali a skrze to jsme se seznámili s nějakou rodinou a z té rodiny byl ten první numerář. To byla činnost, kterou Petr vymyslel, nějaká dobročinná činnost přes nějakou školu a tam byla celá rodina, která přijala křest už jako dospělí a ten nejstarší syn Jakub se stal numerářem. Potom ten otec Zrzavý, první kněz, který byl na táboře s holkama z Díla a byl trochu šokovaný, jak se ty mladé holky hezky modlí a prožívají rozjímání s radostí a on byl z toho úplně šokován, a tak on se k nám dostal skrze svědectví těch holek, které u něho pracovaly.

Já: Mohl bys nějak popsat, jak vypadá separace v Opus Dei?

Gustavo Monge: Mužů a žen? Vypadá to tak, že v charismatu Opus Dei je činnost, apoštolát, finanční a organizačně rozdělený. To znamená, že každá větev si financuje svoje věci a řeší vzdělávání samostatně. A každá větev se vede zvlášť. Všechno samozřejmě vyvrcholí v Otci, který řídí obě větve. Ale každá strana funguje zvlášť, a to je charisma Opus Dei. To dává smysl, protože ženy přijímají jiným způsobem formaci nebo je oslovují jiná témata. To nějak pomáhá, je to jinak než u nás. Dává se zřetel na psychologii člověka, že my jsme trochu odlišní. Funguje to tak, že ve skutečnosti existuje nějaká jednota. Jednota duchovní, to znamená, že já se modlím za ženy z Opus Dei, akorát to neznamená, že se se jimi musím nějak intenzivně zabývat, pokud zrovna nejsem s nějakou z nich na pracovišti, kde pracuje se mnou, protože samozřejmě můžeme se s nima můžeme stýkat, ale neřešit věci apoštolátu, jak financovat nebo jak vést. Nemusíme vést jejich věci, protože ony na to musí samy. Tohle to je důležité a vytvořit takový řád, který je dobrý.

Já: Svatořečení zakladatele bylo roku 2002. Jeli jste nějak do Říma?

Gustavo Monge: Já jsem byl jediný, kdo tady zůstal, abych hlídal tady ten dům. Všichni ostatní odešli. Já jsem byl jediný, kdo tady zůstal.

Já: Někteří členové už od začátku zakladatele opouštěli, bylo to něco běžného i během činnosti v Čechách, že lidi opouštěli Dílo?

Gustavo Monge: Takhle. Já jsem si do roku 2014 myslel, že je to fantastický. Tady všichni vytrvají a všichni jsou věrní, jako kdyby neexistovalo to opuštění. A najednou v roce 2014 několik lidí odešlo a já jsem byl trochu v šoku. Nebyl jsem zvyklý, nebyl jsem zvyklý a to mě samozřejmě bolelo, ale je to normální jako všude. Je to vždycky ta lidská svoboda. Nemůžou lidi předstírat donekonečna něco, co sami nežijou. To se stane všude, v manželství, když člověk nepečuje o manželství, o svou ženu každý den. Dochází ta rutina, a to pak vadne a jde to do ztracena. To samý se stalo s tím povoláním, duchovním povoláním, kdy člověk zanedbává, to vadne a potom nepomůže nikomu, pokud člověk není ochoten obnovit svůj vztah s Bohem. To znamená, že tady nejsme očkováni proti nevěrnosti. To není nikdo. Zakladatel Díla, říkal že dveře ven jsou otevřené, ale dovnitř jsou zavřené. Ty musíš tlačit, aby ses dostal dovnitř, ale odejít můžeš bez problému.

Já: Jestli znáš webovou stránku bývalých členů, který píše negativně o Opus Dei.

Gustavo Monge: Tady v Čechách?

Já: Ne, myslím celosvětově. Jak bys na to reagoval?

Gustavo Monge: Takhle. Nestrávil jsem u toho skoro žádný čas. Víím, že existuje a abych řekl pravdu, tak z toho nemáš nic, nemáš nic, protože lidi, kteří jsou šťastní a opustí cestu a chtějí tě za něco obviňovat a oni jsou fakt zranění a píšou jenom ošklivý a hořký věci. Já nemám potřebu to sledovat, protože tuším, co se stalo. Je to jenom pár lidí, nejsou to ty starý. Nemá člověk potřebu to sledovat, protože tuší, co se stalo a jenom můžu litovat, že třeba i někdo v Díle udělal chybu. Je to možné, tím chci říct, že ty lidi, kteří jsou v Díle, nejsou dokonalí, mají spoustu chyb, a jestli se v nějakém momentě ty lidi v Díle zachovali špatně, nebo zranili někoho a tak dále. To je špatně. Musíme se všichni poučit. Ale taky je pravda, že tady má každý příležitost se polepšit a je potřeba využít ty možnosti, které máme i ty kteří nejsou dobrý, i ti kteří nejsme dobrý (smích) máme čas, abychom se polepšili. To že člověk opustí své povolání, pokud měl povolání, je to radikální řešení, který není optimální, protože nebude úplně šťastnej, pokud tedy měl povolání. Pokud Bůh na něj myslel před stvořením a on tu cestu opustí dobrovolně, protože on sám vědomě nechtěl pokračovat. Nezvládal to a nechtěl spolupracovat s Bohem a s milostí, tak je to cesta k neštěstí. A toho můžeme jen litovat.

Já: Byli ještě nějakí lidé z jiných zemí, kteří přišli do Česka pomáhat? Bylo jich hodně?

Gustavo Monge: Nebylo tady hodně cizinců, ale byli tady lidé ze Španělska, z jižní Ameriky, z USA. Američanů tady bylo asi pět nebo šest z celé Ameriky. Potom z Francie, ze Španělska byli tři nebo čtyři.

Jsou lidi, kteří tady stráví nějaký čas a pak se vrátí zpátky do vlasti. Byli lidé z ciziny, ano, z Ameriky z Evropy. Z Asie nebyl nikdo a z Afriky taky ne.

Já: Znáš důvody, proč se někteří vraceli zpátky?

Gustavo Monge: Protože nenašli dobrou práci, protože po té profesní stránce se jim to nepovedlo. Člověk může setrvat v nějaké situaci, ale jestli neroste i profesně, tak to může být ničivé pro toho člověka. Já si pamatuju prvního z Chille, velice kvalitní člověk, který nemohl najít uplatnění. A to pak je takový profesní trpaslík a je to škoda. Nenašel možnost, jak se uplatnit. Dokonce jeden z Chille a druhý z Brazílie, kteří nenašli uplatnění. Nedokázali se tady etablovat a jim to nějak nepomohlo a bylo lepší, aby se vrátili. A teďka jsou doma v Chile a v Brazílii a jsou rádi. Dělají věci, který mají rádi a jsou spokojení a tak dále.

Já: Jsou nějaké osnovy, jak by měly vypadat centra Opus Dei?

Gustavo Monge: Centra Opus Dei mají nějaký systém. Dejme tomu nějaký architektonický způsob, aby fungovala ta administrace, ten úklid, ten systém. Ten barák se k tomu nějak přizpůsobí, aby v něm mohli fungovat dvě samostatná centra, a to pro administraci a pro rezidenci. A to je vymakáno. To je velice bohatá zkušenost. A potom se centra přizpůsobí místním zvyklostem. Jdeš do Holandska a vidíš, že ty domy jsou typický holandský domy. Jdeš do Anglie a je to typický anglický dům. Přizpůsobeno, aby ta separace administrace a rezidence fungovala. Jenom tohle bych řekl.

Já: V jaké fázi rozvoje si myslíš, že je Opus Dei teď v Čechách?

Gustavo Monge: Je na začátku. Tady máme veliký zájem, aby rodiny z těch škol nabraly ideály, hodnoty, a aby se kolem těch škol česká a slovenská rodina nechala inspirovat. Ty školy začaly teprve nedávno, tak to je na začátku. My jsme na začátku, protože tady máš několik velkých měst. My jsme pořád v Brně, v Praze a v Bratislavě. Přirozeně bychom měli začínat třeba v Olomouci, v Košicích a tak dále. My jsme na začátku.

Já: Jak si myslíš, že by to mělo vypadat, když už by to bylo rozvinutý?

Gustavo Monge: Nedovedu si představit, jak to bude vypadat, protože budeme hodně dlouho na začátku. Protože charismatem Opus Dei je být kvasem. Opus Dei působí jako kvas. Já jsem zvyklý vidět Opus Dei jako kvas. Já nevím, jak to náš zakladatel viděl. Já to nedokážu vidět. Pro mě je to furt práce mezi pohany. Přirozeně mi to připadá jako práce mezi pohany, snažit se být ten kvas. Nedovedu si představit, když všichni budou.

Já: Tak třeba mám na mysli Španělsko, kde už to je rozvinutý.

Gustavo Monge: Ale Španělsko to je země, která potřebuje přeevangelizovat. To je země, která vydává zákony, které jsou velice nelidské. Je tam otevřené pronásledování církve. Je tam hodně potratů. Je to společnost, kde už pár generací se nepředává víra, protože lidi na to častokrát kašlou. To znamená, že

oni jsou taky na začátku svým způsobem. Církev v Evropě je na začátku. Přání nové evangelizace vyslovil svatý Jan Pavel II. Kolem roku 1985 vydal dokument o nové evangelizaci. Nová evangelizace v Evropě, v Evropě v roce 1985. Co to znamená? Že jsme na začátku. To znamená, že to není otázka 50 roků. To znamená, že za 50 roků budeme pravděpodobně stále na začátku a já už budu mrtev. To znamená, že nevím.

3.Příloha č.3.: Rozhovor vedený s doktorem Manuelem Lobem 19. 8. 2021 v Praze

Já: Nejdřív bych se zeptal, jestli byste mohl říct něco o své rodině. Kolik jste měl sourozenců?

Manuel Lobo: Byli jsme čtyři sourozenci, chlapci. Rodiče normálně pracovali, mamka byla doma, starala se o domácnost, o nás. Vyrůstli jsme v Tarragoně. Tarragona to je takový město u moře pod Barcelonou. Je tam hodně chemického průmyslu. Můj otec byl chemik a já jsem potom také byl chemik. Tam jsem žil přes základní školu až do maturity, potom jsem jel do Madridu na vysokou školu.

Já: Byl jste vychováván v katolické víře už odmala?

Manuel Lobo: Ano. Rodiče byli věřící praktikující všichni. Chodili jsme na mši svatou, hlavně moje maminka chodila denně. Otec chodil občas, jako v neděli určitě, ale věřící jsme byli všichni.

Já: Kdy jste se seznámil s Opus Dei?

Manuel Lobo: Tak to nevím. Moje maminka byla asi z Opus Dei dřív, než jsem se narodil já, takže to jako by předávalo početím (smích), nevím. Když začala nějaká škola v Taragoně, který byla spojená s Opus Dei, tak mě tam poslali rodiče a jsme tam studovali. Já a můj menší bratr jsme chodili do té školy, která se jmenuje Turro. Dneska to je obrovská škola, velice hezká. Tehdy to však byl začátek a tam jsem chodil a věděl jsem o tom. Taky u nás se o tom moc nebavilo. Moje maminka samozřejmě chodila (myšleno do centra Opus Dei) a dělala svůj apoštolát, ale nemluvila o tom jako o Opus Dei. Prostě nás učila a vedla normálně.

Já: Kdy jste se rozhodl, že se stanete členem?

Manuel Lobo: Kdy? V roce 1975 když mi bylo 15. My jsme začali chodit na kroužky pro středoškoláky, což jsme tehdy byli. Chodilo nás z té školy víc, protože se tam o tom mluvilo. Jezdili z Barcelóny, protože tady nebylo ještě centrum Díla. Byl pronajatý byt, kam jsme chodili o víkendech. Říkali, že bychom měli někoho pozvat na ty kroužky, tak jsem snad pozval celou třídu (smích) na kroužky. Bylo nás tam asi pět nebo osm. Jeden spolužák, který tam chodil se rozhodl se stát členem a já jsem si říkal: já co to je (smích), protože se mnou taky mluvili, ale já jsem si říkal k čemu, já to nepotřebuju. Já jsem spokojený, jsem v pohodě, nepotřebuju nic víc. Byl jsem spokojený, jak jsem. Pak když jsem se dozvěděl, že ten spolužák rozhodl, tak jsem si říkal, co to má znamenat a proč já ne a potom už jo. Potom jsem se rozhodl a požádal jsem o přijetí do Díla.

Já: Po jaké době a jak se vlastně nakonec stalo, že jste se stal knězem v Opus Dei?

Manuel Lobo: Stalo se to tak, že jsem končil vysokou školu chemickou. Poslední rok se mě zeptali od Otce, jestli bych nechtěl být knězem. Já jsem řekl jo, nic proti tomu nemám a tím to skončilo, ale potom mi přišlo dobře, tak nastup (smích). Nastup do Cavabianky. Teď je to seminář prelatury. Jel jsem na vojnu a po vojně jsem jel do Říma, tam jsem se připravoval a za čtyři roky jsem byl vysvěcen na kněze.

Já: Kdy jste začal uvažovat, nebo spíše kdy přišla pozvánka, že byste mohl Dílo rozšiřovat v České republice?

Manuel Lobo: Já jsem o nic neprosil ani nežádal (smích). Ale jednou mi volal vikář a zeptal se mě, jestli bych byl připravený jet do Prahy, do Československa tehdejšího, jestli bych nebyl připravený. Volal mi telefonicky a říkal mi, že by se mnou chvíli potřeboval mluvit. A já jsem si říkal: ježda mane co jsem proved (smích). Šel jsem tam a nevěděl jsem. Byl jsem tehdy v Barceloně, jezdil jsem do školy, kde jsem pracoval ve školách jako kaplan. Jezdil jsem tam denně a řekl jsem si, že se tam zastavím a on se mě zeptal, jestli bych tedy byl připravený. A já jsem řekl: jo nemám problém. On říkal: no ne tak rozmysli si to. Já jsem říkal, že nemám co rozmyslet. Můžu jít, není problém (smích). On říkal: dobře tak jo, tak napiš to otci prelátovi. Jsi připravený a jestli to bude potřebovat, tak to bude bez problému a takhle se to zrodilo ale ne vůbec z mé hlavy (smích).

Já: Víte o někom, že by byl v kontaktu s Opus Dei za komunismu v Čechách?

Manuel Lobo: Ne, vůbec. Jenom, když jsem věděl, že jsem přijedu, tak jsem sháněl učebnice češtiny.

Já: A teď to víte, jestli byl někdo za komunismu s Opus Dei v kontaktu?

Manuel Lobo: Někdo byl v osobním kontaktu. Někteří znali tady věřící, ale to bylo všechno, protože ty lidi, kteří to znali, tak většinou cestovali různě do kongresu a ti, co cestovali do kongresu asi většinou nebyli moc věřící. Tady byl alespoň jeden pán v Praze, který se jmenoval Buriánek. Ten byl v kontaktu s nějakým španělským trenérem atletiky a jezdil sem kvůli sportu a jezdil tady za tou rodinou a takhle se začali kamarádit. Ti byli skoro jako první, které jsme znali, protože on byl na Kubě s rodinou 3 roky. Pracoval tam a všichni mluvili velmi dobře španělsky. Tak to pro nás bylo velmi lehký se s nimi domluvit, ale víc lidí neznám. Já osobně určitě nikoho.

Já: Jakou měli katolíci v Čechách po komunismu mentalitu? Jestli jste to nějak pozoroval, nebo jestli jste se na to nějak připravoval.

Manuel Lobo: Ne, vůbec nepřipravoval, ale nevím no. Já jsem měl dojem, že lidi tady jsou velice přívětiví pro mě osobně jako kněze, když viděli lidi kněze na ulici tak prostě jó. Já jsem šel do obchodu a nemluvil jsem česky a všichni se na mě usmívali, žádný fronty, pojd'te pojd'te, takovýhle věci, jo. Tak to jsem koukal. Ve Španělsku to bylo spíše obráceně. Tady ty lidi byli velice pozitivní, pozitivně naladěný. Nevěděli samozřejmě nic, jenom věděli, že je to kněz. Věděli, že někteří ty kněží trpěli za komunismu. Za tohle jsem samozřejmě nemohl, ale byli tady místní svatí kněží, kteří byli kolikrát mučedníci a podobně, kteří dávali církvi obrovskou sílu.

Já: Jak jste vnímal náboženskou situaci po revoluci v Čechách? Jestli to bylo vůči církvi pozitivní.

Manuel Lobo: Atmosféra byla pozitivní. Atmosféra jako v kostele nebo?

Já: Jako ve společnosti.

Manuel Lobo: Ve společnosti? To těžko říct. Ale myslím, že lidi hodně očekávali od církve. Byla taková velká očekávání a velké nadšení. Spousta lidí chodila do kostela, možná i nevěřící. Spousta lidí se obrátila. Seminář byl úplně narvaný. Pamatuji si, že jsem přišel do semináře v Praze a tam bylo 120 bohoslovců. V Olomouci 150. Bylo hodně lidí, kteří se tam přihlásili. Lidi hodně chodili do kostela. Prostě už se mohlo chodit do kostela a lidi tam chodili. Fakt to bylo dobrý. Hlavně pro mě na rozdíl od Španělska nemusíš věřícího člověka přesvědčovat, aby se modlil růženec. Hned to chápe (smích) a že se má chodit na mši i ve všední den. Ve Španělsku musíš lidi přesvědčit, že je dobré se modlit růženec, a chodit na mši ne jenom v neděli (smích). To je velký problém (smích), protože oni jsou věřící a celý život jsou věřící od nepaměti. Tak co. To takhle funguje, ne. Tady ne, protože člověk, který tu víru nepraktikoval reálně za komunismu, tak neměl šanci přežít.

Já: Je nějaká sociální vrstva, na kterou se Opus Dei zaměřuje jako první, když přijde do nové země?

Manuel Lobo: Ne, ne. Apoštolát Opus Dei je osobní, takže každý s lidmi, se kterými se kamarádí. Takže kamarádíš s lidmi, kteří jsou tobě podobní, to je celý, nebo mají podobný zájmy, koníčky a podobně. Tohle to je apoštolát Opus Dei, souhrn apoštolátu každého člena, a proto podle toho jaký budou ti členové tak, ale nezaměřuje se na nic zvláštního. Je fakt, že všichni numeráři mají vysokou školu, ne? Takže většinou numeráři se kamarádí s lidmi, kteří mají vysokou školu. To je normální, přirozený. To je jenom otázka času. Budou jiní, kteří zase budou dělat apoštolát mezi svými kolegy. Já si pamatuju, že jsem slyšel takový příběh, snad je to pravdivý. Jeden člověk byl taxikář, někde v Jižní Americe, on si myslel, že všichni lidé z Opus Dei jsou taxikáři, protože jeho kamarádi z Opus Dei byli taxikáři. Tak si říkal: Aha tak to je asi něco pro taxikáře (smích). To je podle toho, to je přirozený, není to umělý. Prostě s lidmi, se kterými se kamarádíš, tak děláš apoštolát.

Já: Jak vypadala oficiální komunikace s církví, nebo jak se zařídilo to povolení, že Opus Dei může přijít do Československa?

Manuel Lobo: No tak jako vždycky, než začne nějaké centrum Opus Dei, tak vikář navštěvuje místního biskupa, tam kde bude nějaké centrum a prosí ho o povolení, takže je to vždycky se souhlasem místního ordináře, takže to není tak, že my jsme tady a dejte nám něco. Vždycky nejdřív se prosí o to povolení a když se to povolení dostane, tak se pak může začít a takhle to bylo. Takže přijeli tady z Rakouska a prosili o povolení, tehdy tady byl, myslím kardinál Vlk, místní biskup tady, nebo ještě ne. 1991 byl ještě Tomášek, kardinál Tomášek, ale potom byl, nevím, kdo byl potom. Nevím, jestli po něm byl hned Vlk nebo ještě někdo předtím, nepamatuju. S ním se prostě mluvilo a on napsal, že ano samozřejmě povolení můžete. Můžete tady mít centrum. Je to věc, která je písemná, aby to bylo. A to je věc, která je potřebná na každé nové centrum, že to musí ten biskup povolit. Takže takhle to bylo, ale nebyly žádné problémy v tom smyslu. Samozřejmě rádi Vás vítáme u nás. Tehdy byli vítání skoro všichni, vždyť tady nebylo skoro nic. Jenom ty starý řády, který fungovaly jakž takž nebo jak mohly, protože za komunismu to bylo obtížný, ty františkáni, kapucíni a podobně, salesiáni, ty fungovaly nějak, nevím, jak to opravdu nevím,

ale byli jsme vítaní, Bohu díky. Nabídli nám nějaký dům, nějaký kostel. My jsme říkali: ne ne, Opus Dei nechce od církve věci, chce dávat, protože je tady, aby sloužilo, a ne aby dostávalo něco od církve.

Já: Byl tady ještě někdo z Opus Dei před Vámi, než jste přijeli vy tři?

Manuel Lobo: Než jsme sem přišli bydlet, tak už se sem jezdilo. Jezdilo se každý měsíc. Byly nějaké kroužky pro staré lidi, pro spolupracovníky. Lidi, kteří se seznámili s Dílem, a když se otevřelo, tak se sem začalo jezdit. Jezdil sem Petr Kopa ze Zürichu, jezdili také z Vídně, protože ze začátku jsme byli závislí na Vídni, takže jezdili z Vídně sem do Prahy každý měsíc. Ale to bylo trochu obtížný, protože ty z Vídně mluvili německy, pochopitelně. Jediný, který mluvil česky, byl Petr Kopa. Taky ve Vídni byl jeden, nebo je. Ještě žije, je to Robert Weg se jmenuje a ten je původně, maminka byla Češka. A on mluvil česky velmi dobře, takže on taky občas jezdil. Takže tady začaly nějaký ty kroužky jednou za měsíc. Na základě toho jsme se seznámili s některými lidmi a takhle se nějak začalo.

Já: Byly nějaké návštěvy preláta v Československu?

Manuel Lobo: Ano, ano. V roce 1992 přijel, dneska blahoslavený Alvaro del Portillo, byl tady tři dny od 16 do 19 ledna 1992. Byl tady s náma. Nebyl v bytě, protože v bytě nebylo místo. Samozřejmě s ním byli nějaký další lidi. On bydlel v hotelu, ale byl tady, navštívil kardinála, navštívil nuncia. Byli jsme u Jezulátka, taky jsme si město trochu prohlíželi, ale vypadalo to trochu jinak než teď. Začalo se hodně rekonstruovat, opravovat. Fasády nebyly dobrý, ale bylo to hezký stejně, takový velmi hezký, takže jo byl tady a povzbudil nás.

Já: A pak přišel ještě asi dvakrát Echevaria?

Manuel Lobo: Ano, don Javiér. Byl tady dvakrát, v roce 1995 myslím. Ten ještě taky nebydlel na Baště, protože Bašta samozřejmě ještě nebyla hotová a potom v roce 2005 byl tady na krátkou návštěvu. Byl tady dva tři dny nebo nějaký víkend a já si to teď nepamatuju ty data termíny. Nepamatuju přesně, myslím, že to tak nějak 2005 a potom tady byl ještě asi jednou možná, ale teď si nepamatuju, kdy to bylo.

Já: Myslíte si, že jsou to takové impulsy ty návštěvy preláta, které pomáhají v rozvoji?

Manuel Lobo: Návštěvy pomáhají určitě. Pomáhají lidem z Díla, kteří jsou tady, že ho vidí, že Opus Dei je víc než tady těch pár lidí, které vidíme každý den, že Dílo je něco univerzálního. V tom smyslu to určitě pomáhá, vidět otce, je to jiný pohled. Je to člověk, který je pro nás otec. Prostě to hodně posiluje ty lidi. Je to asi jako když člověk navštíví rodiče, nebo když rodiče přijedou na návštěvu, tak je to posila. Rodiče mají rádi ty děti, tak prostě něco takového. V tom smyslu ano určitě je to podpora. Potom co se týká praktických rozhodnutí, apoštolátu a různých věcí, tak to už se nedělá. To jsou návštěvy jenom přátelský ne aby se řešili konkrétní problémy, konkrétní otázky. To se dělá jinak, to se dělá oficiálně prostě různě, ale tyhle návštěvy jsou prostě, jak se říká pastorační a rodinný.

Já: Je nějaká základní aktivita, kterou jste tady začali dělat, aby se o Opus Dei dozvědělo více lidí?

Manuel Lobo: No tak jako. Navenek jsme na začátku vytiskli nějaký informační list o blahorečení Josemarií. Ty informační listy, takové brožurky, jsme roznášeli po celé republice fakticky. Město po městě dostali jsem balíčky a kartičky s modlitbou k němu a opravdu hodně lidí se k tomu přihlásilo, aby dostali informace. Bylo tam přes tisíc lidí, co se přihlásilo, a tak ti dostali informace. Jinak někteří lidé už věděli, nebo slyšeli o Opus Dei taková ty víc věřící samozřejmě. Takže to bylo takový hlavní a potom jsme organizovali cestu do Říma na blahorečení. To bylo v květnu 1992. Takže jsme jeli odsud jedním autobusem a tam bydlel v Římě jeden supernumerář velmi starý, jeden z prvních, který byl Čech původně, ale potom se odstěhoval. Studoval v Římě a tam se i oženil, ale mluvil česky samozřejmě velice dobře. To byly takový akce na začátek. Potom samozřejmě ten osobní kontakt jako vždycky. V Opus Dei to není apoštolát velkých brožurek, akcí a tak, ale spíše osobní přátelství. Kamarádit se s tím a s tím a mluvíš o tom a někteří lidi to chápou a někteří ne. To je různý.

Já: Byl jste předtím nějakým způsobem formovaný, jak se začíná s novým centrem?

Manuel Lobo: Vůbec. Ale není potřeba, protože to je prostě normální obyčejný život. Nepotřebuješ se učit obyčejnému životu. Nikdo se neučí, jak má doma žít. Každý je jiný, každá domácnost je jiná (smích), ale ty lidi jsou tam spokojený a šťastný. Není žádná taktika, strategie. Oni nám říkali, když se sem přijeli, když jsme se ptali, co máme dělat, no tak prostě to normální kamarádit se, dělat apoštolát, dávat kroužky a mluvit s lidmi, aby se snažili být svatí a pomáhat jim a poradit jim podle ducha Díla. Někteří lidi jo to je dobrý, to je pro mě a někteří lidi ne. To je prostě různě. Dílo není jediná cesta v církvi, ale prostě takhle normálně přirozeně. Není žádná strategie, že se zaměřím na tohle. Říkali nám třeba, že by bylo dobré sehnat nějaký dům na duchovní cvičení a různý kurzy. Jo jasně to jo, a tak jsme hledali a našli jsme.

Já: Jak lidé chápali Dílo v církvi a ve společnosti?

Manuel Lobo: To je prostě úplně rozdílný. Ve společnosti myslíš jako lidi ze světa nevěřící?

Já: Lidi z Československa, jestli to nějak víte.

Manuel Lobo: Tak podívej tady je jeden trochu, ale to je všude možná. Lidi, kteří jsou praktikující věřící a speciálně tehdy a ti lidé prostě potřebují někoho, kdo jim pomůže, aby vydrželi. Tihle lidé byli hodně spojení s některými řády, nebo s nějakým farárem a velice těsně spojení. Trochu byli takhle formovaní, řekl bych trochu klerikálně a Opus Dei není vůbec klerikální, je to pro obyčejný věřící, kteří žijou ve světě a pracují. Samozřejmě že potřebují kněze, svátosti a učení a podobně a to je úkol kněze, ale to je jedna věc a něco jiného je zapojení do těch církevních struktur. Takže věřící hodně fungovali v těch církevních institucích. Byli v různých farnostech, řádech a hnutích, jako dobrý věci, ale právě to je problém pro to pochopení Díla, protože Dílo takhle nefunguje. Lidi z Opus Dei nejsou zapojení do církevních institucí různých apoštolských, protože obyčejní věřící se nepotřebují zapojit do žádných

církevních institucí, takže církev mu dává, co potřebuje a on žije své povolání ve světě. Takže lidé, kteří byli víc církevní, abychom to tak řekli. Tak pro ně to Dílo trochu skřípe, protože nejsou vedení k tomu, aby se zapojili do nějaké farní akce nebo nějaký farní úkol, poslání na faře nebo u nějakého řádu. Ne, dělej, co chceš, ale dělej apoštolát ve světě. To je tvoje poslání, prostě běž tam. Takže tohle pochopit bylo obtížný. A pro lidi nevěřící se líbilo na Dílu, jak si váží práce. Tady lidi jsou pracovití, teda většinou. Takže tohleto mají rádi, je práce aha, tak to je dobrý. Vypadá to pěkný. Přijdeš do centra, je to hezký, je to čistý. To se samozřejmě lidem líbí, ale pochopitelně ten duchovní nadpřirozený rozměr toho všeho jim uniká, protože víra není jenom to se mi líbí. To je trochu víc, ne. Takže každý má svoje pro a proti. Ty církevní velmi dobře pochopí, když jim mluvíš o modlitbě, ale když jim řekneš, teď běž do světa a dělej apoštolát a nekoukej, jestli musíš být ministrant nebo nějaký kostelník, ne. Nemusíš být ani ministrant ani kostelník, abys byl svatý (smích). Tak co to je. Tady to trochu skřípe v tom smyslu, ale to je problém všude, ne jenom tady. Ty církevní lidi mají tendenci nebo pokušení toho klerikalismu.

Já: Za jak dlouho začali lidé žádat o přijetí do Díla?

Manuel Lobo: Fuj (Výraz znamenající, že si to těžko vzpomíná). První byli v roce, nevím, 1993 1994 tak nějak, takže dva tři roky zhruba, než začali první.

Já: Jak se ti lidé seznámili s Opus Dei?

Manuel Lobo: No takhle osobně právě skrze osobní kontakty vždycky, jo. Jako skoro vždycky. Samozřejmě Opus Dei nedělá reklamu. My neděláme veřejný akce, proto někteří lidé říkají vy jste tajní, protože neděláte reklamy na vaše akce. Ne neděláme reklamy, protože takhle se Dílo nerozšiřuje. To není duch Opus Dei. Duch díla je osobní, osobní přátelství, proto jsme nedělali reklamy a velký akce, ale tohle osobní je to nejlepší. Z těch velkých akcí nakonec člověk stejně neví, co z toho zůstane a nezůstane.

Já: Mohl byste popsat separaci v Opus Dei? Jaký je ten smysl a jak vypadá v praxi ta separace? Myslím mužů a žen.

Manuel Lobo: Jo takhle mužů a žen. To funguje tak, že apoštoláty mužů a žen jsou samostatný. To je podle toho ducha Opus Dei, podle toho charismatu, jak se tomu říká. Takhle to Bůh chtěl, církev to schválila, a tak to má být. Každý dělá svůj apoštolát a jediní společní jsou kněží. Ženy nemůžou být kněží, takže potřebují někoho (smích). Tohle je v církvi, ta hierarchie existuje, to Dílo jako součást hierarchie, kněží jsou od preláta a ti kněží pak samozřejmě udělují svátosti pro všechny. Všechny jsou samostatný a smysl toho je, že takhle to Bůh chtěl, není to nějaké speciální, není to nějaká taktika, kterou si zakladatel Opus Dei vymyslel. On myslel, že nebudou ženy v Díle na začátku. Myslel, že ne, že budou jenom muži, ale prostě měl nějaké nadpřirozené vnuknutí, že by měly být i ženy a tak dále a pak to církev potvrdila, ale potom ty apoštoláty jsou samostatný. Kromě toho je to velmi dobrý pro apoštolát. Mezi mladými lidmi, když jsou tam muži a ženy tak je to otázka no, proč kdo tam chodí. Když jsou

samý chlapy a samé ženy tak většinou není problém. Tam jsou kamarádi a kamarádky a tam je to opravdu velice čistý, můžeme říct v tom smyslu, že tam není, že hledám nějakou věřící holku. Tohle není poslání Opus Dei a ani to není poslání církve seznámit věřící lidi, aby se brali (smích), ale samozřejmě věřící lidi se nějak potkají, ne. V kostele třeba, mše svaté jsou veřejné a podobně.

Já: Jak jste prožili svatořečení zakladatele? Jeli jste na to?

Manuel Lobo: To bylo v roce 2002. Jeli jsme. Jeli jsme do Říma. Docela dost lidí tam jelo tehdy. Místní biskup Otčenášek a tehdy už tam bylo víc lidí na to svatořečení. Nevím kolik, určitě stovky lidí. Potom tam každý jel, jak mohl, někdo večer, někdo autobusem, někdo vlastním autem. To bylo různý. Já nevím teď, jestli jsem tam letěl nebo jel autobusem, ale byli jsme tam. Já jsem neměl velký přehled, protože jsem byl s biskupem Otčenáškem. Dělal jsem mu doprovod. Josef Pustka, český supernumerář, on dal k dispozici nějaké auto i se šoférem. Já jsem byl pořád s ním. Bylo tam hezky, ale já jsem byl trochu odstrčený jako daleko od těch lidí. Věděl jsem, že jsou tady různý skupiny, rodiny. Tak jsme byli na tom náměstí, to bylo nádherný, tak už jsou i nějaký videa velice hezký všude možně. Následně jsme měli děkovnou mši. To bylo v kostele, kde je pochovaný svatý Cyril nebo Metoděj tam v Římě, nevím, jak se jmenuje ten kostel. Je to prastarý kostel velice hezký. Tam jsme měli tu děkovnou mši a byli tam i další kněží tady od nás, někteří byli ještě bohoslovci. To byla velká akce, velice hezký. Dopadlo to moc pěkně, bylo to moc hezký. Já jsem o těch skupinách moc nevěděl, protože jsem byl pořád s otcem biskupem. Byli jsme v Nepomucenu, tam jsme bydleli a já jsem byl od rána do večera s ním ty tři dny, co jsme tam byli. Bylo to moc pěkný a biskup byl velmi spokojený, že tam může být a může sloužit mši svatou. Měl homilii velice hezkou. Dobrý, dobrý to bylo. Všichni byli velmi spokojení. Byl tam i tehdy bývalý prezident Slovenska Kováč. Taky se účastnil. Takže bylo to hezký, bylo to moc hezký.

Já: Členové už během zakladatelova života opouštěli Dílo někteří. Bylo to běžné i během činnosti tady v Čechách?

Manuel Lobo: Tak taky někteří. To se stává. Věrnost je důležitá ctnost, ale ne vždycky je člověk věrný, tak to vidíme ve společnosti bohužel. Hodně lidí se rozvádí. Věrnost není, ale tak to je otázka. Člověk nemůže soudit druhý lidi, když člověk toho nechal, že nebylo to pro něj a je to různý, ale to je běžný a je to součást toho procesu. Taky je dobře, že když někdo není spokojený, že tak je jenom do počtu no tak co. To nemá smysl, speciálně v Díle nebo v církvi, kde jsi, abys sloužil. Abys dělal něco a když nic neděláš, tak to nemá smysl. To se očisťuje a tím pádem se tam i ta atmosféra udržuje, tedy ten nadpřirozený duch, to skutečné hledání svatosti. To je součást toho a stává se to i v církvi. Známe to všichni a církev se tím očisťuje, takže to není nic, ale samozřejmě to taky není dobrý, že člověk není věrný. To prostě není dobrý, ale takhle se církev očisťuje a takhle se i Dílo očisťuje. Taky je otázka pro lidi z Díla, jestli jsme dělali něco, co nebylo v pořádku. To už je osobní záležitost.

Já: Jak byste reagoval na webovou stránku, kde bývalí členové kritizují Opus Dei?

Manuel Lobo: Já bohužel osobně nikoho neznám z těch lidí. To je trošku tak, jako když je rozvod, víš. Lidi vytahují věci, které se jim nelíbili vždycky, protože to je sebeobrana. Ty nemůžeš říct já jsem špatný, a proto odejdu, ale někdy to někdo přiznává, že udělal jsem chybu a prostě jsem to nevydržel, ale takový člověk nekritizuje. Ten kritizuje sebe, ale jsou lidi, kteří nechtějí připustit, že dělali něco špatného, tak špatný musí být ten druhý. To je prostě vždycky v těch rozvodech, pardon velice často. Chyby jsou vždycky na obou stranách, jako když je rozvod. Jako lidi, kteří odejdou a kritizují, tak já to taky chápu, že se cítí nějak uražený nebo ukřivděný, tak se musí bránit, ale něco jiného je, co je na tom objektivního. To už je otázka. Možná někdo má důvod, aby se cítil ukřivděný, ale nevím, myslím, že je to spíš jako když člověk opustí církev. Když člověk opustí církev, tak asi taky nebude říkat, že církev je svatá a já jsem lump. No tak to asi málokdo, jako někdo je toho schopný, ale to opravdu málokdo. Málokdo je schopen přiznat, že udělal chybu. Církev a DÍla se to fakticky netýká. To jsou případy a ten duch je pořád stejný. Bůh se nemění, lidé můžou různě kritizovat, ale Bůh se nemění je pořád stejný. Církev je v zásadě pořád stejná a duch DÍla je také pořád stejný v zásadě.

Já: Myslíte, že mohl film Šifra mistra Leonarda nějak negativně ovlivnit obraz o Opus Dei? Například když jsem se bavil s kamarádama, tak věděli o Opus Dei jen díky tomu filmu.

Manuel Lobo: No jasně, ale myslím, že ten člověk byl obžalován, protože si nemůže dovolit takhle kritizovat něco od církve, co má všechno schválený, že jo. Takže tohle to je to něco jako, co si dovolujete, ale on se hájil tím, že je to román, takže to je vymyšlený. Jako v románu můžu dávat nějaké jména, která jsou reálná, ale to je román. To není nic skutečného jako o tom Opus Dei, takže on fakticky se sám přiznal, že je to výmysl a de facto to je výmysl, to je jasný, ale lidi, kteří o tom nic nevědí, tak si řeknou aha tak to budou asi nějaký takovýhle věci. Prostě vždycky je to tak, když ty pomlouváš někoho, co třeba není pravda, nebo si něco vymyslíš to by mohlo být takový a makový, tak se to prostě hned rozšiřuje. Možná to bylo takhle a ten druhý říká no to bylo takhle a ta pravda se začíná měnit a najednou se to prostě jakoby otočí. Myslím, že ten film byl pojatý ve velkém, ale nakonec nebyl dobrý, myslím, že neměl vůbec úspěch, prostě se to jakoby úplně vytratilo, ale ta kniha, já jsem jí nečetl, ale znám lidi, kteří ji četli, tak říkali, že je velice dobře napsaná, že ta kniha je jako velice napínavá, takový skutečně román, ale myslím, že na DÍlo to v zásadě nemá nějaký veliký vliv. Já nevím, já neznám žádný statistiky, nic.

Já: Přicházeli členové z jiných zemí sem do Čech? 45:10.

Manuel Lobo: Jojo. První byl Petr Kopa, to byl původně Čech, tehdy žil v Zürichu. Gustavo a já jsme byli ve Španělsku. Potom přijel jeden ze Spojených států jeden Američan, který se jmenuje Tom McDonald, ten tady měl nějaké obchody, dělal nějaké nemovitosti, pracoval tady a měl nějakou firmu, takže potom přišel další Španěl, student. Byl tady nějakou dobu, moc dlouho ne, ale byl tady. Studoval tady doktorát na nějaké umění, nebo nepamatuji si přesně na co a potom přijel otec Anselmo, že jo Brazilec, kněz, který už je zase zpátky v Brazílii a znáš ho, že jo. Potom přijel z Venezuely nějaká

Francisco Mata, ten byl tady taky nějaký čas a pak se vrátil. Byl to doktor, byl tady na Baště, potom přišel Jean Philippe z Francie, kněz teď je to vikář tady, Jean Philippe Huet a potom přišel ze Španělska další kněz Pedro Diez Antoniesca a ten se taky vrátil do Španělska a byl tady asi pět let, potom přišel Ricardo z Chille a potom Alvaro Cortéz, to byl Španěl a byl tady krátce. Tady byl asi dva tři roky jenom, potom se vrátil. Teď je ve Španělsku a nevím, kdo ještě. Jako různí lidi, někteří tady byli a vrátili se, a to je dobře. Už nějaký čas tady nechodí nikdo a to znamená, že to funguje, což je dobrý, když to funguje samostatně, tak by to mělo být, že to už není potřeba. Teďka přijedou ty naši první slovenští kněží z Díla.

Já: Proč někteří odcházeli z Čech?

Manuel Lobo: Tak to bylo různě. Ten, co tady byl na doktorátu, tak ten tady skončil a vrátil se. Potom Tom Mcdonald se vrátil, protože se nedokázal naučit česky. Prostě to nešlo. Otec Anselmo se vrátil, protože tady už budou další kněze a v Brazílii tam potřebují kněze, už tam nemají. Tak ho prosili, aby se vrátil, takže jsou různé důvody, ale především to že je někoho potřeba anebo se tady člověk nenaučí. Když neumíš jazyk, tak jaký můžeš dělat apoštolát. Můžeš dělat apoštolát s lidmi, který umí tvůj jazyk, ale to není tak přirozený, není to ono.

Já: Jsou nějaké osnovy, jak by měly vypadat centra Opus Dei?

Manuel Lobo: Jako materiálně?

Já: Co by tam mělo být třeba v centru?

Manuel Lobo: Jo tak v centru určitě některé věci musí být. Takže musí tam být kaple. To je hlavní a potom musí taky být jídelna (smích). To jsou věci, které jsou ve velikých rodinách, ale není daný, jak to má vypadat. Kaple musí být a ta se řídí podle liturgických zákonů, takže to je něco jiného, tam jsou určité liturgické omezení. Liturgické předpisy se musí dodržovat. Potom taky nějaký obývací. V domě pro studenty je také třeba, aby studovali, takže je tam studovna. Když je to centrum, kde se dělá práce s dětmi, tak je tam takový klub pro děti, ale každý to dělá, jak může. V zásadě je tam kaple, jídelna, obývací pro setkání, abychom se sešli, protože v centru se scházíme jako v rodině každý den na besedu a potom podle toho, jaký to je centrum, jestli je to pro mladší lidi. Jestli je to velký centrum, studentská kolej pro 100 lidí, tak to pak potřebuješ větší prostory a tak dále, a to je dáno tím, prostě normálně. Dbá se na to, aby se vždycky zachovala ta rodinná atmosféra, aby to nevypadalo jako kasárna nebo jako vysoká škola. Vždycky se dbá na to, aby to vypadalo jako rodinný dům a tak dále.

Já: Asi není povinnost, že mají být oslíkové v domě?

Manuel Lobo: Není. (smích). Není to povinný.

Já: Ale pravděpodobně je to asi v každém centru.

Manuel Lobo: To je možný, protože svatý Josemaría měl rád tohohle oslíka a on sám to dával někam a věnoval dál oslíky. Například my máme od dona Alvára nějaké oslíky, ale není to součástí toho.

Já: V každé místnosti má být ještě obraz Panny Marie?

Manuel Lobo: Ano, to jo. V každý místnosti má být obraz Panny Marie a v ložnici vždycky i křížek.

Já: Mohl byste ještě popsat úlohu kněze v Opus Dei?

Manuel Lobo: Kněz Opus Dei je jako katolický kněz, jo (smích). Tak má poslání prostě kázat a udělovat svátosti a starat se o lidi, které má na starost. Jako po duchovní stránce samozřejmě. To je to poslání kněze, takže mluvit s lidmi, duchovní vedení, povídání, kázání jo a to je práce toho kněze. Pak můžou být ještě další úkoly, ale tohle je to podstatný. Takže no.

Já: V jaké fázi rozvoje si myslíte, že je teď Opus Dei v České republice?

Manuel Lobo: Já bych řekl, že ještě jsme na začátku. Ještě to není tak velký. Je tady ještě málo lidí ve srovnání s tím, kolik by mělo být si myslím, ale trochu to funguje. Máme ty centra a ty fungují, ale ten rozvoj jde, ale jde to pomalu. Raději pomalu ale jistě.

Já: Jak by to mělo vypadat, když už by to bylo rozvinutý?

Manuel Lobo: No tak já myslím, že by mělo být víc center všeho druhu. Teďkon máme fakticky centrum jenom pro starší a pak pro studenty, ale nemáme třeba pro středoškoláky, pro lidi z průmyslovky. Nemáme takové ty hotelové školy. Není ani vysoká škola. Školy víceméně začínají nějakým způsobem fungují, ale je to ve vývoji. Podle mě to jde, ale jde to dobře ale ještě pomalu, ale chybí spousta věcí, co tady nemáme, co tady tvoří ten velký region, ale tak to je taky otázka času a povolání

Já: Myslíte si, že ve Španělsku to už je rozvinutý?

Manuel Lobo: To jo, to určitě ano.